

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

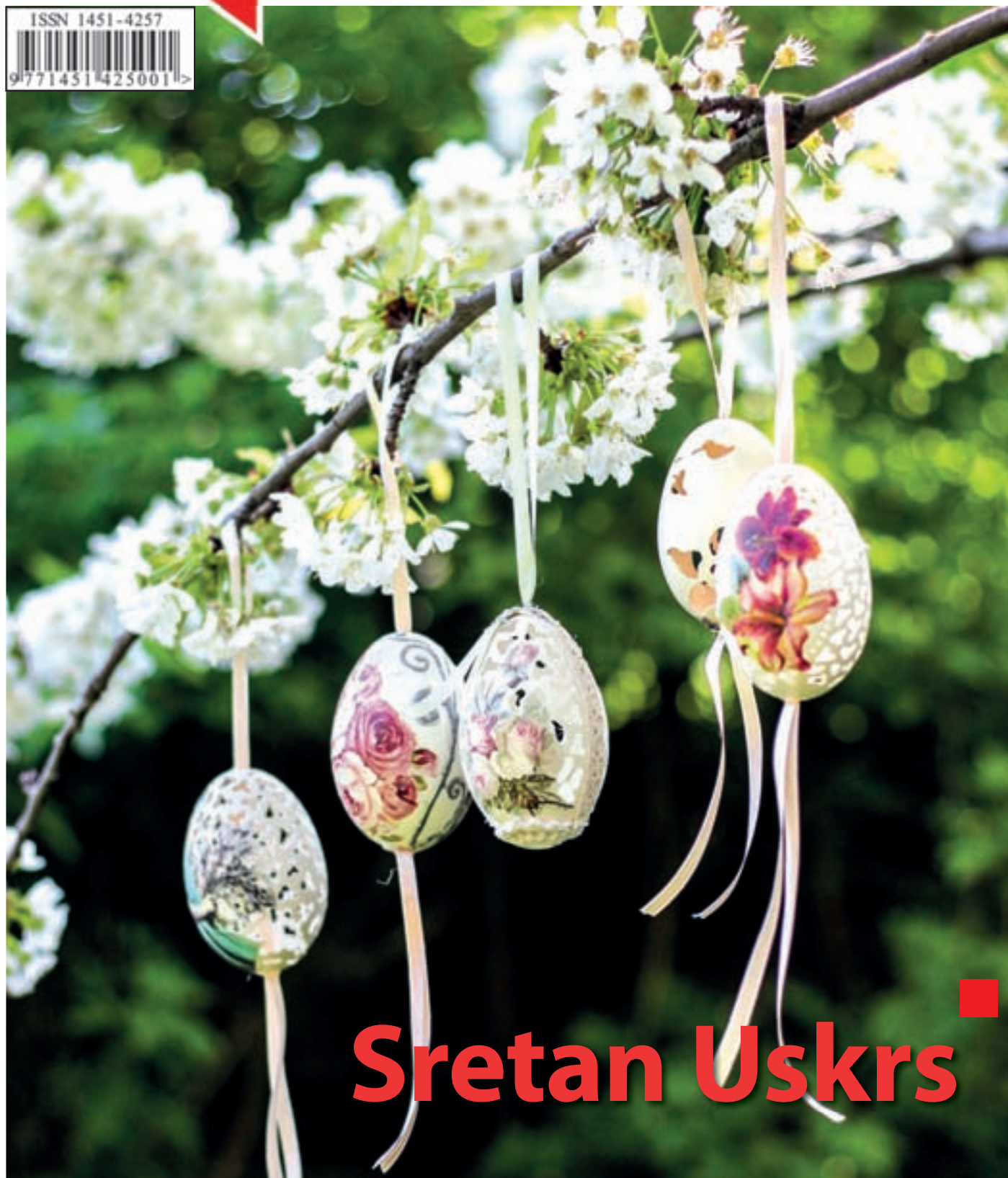
BROJ 730

14. TRAVNJA 2017. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

Sretan Uskrs

SADRŽAJ:

4-5

Sve što smo do sada uspjeli doznati o građanskim prosvjedima

Vodič kroz prosvjede

8-9

Glasovanje Hrvata na predsjedničkim izborima – iz istog kuta, ali iz različite vizure

Otvorena pitanja za zatvorena vrata

12-13

Miroslava Milenović, forenzički računovođa

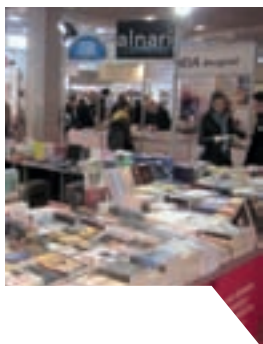
Korupcija u Srbiji je sustavna

15

Miro Čavara, predstavnik hrvatske udruge Široko iz Niša

Cilj nam je postati prepoznatljiviji

32-33

Salon knjiga prošao bez predstavljanja izdanja ZKVH-a i NIU Hrvatska riječ

Izostalo javno predstavljanje

44

Luka Sili, nogometaš Bačke 1901

Podredio poziciju timu

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica),
Ladislav Suknović (zamjenik predsjednice),
Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić,
Petar Pifat, Josip Stantić, Andrej Španović,
Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Dražen Prčić

(urednik rubrike sport i zabava)

Željka Vukov

(urednica društvene rubrike i urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

**Svim čitateljima, suradnicima,
poslovnim partnerima i prijateljima
ŽELIMO SRETAN USKRS!**

Znanstveni kolokvij u Subotici

POŠTIVANJE PRAVA MANJINA – važan uvjet ulaska u EU

Kao jedan od najtemeljitijih uvjeta za punopravno članstvo u velikoj europskoj obitelji, Europska unija je još 1993. takozvanim Kopenhaškim kriterijima postavila poštivanje prava nacionalnih manjina. Srbija je 2008. potpisala sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU, a jedan od njezinih prioriteta jest postati punopravnom članicom te zajednice.

Upravo ova dva pitanja povezala je tema znanstvenog kolokvija – *Zaštita prava nacionalnih manjina u EU – Srbija u procesu europskih integracija* – koji je održan prošloga petka u sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća u Subotici. Uvodničar je bio master politologije i europskih studija **Darko Baštovanović**.

»Držimo da je veoma važno nanovo pokrenuti ovu važnu temu, koja se u ovdašnjem javnom diskursu na prilično pogrešan način do sada osvjetljava. S druge strane, potrebno je postaviti pitanje na koji način pripadnici hrvatske zajednice mogu artikulirati svoje interese u ovom kompleksnom procesu, sada kada euroskepsa sve više raste, kada se EU promatra kao veliki birokratski aparat i kada u samoj Srbiji manjka svijesti koji su to benefiti koje donosi članstvo u Uniji«, kazao je Baštovanović.

Minimum, a ne maksimum

Pod europskim sustavom zaštite manjina podrazumijevaju se standardi razvijani u okviru Vijeća Europe (Europska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima i Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina) te dokumenti Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES) koji su više deklarativnog karaktera. Navedeni dokumenti Vijeća Europe predstavljaju minimum zaštite nacionalnih manjina koje nove države kandidatkinje trebaju prihvatiti.

»Često se u srbijanskom diskursu može čuti kako su standardi najviši, kako je stupanj zaštite manjinskih prava ovdje na najvišem nivou. On nije na najvišem nivou, on je minimalan. Ova dva dokumenta su minimum. I to nije pitanje dobrovoljnosti Srbije

ili bilo koje druge države na putu k EU, već ukoliko želi postati članicom Unije država mora ratificirati ova dva dokumenta i na jedan ispravan način ih staviti u primjenu«, kazao je Baštovanović.

Društveno-politički položaj nacionalnih manjina u državama koje danas pretendiraju na članstvo u EU trebao bi ponajprije biti unutar okvira koji su ustanovljeni u suvremenoj Europi.

Manjkavosti Akcijskog plana

Prava nacionalnim manjina u Srbiji dosad su bila temom u sklopu pregovaračkog Poglavlja 23. »Akcijski plan za manjine ocijenjen je kao manjkav, razlog tomu je neuključivanje svih zainteresiranih strana u njegovu izradu, kao i jednoobrazan pristup manjinskoj problematiki, bez uvažavanja potreba svake manjinske zajednice posebice. U izvješću Europske komisije za 2016. o napretku Srbije kao zamjerke se stavljaju: neintegracija manjina u društveni i politički sustav, neimplementacija određenih bilateralnih obveza, manjkavosti akcijskog plana i nekonzistentnosti provedbe manjinskih politika. U Trećem mišljenju Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije Srbiji se zamjera porast nacionalizma i etnički motiviranih napada, odsustvo politika kojima bi se manjine vezale za Srbiju kao domicilnu državu...«, naveo je Baštovanović.

Uloga matičnih država

»U srbijanskoj javnosti se često može čuti da su određene manjinske skupine instrumentalizirane, da predstavljaju kamen spoticanja. To nije točno. Manjine po europskim standardima otvaraju vrata Srbiji za EU, a u tome veliku ulogu imaju matične domovine tih manjina. Hrvatska je nakon svojih završenih eu-rointegracija cjelokupnu dokumentaciju vezano za to područje poklonila Srbiji«, kazao je Baštovanović.

Prema europskim standardima države imaju pravo skrbiti i pružati pomoć svojoj manjini u susjednim državama.

»Hrvatska još od 90-ih godina skrbi o Hrvatima izvan domovine. Ona posjeduje odgovarajuće mehanizme za skrbljenje o svojim sunarodnjacima, 2011. usvojila je i poseban zakon koji se tiče Hrvata izvan domovine. Postoje i aktivnosti Hrvatske matice iseljenika, Ministarstvo vanjskih poslova se više puta očitovalo, došlo je do pomaka u komunikaciji s tijelima države, tj. predstavnici Hrvata iz Srbije su krajem prošle godine bili na sastanku s premijerom Plenkovićem... Sve su to stvari koje pokazuju i na jedan pozitivni pomak«, naveo je Baštovanović.

Kolokvij je organizirao Zavod za kulturu vođačkih Hrvata skupa s Hrvatskim akademskim društvom, te u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem.

D. B. P.

Savjeti stručnjaka učiteljima i roditeljima

Učimo
UČITI

U organizaciji Koordinacije hrvatske nastave u Srbiji i pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (MZOŠ) 6. i 7. travnja održani su stručni seminari za roditelje i učitelje. Profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, **Marina Balažev**, koja je ujedno i koordinator nastavnika i učitelja koje je u Srbiju uputilo MZOŠ, kaže kako je nakon petogodišnjeg boravka na terenu u Srbiji uočila potrebu za različitim sadržajima koje bi trebalo pružiti roditeljima u cilju olakšavanja rada s djecom prigodom izrade domaćih zadaća.

Nova vremena traže novi pristup

»Puno toga se promijenilo od vremena kada su roditelji bili djeca. Kada sam to uočila, onda sam u razgovoru s MZOŠ, koji financijski omogućuje ove seminare, dogovorila da ove godine ne samo nastavnicima nego i roditeljima ponudimo nešto. Nakon toga sam tražila najstručniju osobu za ova pitanja i na sreću našla sam je u Zagrebu u centru *Budi svoj*. To je **Maja Jerčić**, koja ima tri izvrsna seminar za učenike, roditelje i nastavnike«, kaže nam profesorica Balažev i dodaje: »Na seminaru za nastavnike predavačica je bila profesorica **Anita Šojat**, koja je jedna od najkvalitetnijih autorica čitanke i udžbenika hrvatskog jezika za osnovnu školu. Njene čitanke su poznate, a zovu se *Snaga riječi*. U njima se nastavnim jedinicama i cijelom predavanju pristupa na vrlo inovativan način.«

Seminar za roditelje pod naslovom *Učimo učiti* namijenjen je nastavnicima i roditeljima.

Pedagoginja **Maja Jerčić** kaže kako je cilj predavanja uputiti roditelje na koji način razviti vještinu samostalnog učenja kod djece.

»Cilj seminara bio je da roditelji dobiju širu sliku učenja i neke konkretne smjernice i načela kako poticati razvoj vještina potrebnih za kvalitetno i samostalno učenje kod svoje djece kako ne bi radili i učili umjesto njih, već ih poticali da uče samostalno. Danas su najčešći problemi kod učenja nezainteresiranost, nedostatak motivacije i nerazumijevanje neke svrhe školovanja i slično. Problem je i što djeca ne znaju kako učiti, te uče najčešće samo memoriranjem. Oni su itekako sposobni učiti i na drugi način. Problem je i nedostatak samopouzdanja, kada već unaprijed misle da nisu dovoljno sposobni i pametni. Posljednji problem je nedostatak radnih navika. Zadovoljna sam odazivom roditelja na seminar što pokazuje da su zainteresirani za ovu temu.«

Da je tema seminara itekako aktualna govori činjenica da se predavanju odazvao pristojan broj roditelja koji su nakon

predavanja iskazali svoje zadovoljstvo zbog novostečenog znanja.

Jedna od sudionica predavanja bila je i **Ninoslava Pirša**, majka troje djece od kojih je jedan budući prvašić.

»Od kada imam djecu, što je već šest godina, gledam druge roditelje koji imaju stariju djecu i uvijek vidim isti problem, a to je da roditelji sjede s djecom i uče, nerviraju se, čitaju s njima lektire i pišu im zadaće. S obzirom na to da 'mi' još nismo krenuli u školu, ovaj seminar mi se činio zanimljiv jer još 'nismo' imali vremena steći loše navike, pa sam se htjela uputiti s konkretnim savjetima od stručnjaka koji rade s djecom. Dobili smo puno informacija, istina nisu mi sve nove jer se i samostalno dosta educiram, ali sam čula i puno novih ideja. Primjerice, kako učiniti učenje zanimljivim, kako motivirati djecu, kako neke suhoparne lekcije učiniti zanimljivim«.

Moć igre

Seminar za učitelje *Inovacija, motivacija, igra* održala je učiteljica savjetnica iz Osijeka Anita Šojat.

»Na ovom seminaru učiteljima sam ukazala na moć motivacije na nastavnom satu. Pokazala sam nove inovativne ideje u nastavi hrvatskoga jezika i ukazala na moć igre. Najveći problem u nastavi danas je to što je učenicima dosadno. Frontalni oblik rada je, rekla bih, izumro. Učenici traže brzu izmjenu aktivnosti tijekom sata i sve ono što zaokuplja njihovu pozornost može trajati petnaestak minuta. Važno je učenike staviti u središte pozornosti«, pojasnila je voditeljica seminara Anita Šojat.

Iako se većina učitelja samostalno priprema i konstantno uči, pomoć stručnjaka nikada nije na odmet. Sudionica seminara **Tanja Dulić** navela je kako joj se tema seminara učinila posebno zanimljivom jer su igrice sastavni dio života današnjih mladih.

»Radim kao profesor razredne nastave u osnovnoj školi u Đurđinu i do sada sam bila na svim seminarima koje su za nas organizirali profesori iz Hrvatske. Ti seminari su puno kvalitetniji u odnosu na one koji se u Subotici organiziraju za učitelje. Na dolazak na ovaj seminar motivirao me je sam naziv seminara. Živimo u vremenu kada su učenici dosta okupirani igricama, a svijetu nastave takvi sadržaji nedostaju. Ono što meni osobno nedostaje jeste praktični dio pored teorijskog znanja koje dobijemo, odnosno dobrodošla bi bila pomoć stručnjaka vezana za konkretne nastavne jedinice«.

Aleksandra Prčić

Uskrsna poruka dr. Ivana Penzeša, subotičkog biskupa

Kršćanska braćo i sestre!

Liturgija vazmenog bdijenja je najbogatija. U vazmenoj noći slavimo pobjedu nad smrću, najvećom čovjekovom neprijateljicom. Smrt je normalna stvarnost u našem životu, vrata koja nas

uvode u vječni život. Po sakramentu krštenja naš kršćanski život utkan je u Kristov život, opečaćen njegovim božanskim životom. Kristov životni put i naš je životni put. Njegov je put išao preko križa i žrtve, a ni mi tu životnu stvarnost ne možemo izbjeći ako zaista želimo s njime uskrsnuti.

Uskrsna svijeća, simbol Krista, donijela je plamen svjetla u tamu liturgijskog prostora, a na njoj zapaljene naše svijeće u potpunosti su osvijetlile tamu prostora. Uskrsli Isus donio je svjetlo u tamu svijeta, a mi tek zajedno možemo učiniti da ovaj svijet bude mjestom svjetla. Krist je umro, ali i uskrsnuo te pokazao svima da je milosrđe jače od bezakonja, milost od grijeha i život od smrti. On i nama sada govori: »Ne bojte se!« Idite i svjedočite radost uskrsne noći, snagu uskrsnuća.

Petar svjedoči da je Bog Isusa uskrisio nakon što je »prošao zemljom čineći dobro i ozdravljajući sve kojima bijaše ovladao đavao« (Dj 10,38) i dao mu da se očituje »nama koji smo s njime

zajedno jeli i pili« (Dj 10,41). Blagovanje s Isusom i svjedočanstvo njegova uskrsnuća usko su povezani. U blagovanju i druženju oko stola Isus je svojim učenicima malo po malo otkrivao otajstvo svoje osobe, te su u njemu mogli prepoznati da je Bog s njime i da se u njemu Bog očituje svom puninom svoje prisutnosti među ljudima.

Euharistijsko slavlje što ga danas slavimo, na dan uskrsnuća Gospodnjega, događa se svake nedjelje i obnavlja našu vjeru u Kristovo uskrsnuće. Svaka je nedjelja prilika za susret s Isusom i za blagovanje s njime. Svake nedjelje slušamo određeni dio izvještaja iz Svetog pisma i dijelove svjedočanstva prvih svjedoka. Svake se nedjelje pred nas stavlja pojedini događaj iz Isusova života, tumače nam se njegove riječi i djela. Svake nedjelje imamo prilike ponovo se uvjeriti i povjerovati da Isus nije mrtav nego živ, da je prisutan među nama u svojoj riječi i u blagovanju što ga slavimo.

Svjedoci, najprije Petar, a zatim i onaj drugi učenik, koji su ušli u grob i povjerovali, pozivaju i nas ući u grob i povjerovati. Vjerujući Kristu Gospodinu, uronjeni i kršteni u njegov život, moći ćemo ući u grob naše smrti i uskrsnuti s njime u vječnost.

Ovim mislima želim svima sretan Uskrs i obilje blagoslova od uskrslog Spasitelja!

+ Ivan, biskup

SRIJEMSKI BISKUP, EPISCOPUS SIRMIENSIS
Uskrsna pastirska poruka i čestitka 2017. godine

Ja sam uskrsnuće i život (Iv 11,25)

Isus je uskrsnuo od mrtvih, to je najradosnija vijest i najslavniji događaj, dan kada je Krist završio ovozemaljski put zbog kojega je i došao na svijet, ostvario cilj svoje neshvatljive ljubavi prema čovjeku i pozvao ga na usinovljenje, da čovjek bude slika sina Božjega. Uskrsnuće je najveća proslava Sina Božjega, neborivi dokaz njegova božanstva, spasiteljskog poslanja i ujedno najsigurniji temelj naše vjere. I sveti Pavao to potvrđuje kada kaže: »Ako Krist nije uskrsnuo, uzalud je, doista, propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša...« (1 Kor 15,14). Vjera u Uskrsnuće Kristovo je vjera apostola i njegovih učenika, to je vjera prvih kršćana i svih kršćana kroz povijest do danas, to je naša vjera.

Uskrsnuo kako je rekao! To što je Isus rekao i što govori i danas, to postaje po njegovu uskrsnuću zbilja jer je živ onaj koji je prošao svijetom čineći dobro sve do žrtve križa za naše spasenje i do ulaska u stvarnost našega života. Po čudu uskrsnuća i Isusova života s nama kršćanstvo je postalo stvarnost jer se rodilo na istini uskrsnuća. Za ovu istinu apostoli i učenici Isusovi podnijeli su tamnice i mučenje i dali svoje živote.

Isusovo uskrsnuće sadrži novi početak i pobjedu pravde i ljubavi. Bez nasilja i oružja Isus je pobijedio smrt i tako ljubav slavi pobjedu nad mržnjom, pravda slavi pobjedu nad nepravdom, mir slavi pobjedu nad silom. Kristovo uskrsnuće vraća sve na svoje mjesto, vraća red u nered čovječanstva, spasava od propasti. Događaj njegova uskrsnuća je jamstvo konačnoga slavlja ljubavi koja pobjeđuje i koja je znak da je Bog na strani nedužnih, na strani pravde, ljubavi i mira. A sve ovo je trajno događanje jer Krist nije umro zauvijek. Uskrsnuo je i tako pobijeđeni postaje pobjednik koji živi s nama u sve dane do svršetka svijeta.

Mi vjerujemo u Kristovo uskrsnuće. Vjerujemo da je raspeti Isus treći dan uskrsnuo, vjerujemo da Krist, onaj uskrsnuli od mrtvih, živi. Svjesni smo da se često u našem živo-

tu događa pobjeda života nad smrću. Ali život je uvijek tijesno povezan s ljubavlju jer je Otac tako ljubio svijet da je dao svoga Sina da sve učini novim. Zato, slaviti Uskrs i živjeti uskrsnuloga Krista, znači ljubavlju preoblikovati ovaj svijet u novi svijet u kojem nećemo sudjelovati u nepravdi, u nasilju, u sebičnosti, u svađi i mržnji, u razdijeljenosti, nego nastojati da pravda, ljubav, sloga i zajedništvo, bude pokretna snaga našega života koji pobjeđuje smrt.

Svaki put kad netko drugoga pomaže ljubavlju i pažnjom, to je pobjeda života nad smrću. To je Uskrs. Kad životna dob sve više veže supružnike u njihovom zajedništvu, to je pobjeda ljubavi nad sebičnošću i umorom. To je Uskrs. Svaki put kad pružimo bližnjemu pomoć bez nadoknade, kad ne očekujemo znak zahvalnosti, to je Uskrs. U svako doba kad svećenici u svojem životu zaboravljaju vlastite interese i međusobno se pomažu i stvaraju sve čvršće biskupijsko, dekanatsko i župno zajedništvo, tu je Uskrs.

Dok molim da osobno susrećemo uskrslog Gospodina u našem životu i učvršćujemo zajedništvo s njime i međusobno te da nas obdari milošću, snagom, mirom i radošću novoga života, svima želim sretan i blagoslovljen Uskrs.

U Petrovaradinu, o svetkovini Uskrsa 2017.

X Đuro Gašparović, biskup

■ SRETAN USKRS! ■

Bez Uskrsa – najvećeg kršćanskog blagdana
– nema ni života.

Neka nam svima život bude u znaku mira i
radosti, pravde i dostojanstva,
zajedništva u obitelji i društvu!

Bio nam Uskrs ohrabrenje u
odgovornoj zadaći očuvanja našeg hrvatskog
narodnog bića!

HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE

OTVORENA PITANJA za zatvorena vrata

Duboka podijeljenost, oportunizam, strah ili od svega toga pomalo, pitanja su koja se ne odnose samo na većinski dio populacije koja je 2. travnja izašla na predsjedničke izbore u Srbiji, nego čak i na onaj njezin dio od kog se takvo što, koliko do jučer, najmanje moglo očekivati. Riječ je, naravno, o uvjetima koji su prethodili uvjerljivoj pobjedi **Aleksandra Vučića** i doprinosu ovdašnjih Hrvata tom uspjehu.

O očekivanjima i spinovanjima

Svojevrsnu pripremu za takvo što dala je zastupnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) **Vesna Prčić**, koja je uoči izbora javno pozvala ovdašnje Hrvate da glasuju za Vučića, što je i unutar stranke, ali i u široj javnosti izazvalo oprečne komentare. U razgovoru za *Hrvatsku riječ* ona navodi motive koji su je ponukali na takvu odluku:

»Posmatrajući rezultate parlamentarnih izbora prošle godine bilo je očito da mjesta u kojima Hrvati žive u većini ili u kojima čine značajan dio stanovništva glasuju za Vučića, odnosno tada za koaliciju okupljenu oko SNS-a. Stoga, po mom mišljenju, ovakav izborni rezultat nije iznenađenje, jer je on samo rezultat petogodišnjeg stanja u državi i vladavine SNS-a. Ne bih ulazila u predviđanja kako će se stvari dalje odvijati niti u sociološka tumačenja iz kog razloga Hrvati glasuju za Vučića. Ali, ukoliko postoji bilo kakav strah među njima, bojim se da onda ne bi izašli na izbore, a ne još i da bi glasovali za njega.«

Za razliku od Vesne Prčić, predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** – komentirajući rezultate izbora – u svom odgovoru nije izbjegavao »sociološka tumačenja« riječima kako vladajuće stranke, »ne od jučer«, imaju razmjerno značajne uplive u hrvatsko biračko tijelo. On za to navodi više razloga:

»Kao prvo, uvijek postoji 'komoditetno' glasovanje – po 'ineraciji' se daje povjerenje onima koji su na vlasti. Tako što osobito vrijedi za one starije i manje obrazovane. S druge strane, ne treba smetnuti iz vida da je SNS razvio respektabilnu stranačku infrastrukturu, napose u naseljima gdje su Hrvati u manjini, te da je vodio i ovoga puta dosta agresivnu kampanju, uz do sada neviđenu medijsku podršku. Usto, treba imati na umu višegodišnju raširenost antihrvatskih stajališta u srbijanskom društvu, koji su dolazili od najviših državnih dužnosnika, što je donijelo, zbog straha, povećanu pasivnost među Hrvatima, to jest smanjenu izlaznost – jednostavno, ove izbore nisu razumijevali kao svoje. U naseljima šokačkih Hrvata veliki broj naših glasača je bio izvan Srbije – oni se nalaze u europskim državama na se-

zonskim poslovima. Na koncu, ali ne i na posljednjem mjestu, medijsko spinovanje usamljenih stajališta kolegice Prčić i kolege **Kuntića** je bilo takvo, napose u medijima na srpskom u Subotici, da se lako mogao steći dojam, napose kod onih koji su slabije informirani, da je to službeno stajalište DSHV-a, što je također pridonijelo, makar i neznatno, konačnim rezultatima izbora o kojima govorite.«

Odgovarajući na spomenuto »spinovanje« Vesna Prčić ponavlja kako je njen poziv bilo iznošenje osobnog stava s isključivim ciljem »boljotka hrvatske zajednice u Srbiji«.

»Mi svi znamo kolika je naša zajednica i koliki je naš utjecaj u društvu. Upravo stoga vrlo svjesno pristupam činjenici da DSHV, kao jedina parlamentarna politička stranka hrvatske zajednice u Srbiji, ne animira onoliki broj Hrvata koliko bi trebalo kako bi se na taj način borio, ne za ostvarivanje nego za realizaciju svih prava«, kaže sugovornica.

Upitana bi li realizaciju prava o kojima govori ubrzao ulazak DSHV-a u koaliciju s vladajućom strankom Vesna Prčić kaže kako je na to pitanje »malo komplicirano odgovoriti«:

»Pitanje koalicije podrazumijeva neke zajedničke nastupe i bojim se da bi to otišlo predaleko. Ali je isto tako i pitanje koja bi razina suradnje bila dovoljna kako bi se realizirala prava o kojima DSHV već dugi niz godina govori, a koja se ne ostvaruju. Ja osobno sam više za jednu otvorenu suradnju s onima koji su na vlasti. To nam pokazuju i primjeri država iz okruženja, a osim toga SNS je na vlasti već pet godina i vidjeli smo kakvi su odnosi. Ono što moram napomenuti jest da svaki puta moramo jasno izreći sud o tome kako se mi politički kotiramo i na koji način sudjelujemo u vlasti. Vlast se, naime, osvaja na izborima i onaj tko čini većinu može upravljati različitim tijelima. S druge strane, ukoliko nemate većinu, a netko ostaje bez posla, onda to ne treba povezivati s nacionalnošću.«

Čestitajući Vučiću na izbornoj pobjedi, Žigmanov – u kontekstu onoga što očekuje od novoga predsjednika države – kaže kako se to prije svega tiče nastavka rješavanja brojnih otvorenih pitanja:

»To je, da podsjetim, cijeli niz pitanja o kojima je bilo riječi na sastanku u Tavankutu 20. lipnja prošle godine, kao što su otkup i uređenje dijela rodne kuće bana Jelačića u Petrovaradinu u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, zatim vraćanje hrvatskih domova u Srijemskoj Mitrovici i Rumi tamošnjim hrvatskim kulturnim udrugama, razvoj pozitivnih politika priznanja Hrvata u Srbiji, razmjerna zastupljenost u tijelima državne uprave, uključivanje predstavnika hrvatske zajednice u političke proce-

 Tomislav Žigmanov

Tomislav Žigmanov: »Medijsko spinovanje usamljenih stajališta kolegice Prčić i kolege Kuntića bilo je takvo da se lako mogao steći dojam da je to službeno stajalište DSHV-a.« * Vesna Prčić: »Ukoliko postoji bilo kakav strah među Hrvatima, bojim se da onda ne bi izašli na izbore, a ne još i da bi glasovali za Vučića.«

 Vesna Prčić

se donošenja odluka i integracija Hrvata u Srbiju u društveni i politički život, te provedba bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina, što podrazumijeva i institut zajamčenih mandata u predstavničkim tijelima na svim razinama vlasti za pripadnike hrvatske zajednice. Naravno, bili bismo sretniji kada bi se pozitivna rješenja toga događala na temelju politika i mjera koje bi generirale srbijanske vlasti na čelu, sada s predsjednikom Republike, Aleksandrom Vučićem, a ne da to bude zbog pritisa iz vana.«

O ambicijama i analizama

Otvoreni pitanja, međutim, ima i kada se riječ povede o masovnim sumnjama (ili: glasinama?) da su potpori Vučiću nerijetko prethodile ucjene radnim mjestom ili gubitkom funkcije, uglavnom u javnom sektoru. Vesna Prčić kaže da ju niti prije niti poslije izjave o potpori Vučiću nitko iz SNS-a nije kontaktirao:

»Jednostavno, iznijela sam osobni stav iz vizure članice zajednice koja osjeća da je negdje zapostavljena, namjerno neću reći ugrožena, i iz razloga što smatram da nam može biti bolje. Ne odmah sutra, jer ipak je prošlo četvrt stoljeća od događanja koja još uvijek mnoge bole. To duboko poštujem i ne želim to zatomljivati, ali ipak treba razmišljati 'danas za sutra', odnosno razmišljati o svim Hrvatima koji će se roditi danas ili sutra. Što se ucjena, nepravilnosti i sličnih stvari tiče, za proteklih 15 godina, koliko sam kao predstavnica DSHV-a sudjelovala u izbornim komisijama, mogu reći da je takvih priča uvijek bilo. Uoči ovih izbora mogu reći da mene nitko nije niti kontaktirao niti ucjenio da izađem sa svojim stavom niti prijetnjom da ću biti razriješena s funkcije ravnateljice javnog poduzeća ukoliko ne budem uradila 'to i to'. Takvih dojava nemam čak niti od svojih zaposlenika da je bilo tko na bilo koji način utjecao na to kako će glasovati.«

Već i na temelju dosadašnjih odgovora dvoje visokih dužnosnika, »otvorenih pitanja iza zatvorenih vrata« sigurno će biti i u

samom DSHV-u. Jedno od njih u intervjuu za *Hrvatsku riječ* nagovijestio je Žigmanov riječima kako je bilo pokušaja da ga se smijeni. Vesna Prčić kaže kako je bila prilično iznenađena što je takva izjava stigla u dijelu pitanja gdje se pominje upravo njezino ime, te da je to »vrlo sugestivno«:

»Bila sam vrlo neugodno iznenađena tom izjavom, jer bi netko mogao pomisliti da sam ja imala takve ideje. Žigmanov vrlo dobro zna da ja nemam takve ambicije, a da sam ih imala, uvjeren sam da bi taj pokušaj bio uspješan. Ono o čemu je i sam govorio, a to je da je došlo do određene podjele na posljednjoj sjednici Vijeća, nakon što sam iznijela prave razloge zašto sam izašla sa svojim osobnim stavom govori jasno u prilog da je većina na nekoj drugoj strani.«

Vratimo li se onome čime smo i započeli tekst, a to su rezultati izbora, i tu ćemo naići na potvrdu da o tome u stranci predstoje otvoreni razgovori. Žigmanov kaže da će DSHV analizirati rezultate izbora na kojima službeno nisu podržali niti jednog od 11 kandidata, ali da su uputili poziv svojim članovima i simpatizerima da na njih izađu. Za razliku od Vesne Prčić, on nije siguran da su Hrvati u većini podržali Vučića:

»Vrlo je teško utvrditi mjerljive kriterije za točan uvid kako su građani hrvatske nacionalnosti glasovali i to iz razloga što su gotovo u svim naseljima i gradovima gdje žive u razmjernoj manjini. Ono što je uočljivo jest da je u gradovima gdje Hrvati žive u značajnijem broju izlaznost manja u odnosu na prosjek u Srbiji, a tome su svakako pridonijeli i Hrvati. Stoga nam predstoji, iz takvih postavljenih okvira aktivnosti, sagledavanje ostvarenih rezultata izbora – akcent će biti, s jedne strane, na analizu izlaznosti, a s druge strane promatrat ćemo i postotke dobivenih glasova svakog od kandidata na onim biračkim mjestima gdje postotak Hrvata nije zanemariv.«

Z. R.

Sve što smo do sada uspjeli doznati o građanskim prosvjedima

VODIČ kroz prosvjede

Svaki dan na ulicu izlaze, u najvećem broju studenti i drugi mladi ljudi, obični građani, umirovljenici, a od skoro, vojnici i policajci * Do srijede su se prosvjedu službeno pridružili i radnici beogradske tvornice IMT, radnici Goše, Ujedinjeni sindikati Sloga i sindikat umirovljenika

Gdje i kada se održavaju?

Prosvjedi se redovito održavaju u više gradova Srbije. Počev od sjevera, do južnog dijela države. Za sada su svoj glas prosvjednici podigli u Subotici, Somboru, Novom Sadu, Pančevu, Beogradu, Šapcu, Zaječaru, Valjevu, Boru, Smederevu, Užicu, Kragujevcu, Nišu, Leskovcu... U nedjelju, 8. travnja, ovom popisu se pridružuje i dijaspora, odnosno prosvjed je dobio potporu i od mnogobrojnih ljudi u Beču koji su se pridružili »Protestu protiv diktature«. Od 3. travnja prosvjedi se održavaju svaki dan, u većini navedenih gradova. Obično započinju u 18 ili 19 sati, gdje svaki grad ima pojedinačni prosvjedni program.

Koliko ljudi sudjeluje u prosvjedima?

Brojka se u Novom Sadu i Beogradu, od prvog prosvjeda, povećala na više tisuća ljudi. Svaki novi prosvjed pojedini mediji najavljuju kao najmasovniji do sada. Na posljednjim prosvjedima u Novom Sadu se okupilo, prema procjenama medija, oko 5.000 ljudi, dok je u Beogradu, kako piše dnevni list *Danas*, taj broj dvostruko veći. Prema gruboj procjeni svakakodnevno se na ovim prosvjedima u cijeloj Srbiji okuplja nešto više od 20 tisuća ljudi.

Tko su ljudi koji prosvjeduju?

Prosvjednici su ljudi koji su nezadovoljni radom premijera **Aleksandra Vučića**. Svaki dan na ulicu izlaze, u najvećem broju studenti i drugi mladi ljudi, obični građani, umirovljenici, a od skoro, vojnici i policajci. Na tim prosvjedima možete vidjeti i djecu, koja su također opremljena različitim rekvizitima, uglavnom zvečkama i zviždaljkama. Neizbježno je spomenuti i potporu građana, koji iz svojih stanova vire kroz prozore, pozdravljaju prosvjednike, uzvikuju parole, dok im nepregledna kolona prolazi ispod domova. Nemoguće je procijeniti »čiji su ovi ljudi«, poglavito mladi, jer na ulicama možete primijetiti »šarenu

masu«, te biste rekli da je tu svatko došao iz nekog svog, posebno važnog razloga. Dakako, najviše im smeta premijer, a budući predsjednik.

Kako mediji izvještavaju o prosvjedima?

Vrlo je kompleksno pitanje što mediji »misle« o ovim prosvjedima. Samim tim, što »misle«, ostaju ometani u namjeri da napišu ili ispričaju priču o večernjim događajima diljem zemlje. Reklo bi se, prema dosadašnjem izvještavanju, da nisu sigurni tko su ljudi, odnosno čiji su ljudi koji su izašli na ulice prosvjedovati, pa naspram toga svaki medij, bilo da je tiskani ili elektronički, kreira svoju priču. Još jedan razlog je i taj, što su prosvjednici uperili prstom u premijera i čitav sustav, tako da je razumljivo da oni koji su u tom sustavu neće uopće ili će jedva izvještavati o ovim događajima. Društvene mreže su prostor gdje se ova priča sve više širi. Također, zanimljivo je i što su strani mediji iznimno zainteresirani izvještavati o prosvjedima.

Prosvjed, Beograd, 8. travnja

U Beogradu, 8. travnja, okupilo se više desetaka tisuća građana (prema izvorima policije preko 60 tisuća) iz raznih krajeva Srbije. Zajedno sa sindikatima vojske i policije otpjevali su himnu Srbije *Bože pravde* ispred palače *Srbija*. Nepregledna kolona ljudi prošetala je svoje stavove o sustavu koji im se ne sviđa ulicama Beograda. Istupili su zajedno, te građani prosvjednici ističu kako je konačno vojska i policija »stala na njihovu stranu« i tim činom poslala bitnu poruku onima protiv kojih prosvjeduju.

Tko podržava/Tko ne podržava prosvjede?

Zanimljivo je pitanje potpore prosvjedima. Čak im je i premijer Aleksandar Vučić dao »zeleno svjetlo«, jer, kako kaže, »dopustili smo im da prosvjeduju«. Pošto je Srbija demokratski uređena država, svatko ima pravo negodovati i izražavati svo-

je mišljenje. Dok god je to na miran i ljudski način, naravno. Predsjednica Skupštine Srbije, **Maja Gojković**, u izjavi za medije je rekla da se ona ne osjeća sigurno, te da ne želi ugroziti ni sigurnost ljudi koji u Skupštini moraju svaki dan donositi bitne odluke za ovu državu i navela ovaj razlog kao objašnjenje zbog čega do sada nije sazivala sjednice Skupštine. Ona se u utorak obratila javnosti i ipak sazvala sjednicu za 21. travnja. Moglo bi se reći, u najmanju ruku, da prosvjednici nemaju njezinu potporu. Tu je i ministar **Nebojša Stefanović**, koji također kaže za prosvjede da su u redu, međutim, na dan kada su sindikati vojske i policije zakazali protest, Stefanović je zakazao radnu akciju »Očistimo Srbiju«, te uposlio pripadnike sigurnosnih snaga za neku, kako iz sindikata kažu, važniju svrhu. Ali to ste sve, sigurno, pročitali u novinama ili vidjeli na vijestima. Politička potpora ne izostaje ni od članova oporbe. Poruka je uglavnom ista: »ne dajte se isprovocirati i ne nasjedajte na namještaljke!«. Oporba je sigurna u to da netko pokušava sabotirati prosvjede i podmetati incidente. Prosvjednici naglašavaju da su ovo mirni prosvjedi i da im nije cilj izazvati niti jedan incident, koji će ovu, do sada usuglašenu gomilu nezadovoljnih ljudi, pretvoriti u rulju. Neka od imena su **Saša Janković**, **Ljubiša Preletačević**, **Beli**, **Boško Obradović**, **Velimir Ilić**, **Sanda Rašković Ivić**, a oglosio se i **Bojan Pajtić**, nekadašnji predsjednik Vlade AP Vojvodine, koji je najavio ostavku na mjesto zastupnika u Skupštini Srbije, kao znak potpore studentskim prosvjedima. Oni koji su jasno izrazili svoj stav, i to priopćenjem, povodom studenata i njihovog sudjelovanja u prosvjedima, su službene fakultetske organizacije. »Studentski parlament i službene studentske organizacije nemaju nikakve veze s tzv. studentskim prosvjedima«, objašnjava **Darko Marić**, student prorektor Sveučilišta u Novom Sadu. Isto mišljenje dijeli i SKONUS, jedna od krovnih organizacija studenata u Srbiji.

Tko su organizatori prosvjeda?

Jedno od, sigurno, pitanja godine će biti ovo: tko stoji iza prosvjeda građana? A nitko i dalje ne nalazi očekivani odgovor već prosvjednici vješto prkose novinarima i političarima, i na samom kraju, drugim građanima. Prosvjednici su samoformirana grupa ljudi, koja se putem društvene mreže *Facebook* svakog dana dogovara za vrijeme i mjesto održavanja narednih prosvjeda. Nitko od njih pojedinačno, i to ponavljaju danima, nije organizator prosvjeda, ali su svi inicijatori. Odnosno, svi zajedno jesu organizatori. Strogo osuđuju pokušaje pojedinaca »preuzeti organizaciju« prosvjeda u svim gradovima, jer kažu da im vođe ne trebaju, a kada razmislite malo i logično je, jer se kosi s ideologijom samih prosvjeda, odnosno »prosvjeda protiv diktature«.

Dajana Marković

ZAHTJEVI prosvjednika

Nezadovoljni građani su sastavili popis stvari koje političari moraju ispraviti, u protivnom, oni planiraju ostati na ulicama do daljnjeg. Ove zahtjeve predstavljaju kao usuglašene motive svih sudionika u prosvjedima za izlazak na ulice, iako smo ovih dana na društvenim mrežama mogli pročitati prijedloge koji bi ovaj popis napravili podužim. Međutim, ideja je da se tim prosvjednika za sada drži ovog plana. U priopćenju navode da su ovo zahtjevi učenika, đaka, umirovljenika, seljaka i svih ostalih nezadovoljnih ljudi Srbije koji danima prosvjeduju.

1. Ukidanje diktature i kompletna smjena političke elite na čelu s Aleksandrom Vučićem.
2. Fer i slobodni izbori. Traži se: uređivanje biračkog popisa, smjena članova RIK-a i REM-a, jednak pristup medija svim kandidatima, sankcioniranje kupnje glasova i ucjenjivanje glasača, obvezni TV duel, javnost financiranja kampanja. Kao dodatak, traži se i provjera regularnosti izbora i kampanje i kaznena odgovornost svih odgovornih.
3. Sloboda medija. Smjena odgovornih urednika RTS-a i RTV-a. Sankcioniranje onih koji krše Kodeks novinara Srbije i medijske zakone.
4. Departizacija. Razrješenje svih stranačkih i korumpiranih dužnosnika u javnim poduzećima.
5. Decentralizacija. Premještanje političke moći na lokalnu razinu, veće sudjelovanje običnih ljudi donošenju odluka, izravno biranje lokalne vlasti.
6. Promjena prioriteta socijalne i ekonomske politike.
7. Zaštita prava i poboljšanje statusa svih radnika. Izmjena Zakona o radu, osiguravanje radničkih prava, povećanje minimalne cijene rada, zaštita radnika na crno, sezonsko, privremeno i povremeno angažovanih radnika i drugih pogođenih teškim oblicima eksploatacije.
8. Zaštita životnog standarda. Ukidanje nezakonitog smanjenja plaća i mirovina, reforma socijalnih davanja, povećanje subvencija seoskim domaćinstvima, revizija sporazuma s MMF-om, sprječavanje dalje privatizacije javnih poduzeća.
9. Javno financirano i svima dostupno obrazovanje i zdravlje.

Miroslava Milenović, forenzički računovođa

KORUPCIJA u Srbiji JE SUSTAVNA

*Krajnje je vrijeme da oni
koji su se ogriješili o državu
i građane za to i odgovaraju
*Jedna godina prekretnice
bila bi dovoljna za uvođe-
nje reda u Srbiji, potrebni
su samo nepotkupljivi ljudi
kojima je društveni interes
preči od taštine i osobnih
kratkoročnih interesa*

Forenzički računovođa **Miroslava Milenović**, iako u Srbiji trenutno nema posla, u inozemstvu boravi često, svugdje s istom zadaćom – obučava pripadnike policije, tužitelje i suce kako što efikasnije provoditi financijske istrage radi sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Članica je brojnih profesionalnih udruga i agencija, a među ostalim, ekspert je Kancelarije Ujedinjenih naroda za ilegalni promet droge i kriminal. U Srbiji je najviše eksponirana u radu Savjeta za borbu protiv korupcije, na čije je članstvo podnijela ostavku u studenom prošle godine.

HR U životopisu Vam je navedeno da ste jedini financijski forenzičar u Srbiji. Što to točno znači?

Na moju veliku radost, više nisam jedina. U policiji od prošle godine ima 14 certificiranih službenika te struke. Svoje certifikate stekli su u SAD-u i Velikoj Britaniji. Forenzički računovođa prvo mora biti računovođa, nekoliko godina raditi na standardnim poslovima računovodstva, dobro poznavati tokove novca, poznavati tehnike revizije, perfektno poznavati zakone zemlje u kojoj radi, prije svega kazneni zakon i zakone koji se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma. Forenzički računovođa najčešće radi na poziciji profajlera u tužiteljstvu, gdje se provode istražne radnje, ili na poziciji analitičara transakcija u raznim drugim institucijama, poput policije, porezne uprave, agencije za borbu protiv korupcije i sličnih.

HR S kim ste do sada surađivali u okviru te struke?

U Srbiji sam radila na mjestu savjetnika – forenzičkog računovođe kod specijalnog tužitelja za organizirani kriminal, pomagala sam tužiteljstvima i policiji u istragama kompleksnih predmeta financijskog kriminala i pranja novca. Radila sam i danas radim širom svijeta, obučavam policiju, tužitelje i suce u efikasnijoj provedbi financijskih istraga, pronalaženju skrivenih imovina kriminalaca i korumpiranih političara. Radila sam u Ukrajini, Kirgistanu, Saudijskoj Arabiji, Ujedinjenom Kraljevstvu, Španjolskoj, Maroku, Alžiru, Egiptu, Crnoj Gori. Trenutačno radim za UN u regiji Magreba, za AML Consulting iz Velike Britanije. Upravo sam se vratila s Malte. Vodila sam trening o tokovima novca u predmetima pranja novca. Polaznici su bili pripadnici policije Malte, s njima i suci. Na studijama slučaja tim *Financial Transparency Advisors* (Savjetnici za financijsku transparentnost), čiji sam i ja dio, čini sve da financijske istrage postanu što efikasnije. Naredna stanica mi je Ujedinjeno Kraljevstvo, u svibnju ću u Jordan, a potom u lipnju ponovno na Maltu.

HR Bili ste članica Savjeta za borbu protiv korupcije. Koji je djelokrug rada ovoga tijela?

Bila sam članica, u studenom prošle godine podnijela sam ostavku na tu dužnost. Savjet za borbu protiv korupcije je savjetodavno tijelo Vlade Srbije, ali ni jedna vlada do sad nije željela

surađivati sa Savjetom, svima smo bili, pučki rečeno, kamičak u cipeli. Korupcija u Srbiji je sustavna i sve polazi baš od Vlade, što je po meni srž problema jer činjenica da korupcija polazi iz Vlade dovodi do situacije da se blagonaklono gleda na razne pojavne oblike korupcije na nižim razinama. Danas, kada slobodni mediji zapravo i ne postoje, korupcija, i to sustavna, smotala je Srbiju i izjeda ju iznutra. Danas je praktički nemoguće čuti ili pročitati ijednu riječ o izvješćima koje je radila i **Verica Barać** dok je bila na čelu Savjeta niti o izvješćima koja smo radili kasnije.

Koliko ste bili aktivni po broju slučajeva o kojima ste izvijestili Vladu Srbije, a koliko je tih slučajeva procesuirano?

Više od 50 izvješća je uradio Savjet, podnijete su i kaznene prijave, no, rezultati su nikakvi. Predmeti jedan po jedan zastarijevaju, mnogi su u nekom predistražnom čudnom stanju već godinama, mnogi su istraženi i čame po ladicama, kupujući kolicijški potencijal pojedincima.

Blisko ste surađivali s pokojnom Vericom Barać. Koliko ste imali uspjeha u zajedničkom radu?

Uživala sam u našoj suradnji, a još više u našem druženju. Nažalost, nje više nema, svoj život je posvetila borbi protiv korupcije, borbi za bolje sutra Srbije. I nije ga dočekala. Ukoliko se uspjeh mjeri količinom pronađenih dilova političara, bile smo vrlo uspješne, no, ukoliko se mjeri rezultatima, naš uspjeh je jako mršav. U svakom slučaju, nezadovoljna upravo rezultatima svoga rada u Savjetu, podnijela sam i ostavku na članstvo u ovom tijelu.

Bili ste angažirani i u pojedinim ministarstvima Vlade Srbije. Na kojim dužnostima i kakve ste rezultate postigli?

Bila sam 2002. godine, specijalna savjetnica ministra financija, zadužena za restrukturiranje velikih javnih poduzeća. Nakon devet mjeseci podnijela sam ostavku, jer političke volje za restrukturiranje velikih sustava nije bilo. Tada sam uvidjela što znači partokracija i što znači dijeljenje javnih poduzeća u vidu poslijeizbornog plijena među strankama. U 2013. godini bila sam specijalna savjetnica ministra gospodarstva **Saše Radulovića**, nešto više od četiri mjeseca. Za to vrijeme pokazali smo što znači transparentno poslovanje, inzistirali na osobnim kartama (popis imovine, obaveza, ...) poduzeća, inzistirali smo na smanjenju poreza i doprinosa na osobna primanja, uveli red u Agenciju za privatizaciju, SIEP-u.

Napadani ste putem napisa u prorežimskim medijima, ali i fizički od nepoznatih osoba. Zbog čega i s kojim posledicama?

Očito sam napadana zbog svojega rada, zbog onoga što znam, što sam viđala i doznala tijekom svojega rada. Željeli su me zastrašiti i tako me natjerati da stanem, da prestanem raditi. Jedino su uspjeli postići da više nemam niti jedan jedini posao u Srbiji.

Kako su službena tijela odreagirala na Vaše prijave tih napada?

Nekoliko mjeseci prije napada prijavila sam da me nepoznate osobe prate. Nitko nije reagirao na tu prijavu, a onda sam napadnuta. Svjesna sam da me je napala država, ili da budem preciznija, dio kojem je geslo »država to sam ja«.

Kako je odreagirala Vlada Srbije?

Napadom. Međutim, ukoliko živimo u državi u kojoj su se dogodile pljačkaške privatizacije, puno radnika je ostalo bez po-

sla, tvornice su rasturene, imovina opljačkana i nitko zbog toga nije kriv, svakom je jasno koji sustav u našoj državi funkcionira. Kažu sve je po zakonu, onda i Vlada koja je predlagala te zakone može biti organizirana kriminalna grupa. Krajnje je vrijeme da oni koji su se ogriješili o državu i građane za to i odgovaraju. I ako je ovo što mislim rezultiralo napadom na mene, znam da sam na pravom putu.

Što Vas je motiviralo da se otisnete u vode politike?

Moje angažiranje u Savjetu nije donijelo željene rezultate. Očito je da moramo promijeniti sustav. U proteklom godinama, sada je to već više od dvadeset, nitko od političara nije odgovarao za siromašenje društva, pljačke, iznošenje novca na Cipar, pljačkaške privatizacije. Govorim samo o velikim slučajevima. Zašto? Iako su se mijenjale stranke na vlasti, sustavnih promjena nije bilo, jednostavno zbog toga što jedni drugima čuvaju leđa i što im je cilj samo fotelja, a ne i promjena sustava u Srbiji.

Zbog čega protežirate promjenu sustava, a ne vođe?

Da sjaši Kurta i da uzjaši Murta nije nam cilj. Priče »naši su bolji, a njegovi nisu« nemaju nikakvog smisla. Trebalo bi izgraditi sustav koji će funkcionirati bez obzira na to tko je na vlasti. Ne mogu sva radna mjesta u Srbiji biti u isključivom posjedu političkih stranaka. To onda nije život, nego životarenje. Na taj način Srbiju ćemo pretvoriti u zemlju robova i botova.

Kako bi izgledala Srbija ukoliko bi jednoga dana zaživio politički program o kojem govorite?

Prije svega, mediji bi bili istinski slobodni mediji. Zakon o porijeklu imovine bio bi na snazi. Postojala bi univerzalna socijalna pomoć, ovjera zdravstvenih knjižica bila bi prošlost, svaki građanin bi imao zdravstvenu zaštitu. Partokratsko zapošljavanje bi bilo prošlost. Kriminalci bi bili u zatvorima, a ne na stadionima, ulicama i u foteljama. Na svim razinama vlasti bilo bi uvedeno transparentno izvještavanje, tako da građani sami mogu vidjeti na što se i koliko sredstava troši. Svi ugovori bi bili javni i to bi bio početak normalnog života, a ne životarenja, jer Srbija je mala i lijepa država u kojoj svi građani mogu živjeti sretni i zadovoljni.

Općina Apatin se, poput cijele Vojvodine, odlikuje multi-etničnošću, multikonfesionalnošću i multikulturalnošću.

Kakav bi, po Vašem programu, u budućnosti trebao biti položaj nacionalnih manjina u takvim sredinama?

Srbija o kojoj sanjam je bogata Srbija, država u kojoj se lijepo i rado živi, bez obzira na vjeru i podrijetlo, država u kojoj bi se nacije razlikovale samo po specifičnostima svojih kultura. Duboko vjerujem u zajednički život u kojem bi svatko imao jednake mogućnosti za osobni razvoj.

I ono što nas sve najviše zanima, koliko bi, po Vašem programu, bilo potrebno vremena da običan čovjek dočeka iole pristojan život u Srbiji i na koji način bi se to moglo postići?

Vjerujem da je jedna godina prekretnice dovoljna za uvođenje reda u Srbiji, potrebni su samo nepotkupljivi ljudi kojima je društveni interes preči od taštine i osobnih kratkoročnih interesa. Upravo zbog toga sam se i politički aktivirala. Mislim da je moguće da već i mi, a osobito naša djeca, živimo u jednoj normalnoj državi u kojoj bi svaka jedinka imala iste šanse za pristojan život.

Ivan Andrašić

ZAJEDNO **do boljih rezultata**

Privatno poduzeće *Salaš 024*, izraslo na temelju bivše Zemljoradničke zadruge *Salaš*, bavi se prodajom umjetnog gnojiva, sjemena, pesticida, folijarnih gnojiva za prihranu, te dodatnog programa, ulja, maziva, akumulatora. Od 12 zaposlenih, šestoro je visokoobrazovanih stručnjaka, tri inženjera zaštite bilja, jedan stručnjak za informatiku u poljoprivredi i dva ekonomista, te firma nudi i savjetodavne usluge. Stručnjaci izlaze na teren, obilaze parcele, konstatiraju problem te nude i prijedlog rješenja. Prema riječima direktora **Davida Anišića**, firma nabavlja sav repromaterijal po najpovoljnijim uvjetima, trudi se osigurati ga na vrijeme, osigurava kredite te u vrijeme žetve u suradnji s drugim firmama organizira 12 otkupnih mjesta. Praktično, firma se bavi istim poslovima kojima se bavila i zadruga, a jedina je razlika u vlasničkoj strukturi, jer više nije u rukama zadrugara. Za razliku od zemalja Europske unije koje su prepoznale značaj zadruga i kooperativa i u kojima je zakonom regulirana i takva vrsta imovine, kod nas su funkcionirale stare zadruge koje u današnjem modernom, kapitalističkom svijetu ne mogu opstati, kaže Anišić. Najveći je problem što u našim zadrugama važi pravilo jedan zadrugar – jedan glas, za razliku od zadruga u Europskoj uniji gdje se pravo glasa određuje u odnosu na postotke pa tko ima veći udio ima i više glasova. Sudbina zadrugne imovine je predmet rasprava. Za nju su zainteresirani zadrugari, država i veliki zemljoposjednici koji je žele kupiti jer je riječ o velikim površinama. Zbog tih interesa se nije dopustila ekspanzija zadruga i poduzeće *Salaš 024* je zapravo posljedica sustavnog urušavanja zadruga u kojima ljudi nisu pronašli interes.

Futures trgovina

Jedna od usluga koje *Salaš 024* nudi za poljoprivrednike je kreditiranje. David Anišić kaže da se firma trudi osigurati najpovoljnije uvjete što nije lako, jer je tržište Srbije dosta neuređeno. U okviru toga se prate cijene na tržištu i količina robe koje su na lageru.

»Mogućnost koja će i kod nas sve više biti zastupljena su takozvani futures ugovori, to jest, mogućnost ugovaranja cijene unaprijed. Ovakva vrsta trgovanja je u Europi vrlo zastupljena, a riječ je o tome da se trećina roda proda unaprijed, trećina u žetvi, a jedna trećina se ostavi na lager. Kod nas se do sada radilo tako da se roba proda u žetvi ili ostavi na lager, a sada se može prodati i unaprijed, pa je naš posao pratiti cijene. Nikome ne preporučamo cijelu količinu prodati unaprijed, jer je pitanje kako će se usjev razvijati, znajući da se do žetve mogu dogo-

diti i oštećenja od leda ili druge nepogode. S obzirom na to da su ovakvi ugovori budućnost, radimo na njihovom uvođenju«, kaže David Anišić.

Kao firmi, kaže sugovornik, bitno im je osigurati se, znači znati da zemljoradnik koji hoće trgovati futures trgovinom ima tu robu. Tada prate taj usjev, te ako je u dobroj kondiciji, mogu potpisati ugovor.

»Ovaj način trgovine podrazumijeva pratiti burzu 365 dana godišnje, a ne samo kad je žetva. Tu je naša uloga i mi pratimo izvještaje u Americi, Brazilu, Kanadi, Europi, Rusiji, jer to sve utječe na tržište kod nas. Dajemo projekcije, ali se one ne mogu uzeti kao konačne, jer je na našem 'plitkom' tržištu dosta toga nepredvidivo. Svaka država ima svoju burzu, ali je najpoznatija čikaška u Americi, u Europi se prati burza u Parizu, a najnovija i za nas interesantna je situacija u Rusiji i Ukrajini. Naime, u posljednjih 10 godina se poljoprivreda u ovim zemljama brzo razvija, imaju velike površine, izvoze na Crno more, gdje i naš kukuruz i pšenica, preko Rumunjske, završava. Stoga mi puno ovisimo o Rusiji i Ukrajini«, kaže Anišić.

Usprkos uvjetima, napredni

U svemu je bitno imati točne informacije o količini robe s kojom se trguje, što na neuređenom srbijanskom tržištu nije slučaj. Amerika i Rusija, na primjer, kaže Anišić, preko satelitskih snimki točno znaju koliko čega ima posijano, preko tih snimki se usjevi i prate, a na temelju toga se vrši projekcija i izračunava cijena.

»Kod nas cijena jako oscilira zato što ne znamo točno koliko imamo na primjer pšenice, događa se da imamo viška pšenice, a cijena raste, tako velikih oscilacija nema na uređenijim tržištima. Stoga je vrlo nezahvalno davati projekcije. Ipak, one poljoprivrednicima mogu biti neka pomoć u planiranju«, kaže sugovornik.

On ističe da su poljoprivrednici u subotičkoj regiji po uvođenju novih tehnologija, praćenju trendova, po praćenju europske, svjetske poljoprivrede, posjećivanju sajmova, izuzetno napredni, jedni od najnaprednijih u državi.

»Hrabri su, ulaze u uzgoj novih kultura, uporabu nove mehanizacije, a mi ih u svemu tome pratimo. Često su o nekim novinama više informirani od nas, ali se zajednički trudimo gurati poljoprivredu u modernom pravcu, usavršavati se i ići u korak s vremenom, donositi nove trendove«, zaključuje Anišić.

Nela Skenderović

Miro Čavara, predstavnik hrvatske udruge Široko iz Niša

Cilj nam je postati PREPOZNATLJIVIJI

Prvi puta na radnom sastanku predstavnika hrvatskih udruga, koji je nedavno održan u Petrovaradinu, sudjelovao je i predstavnik udruge *Široko* iz Niša **Miro Čavara**. U ovoj udruzi, koja je osnovana koncem 2015. godine, Miro je zadužen da vodi programe i projekte. Sve svoje aktivnosti, prema njegovima riječima, predstavnici udruge iz Niša sada usmjeravaju na povezivanje s ostalim hrvatskim, većinskim i manjinskim udrugama koje djeluju u Srbiji, kako bi javnost što bliže upoznali sa svojim radom, ali i sa svojom prisutnošću u Nišu.

Prema povijesnim podacima kojima raspolazete, ili eventualnim spisima, raspolazete li informacijama koje govore o tome odakle su Hrvati došli u Niš?

Postoje podaci koji govore da su Hrvati u Niš došli u 16. stoljeću. Također postoji zapis da su najprije došli Dubrovčani, a i danas postoje ostaci starih latinskih crkava u blizini Niša, gdje su oni živjeli i tu obavljali svoje vjerske obrede. Ovi »noviji« Hrvati su došli nešto kasnije, poslije Drugog svjetskog rata, najvjerovatnije zbog službi i posla koji im se tu tada nudio. Tada su u Nišu zasnovali i obitelji, nastanili se i tu i ostali.

Koliko Hrvata danas živi u Nišu i koliko ste kao zajednica prepoznatljivi široj javnosti u tom dijelu Srbije?

Prema posljednjem popisu stanovništva u Nišu ima oko 400 ljudi izjašnjenih kao pripadnici hrvatskog naroda. Međutim, ima dosta onih koji se upravo na tom posljednjem popisu nisu izjasnili kao Hrvati i ja vjerujem da se tu krije broj oko 800-900 neizjašnjenih pripadnika naše zajednice. Oni nisu toliko prepoznatljivi u Nišu. Zato je nama odmah po osnutku udruge cilj bio da doprinesemo našem kulturnom suživotu, oslanjajući se na većinske i manjinske zajednice kako bismo napravili iskorak ka tom interaktivnom multikulturalizmu. U suštini, cilj nam je bio da ne postanemo izolirani nego da stupimo u kontakt sa svim ostalim udrugama kako u Nišu tako i šire. Želja nam je bila ostvariti napredak u smislu kulturne suradnje i samim tim da postanemo prepoznatljiviji široj javnosti.

Postoji li strah kod pripadnika hrvatske zajednice na jugu Srbije danas? Očituje li se većina njih kao pripadnici svoje etničke grupe?

Velika je etnička distanca, a je li to strah ili nije ne mogu ocijeniti. Da živimo u samoizolaciji, mogu reći da živimo. Vjerojatno ljudi iz različitih razloga ne žele isticati pripadnost svojoj zajednici. Politički događaji su glavni razlog za to. Zato je, pretpostavljam, želja većine njih i njihovo opredjeljenje da budu u miru i tišini. To je i glavni razlog što mi kroz djelovanje udruge želimo da kultura bude spona i točka dodira i većine i manjine i da to bude most demokratskih promjena u samoj zajednici.

Postoje li manifestacije na kojima ste se do sada predstavili kao udruga? Imate li u planu neki projekt kako biste postali prepoznatljiviji i u drugim djelovima Srbije?

Festival *Filipovi dani*, manifestacija koja se održava svake godine u Nišu, je u stvari više interkulturalni projekt koji podržava većinska zajednica, a udruga *Široko* tu sudjeluje. Većinska zajednica je pokrenula taj projekt, a mi smo kao jedan od sudionika u njemu, ali je ostavljena mogućnost da i drugi, koji to žele, također sudjeluju. Drugi naš projekt je vezan za religijsko-tradicijske stvari naše populacije, a vezana je za našu želju da doveđemo tamburu na jug Srbije. Tambura je specifičan instrument za Hrvate i ona kao dio multikulturalnog dijaloga, može biti iznimno važna na jugu Srbije.

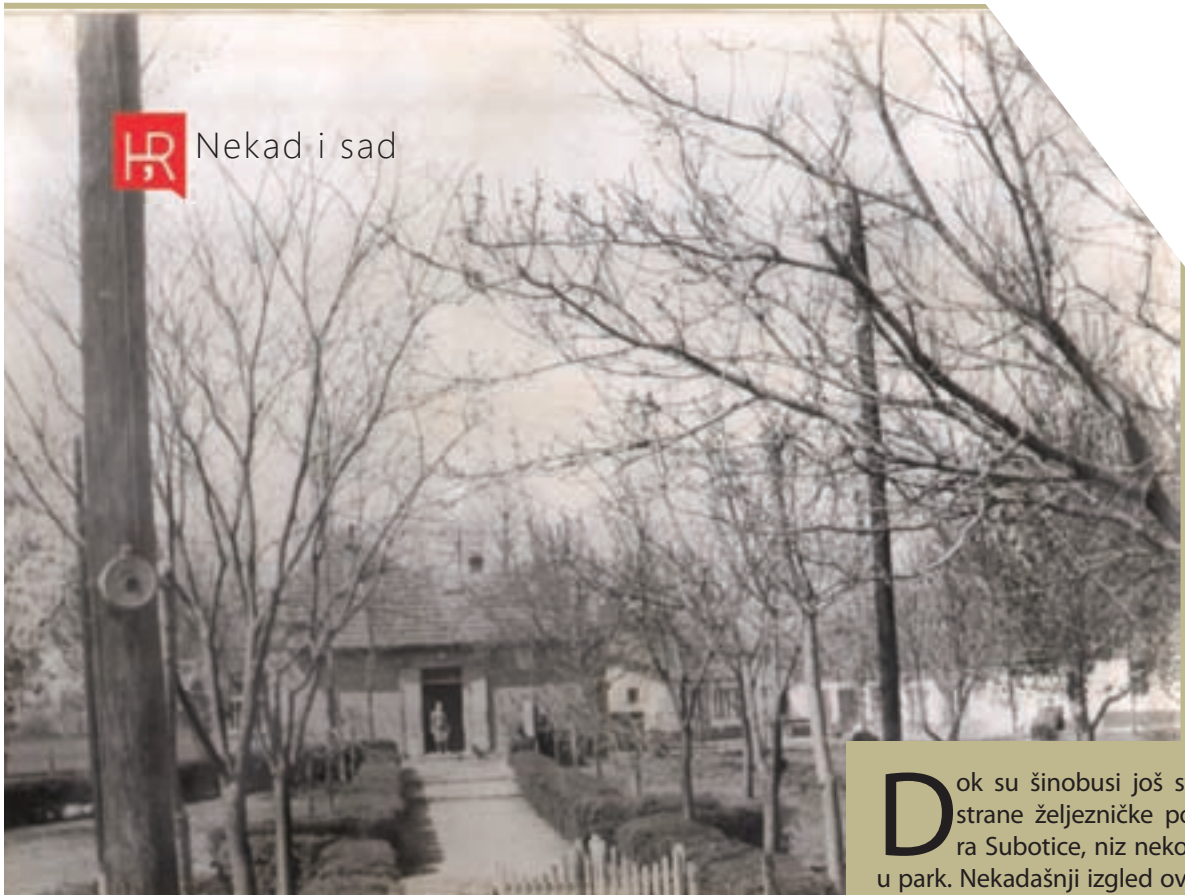
Gdje se pripadnici hrvatske zajednice najredovitije okupljaju i odakle je potekla sama ideja za osnutkom udruge?

Hrvati na jugu Srbije uglavnom žive uz župe, uz crkvenu zajednicu. Crkve su uglavnom mjesto okupljanja gdje se Hrvati nalaze. Kod nas je to crkva *Uzvišenja svetoga Križa* i praktično odatle je i potekla naša ideja za osnutkom udruge. Želja nam je prije svega bila napraviti udrugu koja će sačuvati tradicijske stvari Hrvata odnosno vjerske običaje koje imamo, a koje će ljudi iz cijele Srbije prepoznati kroz naše djelovanje.

Od kolikog značaja su vam ovakve vrste radnih sastanaka udruga i u kojoj mjeri oni mogu pomoći u napretku kako vašeg tako i njihovog rada?

Svakako da ovakvi radni susreti u velikoj mjeri mogu poboljšati naš rad. Ovo je prigoda da sklopimo prijateljstva, utanačimo agendu manifestacija na kojima možemo zajedno sudjelovati i da jedni drugima načinimo prostore. U tome i jeste cilj našeg rada, da participiramo u svim segmentima kulture i očuvamo tradiciju identiteta kojeg nosimo. Vjerujem da ćemo u tome uspjeti i u budućnosti, a zajednički je svakako puno lakše.

S. Darabašić

Preko puta ŽELJEZNIČKE POSTAJE

Dok su šinobusi još stizali u Đurđin, s desne strane željezničke postaje, gledano iz smjera Subotice, niz nekoliko stepenica silazilo se u park. Nekadašnji izgled ove lokacije prikazan je na fotografiji u starom školskom albumu, nastaloj, vjerojatno, prije oko šest desetljeća (datum snimke nije naveden). Ali, mnogi se sjećaju ovog đurđinskog kutka u boljem izdanju od današnjeg, sjećaju se uređenog parka i sportskog terena, dok je zgrada prikazana na fotografiji još korištena. Prestala se upotrebljavati prije desetak godina. Raslinje je prekrilo stazu do ulaza, te se danas fotografija objekta ne može napraviti iz identičnog kuta; stepenici još postoje i ima ostataka starih parkovskih klupa.

Đurđinčani su se nekada vjenčavali u ovoj zgradi. Bio je to mjesni ured s matičnim uredom; mnogi još kao toponim ove lokacije koriste davni naziv »stara općina«. Po sjećanju mještana ka starom mjesnom uredu radi sklapanja braka polazilo se ne tako davno – prije tridesetak godina. Zbog nekadašnje željezničke postaje i tadašnjeg ureda za upravne poslove, kao i poslove u domeni mjesne zajednice, ovu lokaciju doživljavaju kao stari centar sela.

Središnji objekt, nekadašnji mjesni ured, danas je zatvoren, a s obje strane se nalaze kuće u privatnom vlasništvu. Kompleks zgrada pokraj pruge nekada je sadržavao više objekata od danas sačuvanih, vidi se na staroj fotografiji.

K. K.

 Ivančica vjesnik proljeća

Proljeće je ove godine službeno stiglo 20. ožujka, a 2. travnja održani su izbori u Srbiji. Konkretno, toga dana birali smo predsjednika Republike. Neki »koji ne žele dobro Srbiji« rekli bi sarkastično, pa nije ni bio baš neki izbor. S jedne strane, stajala je samostalna i neovisna »gromada od faktora stabilnosti i mira u cijeloj regiji«, a s druge protivničke strane desetak, što manje ili više poznatih »patuljaka« koji uglavnom »ne žele dobro Srbiji« iza kojih stoje »strane sile koje žele da Srbija bude nesamostalna«, da destabiliziraju cijelu regiju, Balkan i Europu, (bar su nam tako rekli, a mnogi su u to i povjerovali). Velika većina ljudi želi mir, stabilnost i redovitu isplatu mirovina i glasovala je za tu opciju.

Rezultat toga bila je »čista kao suza« uvjerljiva pobjeda, koja je objavljena iste večeri tog dana, uz već tradicionalne zvuke truba. Moram priznati neka lica su mi u slavljeničkoj masi nedostajala, no možda su imali važnija posla, npr. da prikupljaju papirne dokaze oko neke fondacije, koje su sutradan potraživali istražni činovnici. Ali početkom tjedna dogodilo se još nešto što nitko nije očekivao (mada su to neki predsjednički kandidati najavljivali): mladež, popularno nazvana »studentik«, u većim gradovima naše domovine, na njihov dan zvan i »dan studenata«, izašli su na ulice da prosvjeduju, i od toga dana to rađe redovito svaki dan i sve masovnije i masovnije. Kako mi se čini, dok budete ovu kolumnu čitali i nadalje će prosvjedovati, valjda do subote, 15. travnja, kada će famozni RIK objaviti konačne rezultate izbora i kada bi demonstranti trebali shvatiti, da je »la Commedia e finita« (opera *Pajaci*) i da nema razloga daljim prosvjedima.

Što to oni hoće?!

Pošto prosvjedi traju već duže vrijeme došlo je do toga da pojedini političari, analitičari, komentatori, novinari i ostali, počinju tumačiti događaje, najčešće se čuje pitanje što to oni hoće i tko ih financira, tj. tko stoji iza prosvjednika? Slušajući razna tumačenja neminovno sam se sjetio svoje mladosti, kada sam i ja

Stiglo proljeće I PROSVJEDI

bio student i sudionik na demonstracijama lipnja 1968. godine u Beogradu. Najčešće su nas kritikovali da imitiramo francuske i talijanske studente koji su nešto ranije u svibnju, uz sukobe s policijom, demonstrirali na ulicama Pariza. I kod nas je bilo sukoba, ranjenih, navodno i mrtvih. Prosvjedničke parole spominjale su i neuspjelu privrednu reformu započetu 1965. godine, čiji je rezultat bio masovni odlazak radnika u zapadne zemlje »na privremeni rad u inozemstvo«, zamjereno nam je »što hoće ti studenti, oni imaju najviši standard u zemlji«. Sada nema sukoba, ali i nadalje se masovno odlazi iz zemlje. Nazivani smo i »anarho-liberalima« što je nonsens, ili si anarhista ili si liberal, ali ujedno smo bili i ljevičari, crveniji od crvenih, jer je Beogradski univerzitet prekršten u »Crveni univerzitet Karl Marx« i lansirana je parola o crvenoj buržoaziji itd. Pitanje je tko je bio u pravu? Prosvjedi su trajali sedam dana, onda je tadašnji predsjednik SFRJ održao, po meni uopće ne slučajni govor na TV-u, priznao je da ima grešaka, ali da studenti na pogrešan način izražavaju svoje mišljenje. Usput, obećao je i neke »nove rezolucije i reforme«. Od tog doba, s vremena na vrijeme proglašavaju se nove i novije reforme. Eto, i sada smo u eri vrlo uspješnih reformi, koje neke sile žele zaustaviti i u tu svrhu služe se i prosvjedima omladine. O drugim gadostima ni ne treba pričati.

Zrno po zrno pogača

Želje prosvjednika su i da se smijeni kompletni RIK, koji je sudjelovao u »krađi glasova« koje ustvari nije bilo, jer je prilikom javnog prebrojavanja glasova s dva biračka mjesta pronađeno »samo četiri neispravna glasačka listića«?! U knjigovodstvu (npr.) ne može biti ni viška ni manjka ni za jednu paru, jer je to sumnjivo. A prilikom izbora četiri glasa manje ili više nisu važna?! Na izborima je službeno bilo 8.396 biračkih mjesta, »glas ovdje, glasići tamo« i eto ti tako poželjna pobjeda u prvom krugu, pri čemu ja ništa ne tvrdim, ali znajući u kojoj zemlji živim sve je moguće. Postoji još jedna »sumnjiva činjenica«. Po popisu iz 2011. godine u Srbiji je bilo 7.120.666 stanovnika, od toga ispod 18 godina 1.427.272. Pretpostavimo da je ovaj odnos ostao isti (a smanjio se), onda u zemlji ima samo 5.693.394 građana s pravom glasa, ako dodamo 294.045 lica, recimo svi odrasli, koji su u momentu popisa boravili u inozemstvu, onda je to pak 5.987.439 glasača, a ne oko 6.724.172 kako je to objavljeno prije izbora predsjednika. A evo i podatak za naš grad: 2011. Subotica je po popisu imala 141.554 stanovnika, a na aktualnom spisku ima 130.902 birača, što praktično znači da tu živi samo 10.652 maloljetnih osoba?! Danski kraljević bi rekao »nešto je trulo u državi Danskoj«. Srećom, mi nismo kraljevina i nemamo kraljevića, a za najviše godinu dana ponovo će biti nekakvi izbori. A u međuvremenu saznajte što znači izreka Pirova pobjeda.

Kako komentirate **PROSVJEDE?**

Zahtjevi su opravdani

Nikola Bešević,
Šid

Za prosvjede koji se održavaju proteklih dana u Beogradu, Novom Sadu, Subotici i drugim gradovima širom Srbije mogu reći da su po meni veoma pozitivna stvar, s obzirom na kompletnu situaciju kakva je danas u našoj državi. Sve veći broj mladih odlazi odavde, što je i razumljivo, jer po završetku fakulteta ti mladi ljudi, iako obrazovani i stručno osposobljeni, nemaju se gdje zaposliti. Sasvim je normalna stvar da se nakon studija odlučuju za odlazak u inozemstvo, gdje se njihovo znanje daleko više cijeni. Ako se oni ne pobune, ne znam tko bi drugi mogao podići svoj glas umjesto njih. Budućnost ove države upravo je na mladim ljudima. Zahtjevi mladih, ali i ostalih koji s njima prosvjeduju, su veoma realni i ukoliko bude postojala volja vlasti, te zahtjeve mogli bi ispuniti za samo jedan dan. Oni ne traže da se mijenja vlast nego samo traže da se ispoštuje regularnost izbornih radnji, da se smijene ljudi koji su kršili Ustav, kao i da se stvore mogućnosti da se izbori provedu u fer uvjetima. Smatram da su njihovi zahtjevi opravdani. S obzirom na to da prosvjedi još uvijek traju, očekivao sam da će se i tenzije iz dana u dan podizati. Iznenaden sam, jer se do sada dogodilo samo nekoliko provokacija, ali ništa drugo što bi moglo proizvesti veće incidente i nemire. Očekujem da će se i nastaviti tako u istom duhu, mirnim putem, a možda će se njihova upornost i isplatiti.

S. D.

Mislim da je mladima prekipjelo

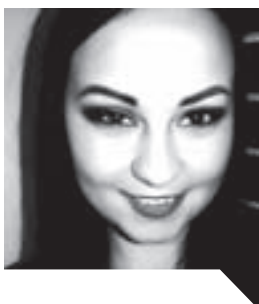

Marin Matić,
Sonta

Putem društvenih mreža pomno pratim zbivanja na ulicama mnogih gradova u Srbiji. Mislim da su mladi u pravu i da ih u ovim njihovim, rekao bih najčasnijim namjerama, svi mi koji smo već zašli u neke ozbiljne godine i nismo za takve tjelesne napore, moramo ozbiljno podržati. Živim na relaciji Sonta – Zagreb, veći dio godine sam u Sonti, tako da su mi dobro poznate prilike i u Srbiji i u Hrvatskoj. Najžalosnije je to što se naši političari međusobno prepucavaju, putem medija koji su pod njihovim šapama grubo se vrijeđaju, a mi obični ljudi sve to trpimo. Evo, upravo u tim medijima ne možemo naći objektivne napise o prosvjedima u sve većem broju gradova širom Srbije. Naprotiv, politička kamarila uz pomoć svojih korumpiranih medijskih perjanica nastoji ocrniti prosvjednike i od njih napraviti šačicu huligana i stranih plaćenika. Stoga sam uvjeren da je mladima, koji putem interneta imaju puno više i puno objektivnijih informacija, jednostavno prekipjelo. Najžalosnije slike i Srbije i Hrvatske su sve brojniji odlasci mladih, visokoobrazovanih ljudi, odlasci mladih obitelji s malom djecom i to s kartama u jednom smjeru. Nitko od njih ne odlazi iz objesti, nego zbog toga što im u svojim državama nisu dostupni poslovi za koje se školuju. Vlast ih ne može niti lagati, jer su pokazali da razmišljaju isključivo svojim glavama. Nadam se da će motivi prosvjednika nadvladati sve eventualne probleme i da će ustrajati do ostvarenja svojih i naših ciljeva.

I. A.

Početak promjena

Sanja Šuvak,
Monoštor

Dugo traje ovo nezadovoljstvo među običnim ljudima i ovi prosvjedi u više gradova bili su nešto očekivano. Drago mi je što su ljudi digli svoj glas i podržavam prosvjede, ne samo ovako na riječima već sam i svakodnevno prisutna na prosvjedima ovdje u Somboru. Stalno govore kako su na ulicu izašli studenti, ali nisu to samo studenti već i stariji ljudi. Evo, prije neki dan pored mene je šetala jedna žena od 70 godina. Ni ona se ne miri s trenutačnom situacijom. Narod je nezadovoljan, nezadovoljni su oni koji nisu popustili pritisku i zbog posla glasovali za SNS, nezadovoljni su oni koji nisu morali zbog nekog paketa pomoći glasovati za SNS. Ne iznenađuje me ni to što prosvjeda ima ne samo u Beogradu ili Novom Sadu, već i u manjim gradovima kakav je Sombor. Znaite, posla još više nema u ovim manjim sredinama i tu je onda mogućnost pritiska i uvjetovanja zaposlenja članstvom u stranci još izraženija. Na sreću, ima ljudi koji se s tim ne mire i koji kažu – e sada je dosta! Nije nama cilj rušenje **Aleksandra Vučića** već tog sustava. Ali Vučić ga predstavlja u liku premijera, pa sada i predsjednika. Nije cilj mjenjati nekog pojedinca, već promjena sustava. Iz ovoga se mora nešto izroditi, jer ljudi na ulici su odlučni da istraju. Imamo i potporu onih koji, da li iz straha ili neodlučnosti, nisu u koloni; imamo potporu ljudi koje susrećemo tijekom naše šetnje i to mi daje nadu da su ovi prosvjedi makar početak nekakvih promjena.

Z. V.

Iskoristi svoje pravo

– obrazuj se na hrvatskome!

Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, građani hrvatske nacionalnosti!

Dragi roditelji, vrijeme je upisa u prve razrede osnovnih škola. Od školske 2002./03. godine u prosvjetnom sustavu Srbije odvija se nastava i na hrvatskom jeziku. Pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku država garantira Ustavom, a dodatno je uređeno zakonima. Dakle, nastava na hrvatskome legalna je u punom kapacitetu.

Dragi roditelji, upisom svoje djece u nastavu na hrvatskome ostvarujemo naša prava.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome svjedočimo da nam je stalo do našega imena i nacionalnog identiteta.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome očitujemo odgovornost kada je u pitanju naša budućnost.

Upisom djece u nastavu na hrvatskome vodimo brigu o budućnosti vlastite djece.

Školske 2017./18. godine proslavit ćemo 15. obljetnicu nastave na hrvatskome, kvalitetne nastave čiji učenici osvajaju prestižne nagrade na svim natjecanjima, kvalitetne nastave koju izvode stručni i pozivu posvećeni nastavnici, kvalitetne nastave koju prate brojni dodatni izvannastavni sadržaji, kvalitetne nastave koja odrastanje vašeg djeteta čini lijepim i ugodnim, kvalitetne nastave koju je do sada već upisalo više od **1000** djece.

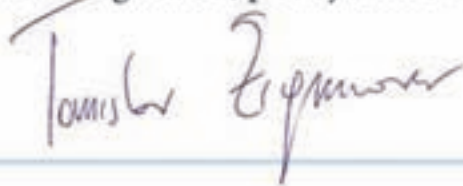
Poštovani članovi i simpatizeri Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, građani hrvatske nacionalnosti, upišimo svoju djecu u nastavu na hrvatskome. Potičimo i ohrabrujmo i druge. Pokažimo tako zauzetost za svoja prava.

Upisom djece u nastavu na hrvatskom pokažimo interes za našu budućnost!

Aktivno i angažirano potičimo, ohrabrujmo i pratimo našu djecu!

U takvoj vjeri,

Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

Iz povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata (XXII.)

Proslava 250. obljetnice doseljenja bunjevačkih Hrvata (2.)

Naredni dan, 15. kolovoz 1936., bio je glavni dan proslave. *Subotička Danica* za 1937. opisuje ljepotu i masovnost čitave proslave.

Dolazak na proslavu i sv. misa

»Rano u jutro u 5 sati gruvanje mužara i sviranje budnica javili su da je osvanuo dan, kada će se razviti glavne točke proslave 250 godišnjice. Zlatne sunčeve zrake su milovale svečano iskićeni grad, sjajne križeve na tornjevima katedrale i duge široke ulice kojima su kao ptice letjeli mladi konjanici u narodnim nošnjama urešeni hrvatskim zastavicama...

U pol osam stizali su vlakovi sa svih strana prepuni mnogobrojnim gostima. Najviše ih je došlo sa somborske strane. Svi se oni, mnoštvo od više tisuća duša, svrstali u povorku sa velikim hrvatskim zastavama s osječkom glazbom na čelu pošli su kroz glavne ulice. Narod ih je pozdravljao sa suzom u očima, jer eto dočekao je onaj radosni dan o kojem se do sada moglo samo sanjati.

Oko osam sati u najvećem redu kroz gusti špalir svijeta pod velikim hrvatskim zastavama u krasnim narodnim nošnjama pošle su razne organizacije prema igralištu 'Bačke'. Za njima je nagrnio sav narod tako da je široki somborski put bio sličan kakovom mravinjaku.

U isto vrijeme kroz mnoge sporedne ulice kao duge rijeke lijevale su se velike mase svijeta... Veličanstvena je četa od 500 konjanika poplavila sav prostor oko nove crkve Isusova Uskrsnuća na Žitnom trgu. Krasno igralište 'Bačke' opkoljeno visokim jablanovima, iskićeno cvijećem, zelenim vijencima i trobojkama od kako postoji nikada u svoje krilo nije primilo tako ogromno mnoštvo svijesnih sinova naše drage domovine. Masa od kojih 60.000 duša u divnom skladu šarenila narodnih nošnji opkoljivala je divnu tribinu...

Oko 9 sati došla su preuzvišena gg. O. Alojzije Mišić i Lajčo Budanović, zatim dr. Ivan Penar, Milutin Majer, dr. Ante Alaupović i dr. Svetu je Misu služio mostarski biskup O. Alojzije Mišić. Matzovu 'Hrvatsku Misu' pjevao je vrsni mješoviti zbor hrvatskog pjevačkog društva 'Neven' pod ravnanjem dra Mihovila Katanca.

Svečana historijska povorka

Nakon toga je slijedila jedna od najoriginalnijih točaka čitave priredbe – svečana historijska povorka duga nekoliko kilometara koju su činili kostimirani konjanici, a za njima čitav niz učesnika u narodnim nošnjama, koji su prikazivali narodne običaje, počev od 'kraljica' i 'risara' do 'bandaša' i fijakera ukrašenog klasjem. Osim iz Hercegovine, Bosne, Slavonije i Baranje, svoje

su nošnje prikazali iz svakog mjesta u bačkoj gdje žive Hrvati: šokačke nošnje prikazivali su sudionici iz Vajske, Plavne, Bođana, Bača, Sonte, Bačkog Monoštra i Bačkog Brega, a bunjevačku nošnju iz Sombora, Lemeša, Čonoplje, Bajmaka i Subotice. U povorci, koja je prolazila kroz gusti špalir, sudjelovala su sva bunjevačko-hrvatska nacionalna i prosvjetna društva: Pučka kassina, Kolo Mladeži, Katolički krug, Katolička čitaonica II. i III. kruga, Kolo mladih nevenaša, Školska zadruga, Divojačko društvo s podružnicama, Dobrotvorna zajednica Bunjevaka, Bunjevačko momačko kolo s filijalama, somborsko Bunjevačko kolo, Hrvat-

sko pjevačko društvo 'Neven', Hrvatski prosvjetni dom, Hrvatska kulturna zajednica, društva Križara i Križarica iz Subotice, Tavan-kuta, Sebešića, Bajmaka i drugih mjesta, Treći red, razne Marijine Kongregacije, Patronaža Župe sv. Roka, organizacije Seljačke i Gospodarske sloge, političke organizacije, kao i omladinci koji su 10. studenoga 1918. godine istaknuli hrvatsku zastavu na toranj subotičke gradske kuće.»

»Zborovanje pred katedralom«

Subotička Danica dalje piše: »Sva se ta veličanstvena povorka sa mnoštvom svijeta, koji je sa obje strane činio špalir smjestila na trg pred katedralom sv. Terezije. Masa od kojih 50-60 hiljada ljudi u najvećem redu i disciplini čekala je da joj progore pravi vođe naroda. Zanos i oduševljenje rastao je sve više, kad su se na ukusno iskićenu tribinu popeli biskupi O. Mišić i L. Budanović, hrvatski narodni zastupnici dr. I. Penar, Milutin Mayer, dr. J.

Reberski, Stj. Kuvedžić, te subotički hrvatski narodni zastupnik Josip Vuković Đido, zatim predsjednica Hrvatske Žene gđa M. Kumičić, književnica gđa Zdenka Jušić-Seunik, dr. fra Dominik Mandić, urednik Društva sv. Jeronima dr. Josip Andrić, dr. M. Katanec i dr...

U ime pripravnog odbora i hrvatsko-bunjevačkog svećenstva prvi je progovorio Blaško Rajić. Njegove su riječi bile odraz opće radosti nad veličanstvom onoga što je Subotica, taj po veličini drugi hrvatski grad, evo doživjela, a bile su upravljene svima, koji su se na ovom slavlju našli. Posebno je pozdravio goste iz ostalih hrvatskih krajeva, osobito iz Zagreba na čelu sa zastupnikom dra Vlatka Mačeka (burni 'Živio!'). A kad su sve ovo Hrvati Bunjevci doživjeli, govornik je dozvao svima u pamet, kako je Crkva uvijek bila najjače utočište Hrvata-Bunjevaca, kako su svećenici i franjevci uvijek bili uz svoj narod, koji je zato prema službenicima Crkve uvijek gajio najveće poštovanje sačuvavši ga do danas. I dokle god bude te odanosti naroda prema Crkvi, bit će narod osiguran od svijih svojih dušmana (veliko odobravanje).«

Poslije njega nadahnuto je govorio dr. Ivan Pernar: »Mi osjećamo vaše veliko veselje i slavu, vaše plodne livade, vaše gradove i trgovišta, a najviše vaša divna sela, u kojima se već preko

Marko Kuntić

U ime seljaštva govorili su subotički paor **Vranje Tumbas**, u ime intelektualaca dr. **Marko Kuntić**, u ime hercegovačkih studenata **Stjepan Barbarić**, a kao predstavnik ličkih Bunjevaca **Josip Tomljanović** iz Senja, narodni zastupnik iz Zagreba **Milutin Mayer** veliki meštar *Braće hrvatskog zmaja* i **Josip Vuković Đido**.

Dojmljive su bile riječi mladoga Marka Kuntića: »U našoj prošlosti bilo je mnogo pokušaja da se grane sa stabla hiljadugodšnjeg hrasta hrvatskoga odcijepi i odstrane, da bi grane usahnule a stablo

oslabilo. Ali vidili smo i svjedokom smo bili da je hrvatska narodna svijest poslije svake bure izišla ojačana, a da je oluja odnijela samo suhe grančice i nagnjilo lišće.

Mi smo stoljećima odolijevali svima naježdama i nasrtajima na našu individualnost, a oduprijeti ćemo se i u buduće ako

Fotografije iz privatne zbirke Petra Skenderovića iz Subotice

250 godina čuva stara poštena ljubav prema rođenoj hrvatskoj riječi i neslomiva odanost hrvatskog naroda svojim svetinjama. Gledamo vašu priredbu okićenu cvijećem, zvonjavom zvona, oduševljenom pjesmom, glazbom, čujemo, kako svaki Bunjevac i Bunjevka ponavljaju stih nezaboravnog hrvatskog bunjevačkog pjesnika Nikole Kujundžića: 'Nek se znade da Bunjevac živi!'

Iz svih hrvatskih krajeva dolaze vam najsrdačnije čestitke i poruke, niste sami, svi su Hrvati s vama. Kucaju s vašim srcima u Subotici, Dubrovniku, Splitu, a nadasve u glavnom gradu svih Hrvata, u Zagrebu. Posebno donosimo pozdrave pretsjednika dra Vlatka Mačeka, koji mi je rekao: 'Pođi u Suboticu u ime moje, u ime svih nas, izruči im najsrdačnije pozdrave, priređivačima i učesnicima proslave, predstavnicima građanstva, školovanim ljudima, a prije svega i iznad svega hrvatskim bunjevačkim i šokačkim seljacima i radnicima, koji zajedno s cijelim hrvatskim narodom ispovijedaju, da ih je spasila do sada, a spasit će ih i u buduće 'Vjera u Boga i seljačka sloga!'

bude potrebno, dolazili oni bilo s koje strane. Vidili smo iz povijesti da se nijedan narod nije mogao duže vremena održati koji je svojoj vladavini uzeo za temelj nepravdu, zapostavljanje i ugnjetavanje drugih naroda. I baš zato imamo mi najjaču garanciju za uspjeh naše stvari — za bolju i ljepšu budućnost cjelokupnog hrvatskog naroda — što se oslanjamo na čovjekoljubivost, pravdu i opće — ljudsku pravicu. To su bile naše lozinke u prošlosti a ostale su do dana današnjega. Ova naša velebna manifestacija neka za svagda dokonča sve jalove i tendenciozne rasprave i dokone teorije o narodnoj pripadnosti nas Bunjevaca. Mi smo ovdje bili prije četiri sto godina, tu jesmo danas i tu ostajemo sve dotle dok ijedno hrvatsko srce bije u bunjevačkim grudima. Kao Hrvati smo napustili našu rodnu grudu u kršnoj Hercegovini, da kao Hrvati nastavimo naš život u bačkim ravnicama.« Pjevanjem *Lijepe naše* završeno je zborovanje pred katedralom.

Slaven Bačić

Aktivna dramska sekcija **HKUD-a Vladimir Nazor**

HADŽIĆEV humor i satira U NAZOROVOJ izvjedbi

Dramska sekcija HKUD-a Vladimir Nazor iz Sombora izborila je plasman na Zonsku smotru amaterskih dramskih društava. S istom predstavom uspješno su gostovali u nekoliko mjesta u Hrvatskoj, a nova gostovanja tek ih čekaju.

Kada su za Međunarodni susret amaterskih dramskih društava u Hrvatskom domu pripremili komediju **Fadila Hadžića** *Žensko pitanje* u režiji **Ljiljane Tomić-Markovinić** Nazorovi glumci nisu ni sanjali da će imati priliku predstavu odigrati nekoliko puta pred gledateljima u Hrvatskoj i da će uz to izboriti plasman na Zonsku smotru. No, redateljica je vjerovala u svoje glumce i ono što rade, te za nju potpora gledatelja i plasman u viši rang natjecanja nisu iznenađenje.

Vječito žensko pitanje

Žensko pitanje iz pera poznatog komediografa Fadila Hadžića odabir je redateljice, inače glumice somborskog kazališta u mirrovini, Tomić-Markovinić koja je s jedne strane procijenila da Nazorov glumački ansambl može iznijeti tu predstavu, a s druge strane na scenu je postavila komad pisca koga ona kao glumica iznimo cijeni. Procjena joj je bila dobra, jer je rezultat gledljiva, dinamična predstava koja bez većih padova drži pažnju gledatelja.

»Nije me iznenadila reakcija publike, prije svega na ovom posljednjem gostovanju u Osijeku, jer mislim da će reakcija gledatelja biti pozitivna bez obzira na to gdje igrali ovu predstavu. To je moje skoromno mišljenje. Ova reakcija u Osijeku prosto je potvrda da smo uradili dobru predstavu«, kaže kroz smijeh redateljica i dodaje da za nju iznenađenje nije ni to što su prošli na Zonsku smotru. »Iskreno, očekivala sam da će i selektor vidjeti da je naša predstava dobra tako da sam zadovoljna što je procijenio da je ona vrijedna višeg ranga natjecanja«, kaže redateljica.

Do same selekcije predstava je igrana nekoliko puta, a redateljica drži da je to uigravanje itekako važno.

»Prvo, glumci su se, da tako kažem, stabilizirali. Sigurniji su u tekstu, igraju s većom lakoćom, osjećaju reakciju gledatelja. Jer, jako je važno da se predstava igra pred publikom, a ne u praznoj dvorani. Važan je taj impuls gledatelja, jer onda glumci daju još više u svojoj igri«, kaže Tomić-Markovinić.

Govoreći o odabiru Hadžićevog teksta redateljica se prisjeća svog profesionalnog glumačkog angažmana u jednom Hadžićevom komadu.

»Volim njegove tekstove i učinilo mi se da u ovom ansamblu postoje ljudi koji bi mogli iznijeti Hadžićev komad. Zašto baš *Žensko pitanje*? Pa zato što i sami vidimo kakvo je stanje sa ženskim pitanjem u svijetu i koliko je ženama potrebno potpore da izdrže u ovoj velikoj krizi. Svaka priča je višeslojna, ovisi kako je tko gleda. Tako je i *Žensko pitanje* jedna višeslojna priča«, kaže Tomić-Markovinić.

Pomlađen ansambl

Gimnazijalka **Larisa Bogdanov** u ulozi je prezaštićene kćeri, koju majka, nekada žestoka feministica, čuva od svakog muškog pogleda. I pored te prevelike brige ona uspijeva naći ljubav svog života.

»U dramskoj sekciji *Nazora* sam dvije godine i ovo mi je druga predstava. Kada izađem na scenu, zaboravim na tremu i gledatelje, samo uživam u tome što radim. Probe su dva puta na tjedan, ali i uz školske obveze stižem«, kaže Larisa.

U ulozi brižne majke je **Suzana Ivanković**.

»Previše brižna majka. A feministica? Možda se nisam previše shvatila u tome, već kao brižna, pretjerano brižna, majka. Ima to malo sličnosti i sa stvarnim životom. Znači nam ta potpora

Tjedan u Bačkoj

VLAST na ispitu

Prvi topli dani izmamili su Somborce na ulice, a to što je sve više ljudi na ulicama spretno su iskoristili vlasnici kafića u centru Sombora i već brže-bolje iznijeli stolove i stolice i postavili improvizirane ljetne bašte. Neki su otišli i korak dalje i, doslovno preko noći, u centralnoj gradskoj zoni postavili ne samo stolove i stolice već i prave metalne konstrukcije, koje ne samo da su zaklonile vidik na glavnoj ulici već i zauzele dio pješčke staze i što je još gore interventnog prolaza za policiju, vatrogasce i hitnu pomoć. Urađeno je sve to pod okriljem rane zore, pa je Somborce jednostavno zatekla metalna skalamerija na početku glavne ulice. Mrmljali su ljudi tada sebi u bradu da u ovom Somboru neki mogu raditi što hoće i kako hoće i da im se ništa ne može. A da je tako za pravo im daje i to što su prošlog ljeta bili svjedoci kako na glavnoj ulici, mimo gradske odluke i Pravilnika o ljetnim baštama svatko radi što hoće, pa i podiže prave drvene konstrukcije tamo gdje može biti jedino suncobran. Negodovali su prolaznici, vlasnici susjednih stanova, ali je te bašte s ulice otjerala tek jesenska kiša i nado-lazeća zima.

No, izgleda da su problem uvidjeli i u lokalnoj vlasti, jer sada najavljuju da ovog proljeća tako neće moći. Za početak zube su pokazali tako što su onom prvom koji je požurio da glavnu ulicu zakrči metalnom skalamerijom naložili da je ukloni. Naredni korak bit će, kažu, zavođenje reda, ili u prijevodu izrada dopune Pravilnika o baštama. A zavođenje reda znači da nadstrešnice više neće moći biti tamo gdje trebaju proći vatrogasci i još pride zavođenje reda znači da se pod nazivom ljetnih bašti više neće moći provući fiksirane metalne ili drvene konstrukcije već samo suncobrani i pokretne tende. Tako najavljuju i obećavaju oni iz lokalne vlasti. A hoće li istrajati u tome ili će opet jači biti (pojedini) vlasnici kafića Somborci će vidjeti kada krene prava sezona ljetnih bašti. Mehanizam, ili u prijevodu pravni osnov, imat će ovi iz vlasti, koliko već od jučer (jer su izmjene Pravilnika trebale već proći sjednicu Gradskog vijeća Sombora) u svojim rukama. Pitanje je samo hoće li imati snage i volje da taj mehanizam dosljedno koriste. Za potporu Somboraca u toj akciji brinuti ne moraju, jer su svi, i stariji i mlađi, suglasni da trebaju ljetnje bašte u centralnoj pješakoj zoni, ali ne na štetu šetača i sigurnosti građana.

Z. V.

Za jesen nova premijera

Nova premijera planirana je za listopad kada je *Nazor* domaćim Međunarodnog susreta amaterskih dramskih društava. Bit će to *Općinski načelnik*. Čitajuće probe su počele, ali je priprema novog komada u drugom planu, jer su se glumci pripremali za Zonsku smotru. Jesu li se plasirali u viši rang do zaključenja ovog teksta još nije bilo objavljeno.

gledatelja, jer to je dokaz da se naš trud isplatio i da je vrijedilo ovo što smo radili», kaže Suzana. Jedinu muški lik u predstavi tumači **Stipan Vuković**, koji se glumačkoj ekipi priključio naknadno. A kako se snašao u ulozi smetenog, trapavog mladića?

»Ovo je moja prva veća uloga. Lik koji igram skroz je drugačiji od mene u privatnom životu, pa nije bilo lako, ali redateljica me je slo-mila«, kaže Stipan.

Nazorovi glumci svoje *Žensko pitanje*, osim u Osijeku u *Šokačkoj grani*, igrali su i u Rešetarima i Hercegovcu, ali čekaju ih i nova gostovanja kako u Hrvatskoj tako i u mjestima Bačke.

»Pozvani smo u Sesvetski Kraljevec, ali termin još nije dogovoren. Bit ćemo domaćini gostima iz Županje, a nas onda čeka uzvratno gostovanje. Pozvani smo u Sivač, Kruščić«, kaže pročelnik dramske sekcije HKUD-a *Vladimir Nazor* **Šima Raič**.

Pročelnik naglašava da uz pomoć profesionalne glumice Ljiljane Tomić-Markovinović iz ovog ansambla stoji uporan i naporan rad.

»Uspjeli smo obnoviti ansambl i da nam se pridruži nekoliko novih članova: Larisa Bogdanov i **Milena Rajšić**, **Milica Novaković**, zatim Suzana Ivanković«, kaže na koncu razgovora Raič.

Z. Vasiljević

Etnološko-terensko istraživanje

Prvi puta U SRIJEMU

Studenti s profesoricom Černelić

Devet studenata Filozofskog fakulteta iz Zagreba posjetilo je prošloga tjedna Srijem. Svrha njihovog posjeta bila je etnološko-terensko istraživanje običaja srijemskih Hrvata. Prva etnološka istraživanja studenata iz Zagreba u Vojvodini započela su 2011. godine u Bačkoj kada su teme bile običaji i kultura bunjevačkih Hrvata. Nakon dvije godine nastavljena su istraživanja šokačkih Hrvata, da bi sada prvi puta studenti zajedno sa svojom profesoricom **Milanom Černelić** posjetili Srijem. Posjet je organiziran u suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Filozofskog fakulteta u Zagrebu i HKC *Srijem* – Hrvatski dom iz Srijemske Mitrovice.

na prostoru Vojvodine. Srijem tek otkrivamo, i kad budemo sve sistematizirali i imali sve podatke, moći ćemo znati prave rezultate. Neki od običaja koje smo ovdje uočili i koji su samo za ovo područje karakteristični, iznimno su važni za opstanak i očuvanje kulturne baštine ovdašnjih Hrvata. Među njima možemo izdvojiti pokladne običaje, a i ishrana nam je bila posebice zanimljiva tema. Tu su i uskršnji običaji koji su veoma karakteristični, ali i o ostalim temama se mnogo toga saznalo.»

Ona ističe kako ovakvi posjeti imaju veliki značaj i za studente: »Iznimno je važno da studenti saznaju o kulturi Hrvata s ovih prostora, jer se o njima u Hrvatskoj ne zna previše. Upravo se najviše saznaje kroz ovakve vrste istraživanja, jer studijama se ne može sve obuhvatiti. Prilikom ovakvih posjeta studenti dobiju mnogo više informacija u izravnom kontaktu s ljudima i mislim da je to za sve njih bio poseban doživljaj.«

Centar okupljanja studenata iz Zagreba bila je Srijemska Mitrovica odakle su oni odlazili u ostala mjesta: »Istraživali su dosta tema baziranih na naše običaje, o kojima se nažalost manje zna. Kako ne bi bili zaboravljeni,

Katica Đerki i Lucija Novosel

Izravni kontakt s ljudima

Tijekom četiri dana njihovog boravka u Srijemu studenti su, osim Srijemske Mitrovice gdje su bili smješteni, posjetili Sot, Golubince, Petrovaradin, Slankamen i Hrtkovce. Upoznali su se s kazivačima iz Srijema koji su im govorili o starim zanatima, čuvarima Isusova groba, tradicionalnoj kuhinji srijemskih Hrvata, pokladnim običajima (maškarama), narodnoj nošnji, migraciji stanovništva, hodočašću u svetište Gospe Snježne i narodnoj glazbi.

Ideja za istraživanjima u Vojvodini potekla je od profesorice etnologije i kulturne antropologije iz Zagreba Milane Černelić: »U dogovoru sa ZKVH-om krenuli smo u istraživanje na ovim prostorima, s ciljem da se istraži kulturna baština svih Hrvata

Anka Koh i Klara Zečević-Bogojević

ni, ostat će na ovaj način zapisani, što je od iznimne važnosti za očuvanje naše kulturne baštine. To su uglavnom običaji koji su specifični samo za Srijem kojih nema u Bačkoj. Suradnja sa svima njima je izvrsna. Studenti su bili voljni raditi, bilo je naporno, ali se njihov trud isplatio«, kaže profesor povijesti i etnologije iz Srijemske Mitrovice **Dario Španović**, i ističe kako je »za nas

srijemske Hrvate ovakvo istraživanje posebice važno, s obzirom na to da su to prva istraživanja kao i iz razloga što u Srijemu ima dosta povijesnog materijala koje bi trebalo obraditi. Ovdje nemamo dovoljno stručnih ljudi koji bi to uradili na mikro filmu i nadamo se njihovoj pomoći u tome.»

Ishrana, vino, nošnje, poklade...

Drugog dana boravka u Srijemu studentice **Lucija Novosel, Kruna Jambriško i Klara Zečević-Bogojević** posjetile su mjesto Sot. U razgovoru s baka **Maricom Jaščur**, njenim zetom **Stevom, Ankom i Ivicom Koh**, članovima obitelji **Dovčak i Katicom Đerki**, upoznale su se s običajima mještana ovoga sela: nošnjama, ishranom, glazbom i svetkovinom svetoga Vinka:

»Imala sam priliku razgovarati s baka Maricom koja ima 92 godine. Razgovarale smo o tradicijskoj ishrani i dosta toga sam saznala o tome. Hrana je dio naše svakodnevice i jako puno govori o našoj kulturi i identitetu. Ishrana je općenito bila slabo istraživana, ali se preko nje može zaista dosta saznati o kulturi jednog naroda. Prvi puta sam ovdje saznala da su mještani Sota nekada kuhali na zidanim pećima. To mi je bilo vrlo zanimljivo čuti, kao i o tome kako se nekada siromašno živjelo i puno radilo, ali se u svemu stizalo, a i u samoj pripremi hrane«, kaže Kruna.

Lucija iz Varaždina velika je ljubiteljica nošnje od malih nogu. Temu o istraživanju nošnji i odora koje su se nekada nosile u Srijemu sa zadovoljstvom je prihvatila. O nošnjama u Sotu dosta toga je saznala u razgovoru s bakom Katicom Đerki:

»Odmalena sam bila okružena nošnjama, tako da me one zaista zanimaju. Nakon studija bih se htjela nastaviti baviti time. Ova istraživanja u Srijemu nam puno znače. Prvenstveno što nam je to prilika da upoznamo kulturu naših ljudi koji žive u drugoj državi. Nemamo priliku često se susresti s Hrvatima koji žive izvan Hrvatske. Zato to i studiram, da upoznam različite kulture i običaje«, kaže studentica Lucija.

Klara je istraživala glazbu. Između ostalih kazivača, imala je prigodu u Sotu se sresti s bakom Ankom Koh, koja je nekada pjevala u crkvenom zboru. U razgovoru s njom saznala je koje su se to pjesme najviše pjevale u selu i u crkvi, a baka Anka joj je i otpjevala strofu jedne pjesme. Običaji vezani za svetkovinu svetoga Vinka uglavnom se slično obilježavaju u svakom mjestu. No, kako navodi studentica **Maja Flajsig**, postoje i neke različitosti:

»Prilikom istraživanja bavila sam se vinskim dijelom Srijema. Bilo mi je drago čuti da se ovdje uzgajaju i starije sorte, posebno *slankamenka*, koju sam imala prilike i probati. Najveće razlike su u ritualima posvećivanja vinograda, a zanimljivo je i da se ovdje vinogradi sade uglavnom plantažno.«

Student sociologije, etnologije i kulturne antropologije **Robert Kapeš** istraživao je pokladne običaje u Srijemu:

»Posjetio sam Golubince, Petrovaradin i Srijemsku Mitrovicu i iznenadilo me je koliko je organiziranost u Golubincima na velikoj razini u vrijeme Maškara. U ostalim mjestima organizacija je nešto slabija, ali ipak postoji i održava se. Meni je ovo veliko iskustvo i značajno mi je, s obzirom na to da mi je ovo prvo terensko istraživanje u tri godine studija.«

U rujnu će studenti iz Zagreba ponovno doći u Srijem kako bi obavili kontrolna i dopunska istraživanja i zaokružili svoj istraživački rad o Srijemcima.

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

KAP koja je pretila ČAŠU

U nekoliko navrata izvještavala sam o incidentima u Srijemu, točnije u Šidu, a čiji su izazivači bili migranti. U šidskoj općini oni su danas smješteni u tri prihvatna centra. Dva se nalaze izvan grada na Principovcu i u motelu *Adaševci*, dok je jedan od njih u samom gradu, u neposrednoj blizini željezničke postaje. Trenutno ih je više od 2.500, a više od 500 njih smješteno je u prihvatnom centru u gradu. Obijanje trgovinskih radnji, fizički obračuni između njih, a u nekoliko navrata i napadi na stanovnike šidske općine samo su neki od incidenata koji su uznemiravali građane prethodnih mjeseci. Redovito, najčešće preko društvenih mreža (preko facebook stranice *Migrantska kriza u Šidu*), građani su svakodnevno pisali o tim događanjima i ukazivali lokalnoj vlasti na svoje strahove. Reagirale su nadležne institucije pojačanim nadzorom policijskih snaga u gradu, ograničavanjem kretanja migranata u kasnim večernjim satima, ali izgleda da ništa od tih poduzetih mjera nije dalo rezultate. I pored toga, ne može se reći da se Srijemci do sada nisu pokazali kao dobri domaćini. Svima njima sasvim je postalo prirodno sretati se s migrantima na ulici, u trgovinskim objektima, na tržnici, gdje oni redovito prodaju robu koju svakodnevno dobijaju od Crvenog križa i ostalih organizacija. No, čini se da je događaj koji se desio prošloga petka, 7. travnja, »prelio kap u čašu«. Naime, u kuću obitelji **Štimac** u Šidu, u vrijeme kada su dvije djevojčice bile same, ušao je migrant sa sjekirama i prilikom upada otuđio dva mobitela i novčarku s novcem i osobnim dokumentima. Na svu sreću, osim traume, djevojčice nisu pretrpjele ozbiljne posljedice, ali je ovaj događaj bio razlog hitnog izvanrednog zasjedanja Savjeta za sigurnost Općine Šid na kojoj je donijeta odluka da se po hitnom postupku traži izmještanje prihvatnog centra u Šidu. Kako je tom prilikom izjavio i obećao čelnik šidske općine **Predrag Vuković**, on neće dozvoliti da građani šidske općine budu taoci migrantima, a na prvom mjestu želi svojim građanima omogućiti sigurne uvjete za život. Odluka Savjeta za sigurnost bila je razlogom i održavanja hitne sjednice Općinskog vijeća na kojoj je donijet zaključak da se u što kraćem roku poduzmu sve mjere za izmještanje prihvatnog centra u Šidu. Iako se još uvijek ne zna počinitelj, smatra se da se u Šidu, osim registriranih osoba u prihvatnim centrima, nalaze i oni migranti koji se ne nalaze na tom popisu. U ovom momentu još uvijek se ne zna tko je počinitelj, ali ono što je sigurno važno to je da se unatoč razvojnim šansama koje grad ima na osnovu migrantske krize, ipak na prvom mjestu moraju staviti ljudski životi. Iskreno se nadam da će to u ovom slučaju biti presudno prilikom donošenja konačne odluke nadležnih.

S. D.

Kreativne

Jedan od najpoznatijih običaja vezanih za Uskrs je bojenje jaja, što je povezano s proljećem kada se nakon zimskoga mirovanja priroda ponovno budi. Jaje unutar ljuske sadrži novi život, što kršćani slikovito povezuju s Isusovim izlaskom iz groba na uskrsno jutro.

Bojenje pisanica duboko je ukorijenjeno u hrvatskoj tradiciji. U prošlosti su se jaja bojila prirodnim bojama od kojih je najraširenije bojenje ljuskama luka, a danas je široki dijapazon načina njihova ukrašavanja.

Već 12 godina **Tereza Ostrogonac** iz Male Bосne ukrašava pisanice na razne načine, a najčešće sa svilom. Kaže da ju nitko nije učio nego je sama, malo po malo, usavršavala svoju kreativnost.

»Kod ukrašavanja pisanica pustim mašti na volju – uvijam ih u svilu, lijepim na njih različite perlice, šljokice, trakice, cvjetice što napravim od materijala... i sva su lijepa na svoj način. Kad prođe Božić počnem ukrašavati jaja, a na dan

pisanice

sam nekad mogla napraviti i 20 komada», priča Ostrogonac koja ukraša kokošja, golubija i nojeva jaja, a za svako jaje koristi drugačiji dezen.

Ostrogonac je sudjelovala na brojnim uskrsnim izložbama, a broj jaja što je napravila kaže da vjerojatno premašuje tisuću.

Jasna Mačković iz Subotice treću godinu za redom ukraša pisanice *quilling* tehnikom.

»*Quilling* tehnika predstavlja umjetnost stvaranja dizajniranih ukrasa od papira. Papir se izreže na trakice, savije i zarola te se oblikuje u željeni oblik. Papir može biti u različitim bojama, mogu se dodati posebno napravljeni cvjetići od njega, razne šljokice, ukrasi...«, objašnjava Mačković.

Prije nego nanese ukrase Mačković najprije jaja oboji uljanom bojom, a potom na tako pripremljena jaja nanosi papirnate ukrase.

»Svako jaje je unikatno i s ljubavlju i uživanjem napravljeno«, kaže Mačković.

J. D. B.

Naslovi u konkurenciji za nagrade **Eme-rik Pavić** i **A. G. Matoš**

SUBOTICA – Trideset naslova je u konkurenciji za nagradu **Eme-rik Pavić** koja se dodjeljuje za najbolju knjigu iz produkcije vojvođanskih Hrvata u protekloj, ovoga puta 2016. godini. Povjerenstvo nagrade čine povjesničarka umjetnosti, (predsjednica) **Ljubica Vuković-Dulić**, spisateljica **Željka Zelić** i povjesničar i etnolog **Dario Španović**. Sukladno njihovoj struci, Vuković-Dulić procjenjivat će vizualno-likovno oblikovanje, Zelić književna djela, a Španović više će pratiti znanstveno-publicistička djela.

U konkurenciji za trijenalnu nagradu **Antun Gustav Matoš** (za razdoblje od 2014. do 2016.) ima 20 naslova. Ova se nagrada dodjeljuje knjizi pjesnika Hrvata iz Vojvodine, bez obzira na mjesto gdje žive, koje su objavljene na hrvatskom jeziku ili na nekom od njegovih dijalekata. Povjerenstvo nagrade je međunarodno i čine ga dr. sc. **Stjepan Blažetin** iz Pečuha (predsjednik), književnik **Mirko Ćurić** iz Đakova i profesorica književnosti **Klara Dulić** iz Đurđina.

Spomenute nagrade ustanovio je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u cilju pospješivanja sustavnoga pristupa valorizaciji aktualne knjiške produkcije Hrvata u Vojvodini. Nagrade će biti uručene u listopadu 2017. u Subotici, u okviru književne manifestacije **Dani Balinta Vukova**. Osim diplome i plakete, nagrade će imati i svoj novčani iznos. Detaljan popis naslova koji su ušli u konkurenciju za nagrade možete pronaći na internetskoj stranici Zavoda – www.zkvh.org.rs.

Subotička premijera dokumentarne serije **Pisme, bande, ljudi**

SUBOTICA – Premijera dokumentarne serije Hrvatske radio televizije **Pisme, bande, ljudi** o tamburašima u Subotici bit će održana u utorak 18. travnja u velikoj vijećnici Gradske kuće, u 19.30

sati. Dokumentarnu seriju (3 epizode po 30 minuta) snimio je HRT-ov produkcijski odjel Kultura – uredništvo emisija pučke i predajne kulture, na području Grada Subotice i okolice u ožujku/travnju i rujnu 2016. godine.

Ova trodjelna dokumentarna serija upoznat će nas s prošlošću i sadašnjošću glazbe za tambure u Subotici i okolici, odno-

sno kod Hrvata Bunjevaca, tijekom posljednjih sedamdesetak godina – od razdoblja prije i nakon II. svjetskog rata do danas. Režiju potpisuje **Branko Išvančić**, koji je uz **Alekseja Pavlovskog** i koscenarist serije. Narator je novinar tjednika *Hrvatska riječ* **Zlatko Romić**.

Suorganizatori premijere su ZKVH i HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Ulaz na projekciju je slobodan.

Uskrsni koncert u franjevačkoj crkvi

SUBOTICA – Tradicionalni, 27. uskrsni koncert bit će održan u srijedu 19. travnja u franjevačkoj crkvi u Subotici. Sudjeluju: zbor *Sveta Cecilija* iz Subotice i Subotički tamburaški orkestar. Početak je u 19 sati, a ulaz je slobodan.

Prepekovo proljeće u Novom Sadu

NOVI SAD – Manifestacija *Prepekovo proljeće*, osma po redu, bit će održan u subotu, 22. travnja, s početkom u 19 sati u dvorani Mali amfiteatar na SPENS-u. *Prepekovo proljeće* jest promocija zbirke pjesama članova Književnog kluba HKUPD-a *Stanislav Prepek* iz Novog Sada nastalih u prethodnoj godini. Tako ova, osma po redu, zbirka pjesama ima naslov *Prepekovo proljeće 2016.*, a o njoj će govoriti nositeljica projekta, doktorica književnosti i književna kritičarka **Dragana V. Todoroskov**, te recenzenti zbirke vlč. **Marko Kljajić** i mr. **Pavel Domonji**.

Knjiga će biti predstavljena uz bogat kulturno-umjetnički program u kojem sudjeluju i članovi ostale dvije sekcije ovog Društva, dramske i glazbeno-pjevačke. Ulaz je besplatan.

Predstavljanje romana **Otići nekamo**

SUBOTICA – Predstavljanje romana *Otići nekamo* **Milovana Mikovića** (Matica hrvatska Subotica, 2017.) bit će održano u utorak, 25. travnja, u čitaonici Gradske knjižnice Subotica, s početkom u 19.30 sati. O knjizi će govoriti urednik časopisa *Rukovet* **Boško Krstić**, recenzent **Zlatko Romić**, profesorica književnosti **Klara Dulić** te autor. Moderatorica je **Nevena Mlinko**.

Unaprjeđenje suradnje nacionalnih kazališta

ZAGREB – Upravnici Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu i Narodnog pozorišta u Beogradu **Dubravka Vrgoč** i **Dejan Savić** najavili su protokol o suradnji kojim će poslije dužeg vremena institucionalizirati partnerski odnosi dvaju nacionalnih teatar. Upravnici su se na nedavnom sastanku u Zagrebu dogovorili da krajem tekuće sezone ozvaniče suradnju, što će, uz znatno niže troškove, omogućiti publici u obje države da vide najbolja ostvarenja ova dva reprezentativna kazališta. Od kazališnih programa za iduću sezonu dogovorena je suradnja sva tri ansambla – drame, opere i baleta. Inicijativu o unaprjeđenju suradnje dva nacionalna kazališta poduprli su i predstavnici diplomacije Srbije i Hrvatske.

XIV. Festival vojvođanske tambure održan u Sonti

Tamburaška glazba na DRUGI NAČIN

XIV. Festival vojvođanske tambure održan je 5. travnja u Sonti, gdje je od rujna prošle godine otvoreno istureno odjeljenje na hrvatskom jeziku glazbene škole iz Apatina, u klasi tambure. Festival je održan u organizaciji Osnovne glazbene škole *Stevan Hristić* iz Apatina i OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte, pod pokroviteljstvom Općine Apatin. Ova manifestacija okupila je oko 140 natjecatelja, članova 14 glazbenih škola i udruga koje imaju male tambura-

še, iz svih krajeva Vojvodine: iz Srijemske Mitrovice, Šida, Pančeva, Subotice, Sombora, Apatina, odnosno Sonte.

U prvom dijelu natjecanja nastupili su solisti na primovima i bas-primovima, razvrstani po dobnim skupinama i uz pratnju svojih korepetitora. Pred prosudbenim povjerenstvom pokazali su svoje umijeće u svirci na tamburama. Poslijepodne, od 16.30 sati u Velikoj dvorani sončanskog Doma kulture održan je koncert orkestara i komornih sastava, uz prisustvo većeg broja ljubitelja tamburaške glazbe.

Po odlukama prosudbenog povjerenstva najbolji u kategoriji orkestara bio je Tamburaški orkestar Muzičke škole Subotica, a u kategoriji komornih sastava Subotički tamburaški kvartet. U kategoriji pojedinaca najviše bodova su prikupili: OMŠ – 1. razred **Filip Marlog**, 2. razred **Lucija Horvacki**, 3. razred **Ana-Marija Mladen**, 4. razred **Igor Papuga**, 5. razred **Lucija Ivković Ivandekić** i 6. razred **Magdalena Temunović**.

Od natjecatelja iz srednjih glazbenih škola najuspješniji su bili: 1. razred **Damir Pranjković** i 4. razred **Nikola Gradinac**. Damir Pranjković iz Alibunara bio je, s osvojenih maksimalnih 100 poena i najuspješniji solist Festivala. Na natjecanju solista sudjelovali su i visoko se plasirali i mali Sončani, učenici u klasi **Emilije Pušić – Milan Krtnić, Dalibor Matin, Nemanja Dekan i Lana Krstin**.

»Osnovni cilj, promocija tambure u Sonti, postignut je u punoj mjeri. Mještani su se upoznali s tamburaškom glazbom na način drugačiji od onoga na kojega su naviknuti, prvenstveno s klasičnom tamburom i klasičnim izvođenjem tamburaške glazbe. Svojim pljeskom pokazali su koliko im je ovo glazbalo priraslo srcu«, rekla je Pušić.

I. A.

Damir Pranjković

Uskrsna izložba u Tavankutu i Subotici

SLAMOM ukrašena jaja i ČESTITIKE

HKPD *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu priredili su i ove godine tradicionalnu Uskrsnu izložbu, na kojoj su se mogla pogledati, ali i kupiti jaja i čestitke ukrašene u tehnici slame. Izložba je otvorena prošloga petka u tavankutskoj Galeriji, a organizirali su je članice i članovi slamarskog i etnološkog odjela *Gupca*.

Prigodnim riječima, povodom uskrsnih blagdana, izložbu je otvorio mjesni župnik velečasni **Franjo Ivanković**, dok su djeca, članovi malog i srednjeg folklornog odjela s par prigodnih recitacija tematizirali predstojeći Uskrs. Djecu su pripremili voditeljica odjela **Sanda Benčik** i članovi starije folklorne skupine.

Nakon otvorenja izložbe za djecu priređena je igra potrage jaja skrivenih u dvorištu objekta.

Uskrsna izložba u Tavankutu realizira se u okviru projekta *Tradicija koja živi*, kojim HKPD *Matija Gubec* podržava i potiče održavanje nekadašnjih običaja i praksi. Osim postava Uskrsne izložbe, u Galeriji se mogu pogledati i ostali radovi, kako suveniiri tako i slike koje su nastale na kolonijama slamarki. Galerija je otvorena svakoga dana od 9 do 15 sati. Uskrsna izložba u Tavankutu je bila otvorena do 12. travnja.

Slamarski odjel *Gupca* svoju izložbu priredio je i u Subotici u vestibulu Gradske kuće, a postav se mogao pogledati također do srijede.

I. D.

Uskrsna izložba u Surčinu

KREATIVNOST pretočena u RUKOTVORINE

Povodom najvećeg kršćanskog blagdana, članice Kreativne sekcije koje djeluju pri udruzi Hrvatska čitaonica *Fisher* u Surčinu organizirale su u nedjelju, 9. travnja, uskrsnu izložbu. U prostorijama udruge izloženi su brojni ručni radovi, rukotvorine žena iz Surčina, Zemuna i Novog Beograda. Jedan od razloga priređivanja izložbe je i pomoć radu hrvatske udruge u Surčinu.

»Ovo je druga izložba naših članova koji su uključeni u rad Kreativne sekcije. Prva je bila u vrijeme Božića. Ideja je bila da to bude izložba prodajnog karaktera i da od sredstava prikupljenih prodajom ovih ručno izrađenih predmeta pomognemo rad naše udruge. Trenutno imamo 30 članica te sekcije i one su se potrudile svojom maštovitosti i kreativnošću dati svoj doprinos da izložba bude ovako lijepa i uspješna«, kaže predsjednik Hrvatske čitaonice *Fisher* **Josip Volarić**.

Izložba uskrsnih radova, u organizaciji članova Kreativne sekcije iz Surčina, održana je tjedan dana ranije u Zemunu.

»Drago mi je što su naše žene vrlo rado prihvatile ideju i vrijedno uradile pregršt predmeta za ovu i uskrsnu izložbu u Zemunu«, navodi predsjednica Kreativne sekcije **Irena Obradović**. »Osnivanju kreativne sekcije prethodila je ideja o tome kako iskoristiti slobodno vrijeme da ono ne bude uludo potrošeno. Tako smo osmislile da se bavimo kreativnim radom i tako pokažemo svoj talent, a da to ne ostane samo na razini kućanstva nego da se to može pokazati još nekome. Ta ideja je urodila plodom. I evo, izložba se pokazala veoma uspješnom.«

S. D.

U Maloj Bosni predstavljena nova knjiga pjesama Tomislava Žigmanova

HAIKU na bunjevačkoj ikavici

Autor spretno uformljuje ono tradicijsko i religijsko, nama blisko, s pjesničkom formom dalekoga Japana, kazao je vlč. Dragan Muharem

Očuj puče, hai(=j)ku(=a) o viri s piska naslov je nove knjige pjesama subotičkog književnika **Tomislava Žigmanova**. Ta je knjiga predstavljena na Cvjetnu nedjelju, 9. travnja, u vjeronaučnoj dvorani župe Presvetog Trojstva u Maloj Bosni, a u okviru projekta *Bunjevački Put križa*. O knjizi su govorili domaćin župe, velečasni **Dragan Muharem**, profesorica povijesti i povijesti umjetnosti **Ljubica Vuković-Dulić** i autor Tomislav Žigmanov.

Restauracija, ali i kreacija

Vlč. Dragan Muharem je ukazao kako je pasionska baština vojvođanskih Hrvata iznimno bogata i sadržajna, kako ona materijalna tako i nematerijalna.

»Zahtjev svakog vremena je da u naslijeđe primi poklad kojeg su pređi namrli te očuvano predati narednim generacijama. Iz te linije kontinuiteta i predanja istkan je naš identitet, učvršćen dubokim korijenima. Tako pokret *Bunjevačkog Puta križa*, također uz mnoge druge (samo)inicijative, biva životvornom sponom između prošlog i budućeg, religijskog i pučkog, starog i suvremenog. Zahvaljujući ovoj inicijativi ne samo da su oteti zubu vremena mnogi sakralni objekti neliturgijske baštine (križevi krajputaši, kipovi...), nego je skinut veo zaborava, štovise, podastarta ljepota i bogatstvo jednog krajevnog pučko-religijskog izričaja. Važnost pokreta očitovala se ne samo u *restauratio*, već i u *creatio* angažiranjem ovdašnjih umjetnika u produkciji novoga na nasadama starog«, istaknuo je vlč. Muharem.

Nesvakidašnji izričaj

Kako je dodao, jedan od onih nematerijalnih plodova inicijative *Bunjevačkog Puta križa* upravo je zbirka pjesama autora Tomislava Žigmanova, sročeni u haiku formi. »Po prvi puta na ovim prostorima jedan autor tako spretno uformljuje ono tradicijsko i religijsko, nama blisko, s pjesničkom formom dalekoga Japana. Neočekivani ali sretan spoj izrodio je nesvakidašnji izričaj. Možda baš ta promjena paradigme u pristupu može navesti čitatelja na otkrivanje dubina vlastitosti, i one duhovne, i one narodnosne. Na koncu, iskustvo se pretače u molitvu, vapaj, zamah duha, poklonstvo. Kroz 30 haiku stihova, ikavicom sročeni, iskri se prikus vremenitosti i vječnosti, svjetla i tame, lednosti i topline, očaja i nade, jedrosti i utruća. Uskrs na koncu!«, kazao je Muharem.

Vizualnim naglašeni stihovi

Govoreći o likovnoj i grafičkoj opremi knjige **Ljubica Vuković-Dulić** istaknula je Žigmanova kao autora svjesnog važnosti zaodijevanja vlastitoga pjesničkog izričaja i onim vizualnim, koji dodatno naglašavaju sročeni stih, odnosno njegov duhovni smisao.

»Ta se tendencija potvrđuje kao prisutna kroz cjelokupnu ljudsku povijest ljudskoga izražavanja, kada se i likovnim sredstvima nastoji istaknuti duhovna dimenzija. Fotografije **Augustina Jurige**, koje grafički interpretira **Darko Vuković**, rukopis **Jovane Tomić**, te jednako majstorski osmišljeno tehničko rješenje i realizacija uveza čini ovo djelo kompletnim kreativnim rješenjem već potvrđene skupine autora.«

O ovom pjesničkom izričaju, usvojenom iz drugoga kulturnoga kruga Tomislav Žigmanov kaže: »Haiku sam počeo pisati nekako spontano. Bilo je to prije nekoliko godina, kada sam slike i dojmove iz prirode, okoliša, s Čikerije i vlastitih iskustava svijeta i života pretvarao u stihovne kratke forme na bunjevačkoj ikavici, bilježeći ih u SMS poruke. Sličile su drevnom japanskom pjesničkom izričaju – haikuu, pa sam ih, u nastavku takvoga svog poetskog kroničarenja zavičajnih krajobraza, prirodnih fenomena i obrisa života ovdašnjih ljudi, sve čvršće vezao uz slogovnu strukturu 5 – 7 – 5. Haiku se, na koncu, pokazao zahvalnim za vlastite impresivne odraze takvoga dijela našega svijeta. Kasnije, jedna linija toga stvaralaštva usmjerena je na religijsku tematiku, koja je onda i objavljena u ovoj knjizi, koja u cijelosti referira na ono vjersko, bilo u svom egzistencijalnom vidu, bilo u sadržajnim sastavnicama, bilo u pratećim vjerskim praksama. Što se tiče projekta *Bunjevačkog Puta križa* zadovoljan sam kada se veliki broj ljudi oko njega okuplja radi očuvanja dijela kulturne baštine i kreativnih napora glede umjetničkog tematiziranja muke Gospodinove. S jedne strane, imali smo desetak umjetničkih djela na pasionske sadržaje – od književnosti, preko likovne do primijenjenih umjetnosti – a usto je, što našim izravnim naporima što posrednim učincima, obnovljeno više od 20 križeva krajputaša.«

I. D.

Salon knjiga prošao bez predstavljanja izdanja ZKVH-a i NIU *Hrvatska riječ*

IZOSTALO javno predstavljanje

Novosadski *Salon knjiga* jedna je od najznačajnijih manifestacija vezanih uz knjigu u AP Vojvodini. Zahvaljujući Pokrajinskom tajništvu za kulturu i javno informiranje, a zatim i Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine, predstavljane su na toj međunarodnoj književnoj manifestaciji knjige i druge publikacije na jezicima nacionalnih manjina u pokrajini, pa tako i one na hrvatskom jeziku.

Posjetitelji *Salona* su se s novim knjigama hrvatskih nakladnika u Vojvodini mogli upoznati na štandu Tajništva, kao i putem zasebnih promocija. Tako su niz godina unatrag predstavljane knjige i publikacije u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*, ali ove godine je izostalo javno predstavljanje. O razlozima smo razgovarali s menadžericom kulturnih aktivnosti ZKVH-a **Katarinom Čeliković**.

Zbog čega knjiška produkcija ZKVH-a nije javno promovirana na novosadskom Salonu?

ZKVH više godina redovito sudjeluje na *Salonu knjiga* u Novom Sadu predstavljanjem knjiga i periodike tiskane u prethodnoj godini. Na Salonu smo ranijih godina sudjelovali zahvaljujući pozivu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine u čemu je najvažniju ulogu imala pjesnikinja i prevoditeljica **Ileana Ursu**, koja je dvadesetak godina organizirala manjinsko predstavljanje kako u Novom Sadu tako i u Beogradu u suradnji s Pokrajinskim tajništvom za kulturu i javno informiranje (koji su imali svoj štand).

Na žalost, njezinim odlaskom u mirovinu, već smo prošle godine osjetili neorganiziranost i što znači kada ste »zaboravljeni«. Prošlogodišnji poziv za sudjelovanje je stigao od Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice. Tada smo se sami izborili za pozornicu i ozvučenje, jer nas nije bilo u programu. Duga dobra praksa predstavljanja nakladničke djelatnosti nacionalnih manjina (zajednica) i sudjelovanja na *Salonu knjiga* u Novom Sadu ove je godine iz nama nepoznatih razloga svedena na izložbu knjiga uz popratni razgovor na štandu Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje.

Gdje je konkretno »zapelo«?

Kako do druge polovice veljače nismo primili poziv za sudjelovanje, a Salon je održan od 6. do 12. ožujka, razgovarala sam s predstavnicima oba pokrajinska tajništva i pitala za razlog zašto nismo pozvani, te u razgovoru sa zamjenikom pokrajinskog tajnika za kulturu i javno informiranje **Nebojšom Kuzmanovićem** dobila obećanje da će sve biti urađeno kao i prošle godine. Nakon tog obećanja stigao je vrlo lijep poziv, datiran 28. veljače

s potpisom pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Miroslava Štatkića**, te smo s NIU *Hrvatska riječ* počeli pripremu za slanje knjiga i naše predstavljanje. Namjera nam je bila predstaviti knjige i časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ* ZKVH-a i NIU *Hrvatska riječ* tiskane 2016. godine.

Veoma ljubazna kolegica **Daniela Jovanović** je s nama komunicirala i nadali smo se da smo sve dogovorili. Na žalost, opet razočaranje – pozvani smo knjige izložiti, ali bez termina za naše javno predstavljanje. Uslijedila je 3. ožujka reakcija našeg razočaranja i nade da će se ovaj propust ispraviti ove godine na *Međunarodnom sajmu knjiga* u Beogradu. Iznenadeni smo zbog neočekivane geste i ponude da se samo pojavimo na štandu, bez mogućnosti da publici i medijima predstavimo našu nakladničku djelatnost, što smo činili prethodnih godina. Ovu aktivnost doživljavali smo svih prethodnih godina kao našu dužnost i odgovornost prema osnivačima i prema javnosti – naime, rado smo predstavljali ono što smo tijekom godine radili i tako stupali u komunikaciju s publikom i medijima.

Jesu li posjetitelji Sajma zakinuti izostankom promocije pisane hrvatske riječi pred javnošću?

Nije samo hrvatska zajednica razočarana ovim propustom, ali želimo vjerovati da će ranija dobra praksa ponovno oživjeti i da ćemo kao odgovorni ljudi u kulturi pripadnici manjinskih zajednica moći pokazati rezultate svojega rada i na salonima knjiga u Novom Sadu i Beogradu, da ćemo se moći i međusobno susresti i podijeliti svoja iskustva.

O razlozima izostanka javnog predstavljanja knjiške i časopisne produkcije dvije hrvatske ustanove razgovarali smo i sa zamjenikom pokrajinskog tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama dr. Nebojšom Kuzmanovićem.

Zbog čega je na Salonu knjiga izostala javna promocija tiskanih izdanja ZKVH-a i NIU *Hrvatska riječ*?

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama je i ove godine organiziralo nastup na *Salonu knjiga* u Novom Sadu, s intencijom da predstavi jednogo-

dišnji rad ustanova koje djeluju pod njegovom ingerencijom. U tom smislu smo pozvali sve naše ustanove kulture da predstavljaju svoju djelatnost, knjige, časopise, DVD izdanja i ostale publikacije.

Kao i svi drugi zavodi, odnosno institucije kulture koje su vezane za Pokrajinsko tajništvo i ZKVH i NIU *Hrvatska riječ* bili su pozvani da izlože svoje knjige i predstave svoju djelatnost,

o čemu svjedoči elektronička korespondencija vođena tijekom priprema nastupa na *Salonu knjiga*. Štoviše, u okviru te korespondencije smo 24. veljače od stručne suradnice za kulturne projekte i programe ZKVH Katarine Čeliković dobili mail u kome se kaže: »Za Salon knjiga najavljujem naše predstavljanje u petak, 10. 3. 2017. godine, u 13 sati. Predstaviti ćemo knjige i časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ*, ZKVH i NIU *Hrvatska riječ* tiskane 2016. godine.«

Mi smo naravno bili suglasni s tim terminom, a zbog čega on nije i iskorišten, nije nam poznato. Što na štandu Pokrajinskog tajništva, što na glavnoj bini, a u našoj organizaciji, tijekom sedam dana trajanja Salona je, inače, organizirano više od 20 događaja – promocija knjiga i ostalih publikacija i umjetničkih programa. To je znatno više nego prethodnih godina.

Planira li se predstavljanje izdavačke djelatnosti ZKVH-a i NIU *Hrvatske riječi* na *Sajmu knjiga* u Beogradu?

Za *Sajam knjiga* u Beogradu koji će biti održan u listopadu, a napose za novosadski *Salon knjiga* 2018. godine, pripremamo još bogatiji program. U njemu će, razumije se, biti mjesta i za predstavljanje izdavačke djelatnosti ZKVH-a i NIU *Hrvatska riječ*, kao značajnog segmenta njegovanja i razvijanja multikulturalnosti u AP Vojvodini i Republici Srbiji. Stoga njihove predstavnike već sada pozivam da ih pravovremeno pripreme i tako obogate nastup Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informirajući i odnose s vjerskim zajednicama na tim manifestacijama.

Z. Sarić

REZULTATI Uskrsne nagradne igre

Nekoliko godina unazad NIU *Hrvatska riječ* nagrađuje vjernost čitatelja organiziranjem Uskrsne nagradne igre. Ove godine izvučeno je 39 nagrada od pristiglih 142 kuverti.

Javno izvlačenje nagrada bilo je u srijedu, 12. travnja u prostorijama NIU *Hrvatska riječ*. Svim dobitnicima će vaučeri za preuzimanje nagrada biti poslani na kućnu adresu.

Popis svih dobitnika i nagrada:

Larisa Skenderović – izlet u Temišvar, FLY FLY TRAVEL

Marija Stantić – mobitel, MOBITEL

Julijana Lacko – toaletni ormarić, AQUA HOME

Hilda Knezi – ženska torba, BANJO SHOES

Marija Rudić Vranić – vaučer u iznosu od 5.000 dinara, GRADSKA OPTIKA

Veco Gregorčić – umjetnička slika, CRO-ART

Dragica Stantić – ženska bluza, MADEMOISELLE

Martina Horvacki – pregled vozila, AUTO KUĆA VIDA KOVIĆ

Mira Temunović, pregled vozila, AUTO KUĆA VIDA KOVIĆ

Verka Evetović – kontrola klima uređaja, AUTO KUĆA VIDA KOVIĆ

Branko Kovačić – kontrola klima uređaja, AUTO KUĆA VIDA KOVIĆ

Blaženka Cvijanov – zamjena guma, AUTO KUĆA VIDA KOVIĆ

Lojzika Imrić – zamjena guma, AUTO KUĆA VIDA KOVIĆ

Martina Kulundžić – bowen tretman, RELAX PLUS

Marijana Dulić – gamerski miš, PC BIT

Đurđica Rukavina – poklon darodavca, BUTIK OTTY

Pajić Saša – torta, DARABOŠ

Knezi Terezija – torta, DARABOŠ

Jelisaveta Vujević – zidni sat, STIL B

Danijel Ostrogonac – Obilazak kontraminskog sistema i podzemlja Petrovaradina, UGRIP

Katarina Ivković – rehabilitacijski paket, REHABILITY

Ivan Jemrić – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Nikola Mrgić – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Cilika Dulić Kasiba – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Ana Vuković – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Ana Horvacki – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Damir Šikić – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Slavica Dumendžić – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Ruža Pejčić – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Sladana Ivković Ivandekić – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Adam Turkalj – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Antun Vuković – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Zdenko Vilim – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Franciška Vuković – godišnja pretplata na tiskano izdanje, HRVATSKA RIJEČ

Marija Vojnić Purčar – komplet novih izdanja knjiga, HRVATSKA RIJEČ

Marija Bagi – komplet novih izdanja knjiga, HRVATSKA RIJEČ

Anica Brčić Kostić – komplet novih izdanja knjiga, HRVATSKA RIJEČ

Valentina Vuković – komplet novih izdanja knjiga, HRVATSKA RIJEČ

Franjo Lulić – komplet novih izdanja knjiga, HRVATSKA RIJEČ

Križni put biciklima po tavankutskom ataru

Moliti i SLAVITI

U okviru projekta *Bunjevački put križa* koji je osnovan kao neformalna skupina zaljubljenika u sakralnu pasionsku baštinu, prvenstveno radi obnavljanja oštećenih i srušenih križeva krajputaša, u Tavankutu je prije nekoliko godina u korizmi organiziran križni put koji je uključivao četrnaest križeva krajputaša podignutih u tavankutskom ataru. Skupina članova Hrvatskog kulturno-posvjetnog društva *Matija Gubec* iz Tavankuta je i ove godine u subotu pred Cvjetnicu krenulo istim putem obilazeći Put križa, ali biciklima. Križni put započeli su u podne molitvom *Anđeo Gospodnji* ispred križa

U S K R S

je najveći kršćanski blagdan.

RAVNOPRAVNOST

je najveći stupanj demokracije.

Pokažimo svoje jedinstvo u vjeri
i u zalaganju za svoja prava.

DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

crkve Srca Isusova u Tavankutu. Uz pojedine postaje molilo se iz knjige *Bunjevački put križa* **Tomislava Žigmanova**.

Putanja koju je skupina slijedila išla je prema križevima na novom tavankutskom groblju, preko Čikerije, odakle se krenulo na krajnji sjever uz samu granicu s Mađarskom do Flec-kensteinovog križa, obnovljenog ove godine. Nastavilo se kroz tavankutsku šumu do križeva na starom groblju u Gornjem Tavankutu, gdje su bile sedma i osma postaja. Deveta postaja kod kapele sv. Ane bila je i postaja na kojoj su se biciklisti okrijepili na obiteljskom gazdinstvu **Branka Horvata**. Deseta postaja bila je kod križa na Rudićevoj gredi, mjestu koje označava lokalitet na kojemu su pronađeni temelji nakadašnje crkve. Slijedile su postaje kod križeva kod Božanovog križa te u Skenderovom kraju, odakle su Malim tavankutskim putem hodočasnici došli do križa na Tavankutskom putu. Tu su se pomolili na četrnaestoj postaji ispred Berecovog križa na samom ulazu u Tavankut. Završnu molitvu hodočasnici su izmolili u crkvi Srca Isusova, ispred koje su i krenuli na Put križa.

Uz ispraćaj i doček župnika **Franje Ivankovića** hodočasnici su u molitvi obišli veliki dio tavankutske župe, iako su im vremenski uvjeti, zbog jakog vjetrova, otežavali kretanje biciklima. Ipak, većina je iskazala želju da i sljedeće godine pođe istim putem moliti i slaviti Gospodina. Prešavši više od 20 kilometara, podsjetili su se svoje sakralne baštine, ali i one prirodne: zvona za razbijanje leda, prelijepe šume, voćnjaka i ostalih poljoprivrednih i obiteljskih gospodarstava, kapele u Gornjem Tavankutu, jezera na Skenderevu. Ovu putanju hodočasnici preporučaju i onima koji žele rekreativni odmor.

I. D.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

ISUS je uskrsnuo

Onoga dana kada je Krist uskrsnuo osvanulo je jutro kao i svako drugo. Prvi radni dan nakon blagdana Pashe život ide svojim tokom. Isusovi učenici još su pod snažnim dojmovima njegove smrti, još su u strahu i zbunjenosti. Njihov Učitelj, pogubljen poput najvećeg razbojnika, već treći dan leži u grobu. Pitanja kako i zašto se to dogodilo još uvijek se roje u njihovim glavama, dok straža čuva grob njihovog Učitelja.

Marija Magdalena tog prvog radnog jutra odlazi na grob dovršiti obrede ukopa, koje nisu stigli obaviti u petak zbog početka blagdana Pashe. I ona je poput učenika zbunjena, uplašena i tužna. Dok razmišlja o tome kako će skloniti kamen s grobnog ulaza, kako će obaviti ono zbog čega ide, ni ne sluti što ju čeka.

Prazan grob

Dolazak Marije Magdalene na Isusov grob otkriva nam da je ovo, naizgled obično jutro, mnogo drugačije, da je to jutro našeg otkupljenja. Marija to odmah ne zaključuje. Njena zbunjenost i tuga zbog Isusove smrti prerastaju u šok i nevjericu kada spazi da više nema stražara, da je grob otvoren, a Isus nije u njemu. Prva logična misao koja joj se nameće je ta da je netko ukrao Isusovo tijelo. Marija Magdalena razmišlja čisto ljudski, što joj se ne može zamjeriti, zato što su riječi o uskrsnuću za njih tada bile teško shvatljive i ostale su u domeni potpuno nepoznatog, jer nitko nikada prije nije uskrsnuo. A sve što se događalo s Isusom još je friško, te nije bilo vremena za razmišljanje i analizu. Zato ona ni ne pomišlja na mogućnost uskrsnuća. Odlazi i apostolima javlja što je vidjela, ne sluteći da je prvi svjedok ovog važnog događaja.

Po primitku šokantne vijesti o praznom grobu na to mjesto trče Petar i Ivan. Ni oni ne razmišljaju o uskrsnuću, nego idu vidjeti što se dogodilo, gdje je nestalo tijelo njihovog Učitelja. A tamo, na grobu, koji je za sve bio znak Isusovog poraza i nemoći, Duh Sveti otvara im oči vjere. Ivan prvi, a poslije i Petar, shvaćaju što se dogodilo, da nije osvanuo običan dan, nego dan uskrsnuća, da s ovim što gledaju ljudi nemaju nikakve veze. Bog je uskrsio njihovog Učitelja i ostavio prazan grob kao dokaz događaja koji nadvisuje ovaj

svijet, kojega zato nitko nije vidio, nego se njegova istina jedino vjerom može dohvatiti. Prazna, hladna špiljica postaje dokaz čudesnom Božjem djelovanju. Njena praznina i šutnja govore nam najveću istinu kršćanstva: Isus Krist nije više u zagrljaju smrti već je ustao na novi život snagom čudnog Božjeg djelovanja. Isus nije poražen na križu, pobijedio je, a njegovoj pobijedi znak je grob u kojem ga nema više. Pred tim znakom zastaje ljudski razum, jer traži riječi i objašnjenja, a grob šuti. Jedino vjera može prihvatiti tu šutnju i ići dalje, sve do uskrsnuća.

Glasnici uskrsnuća

Grob je znak iz kojeg se čuje jedino tišina, ali svjedoci koji su vidjeli taj znak govore, šire dalje istinu praznog groba, ne dopuštajući da ostane skrivena. Govore njihove riječi i njihovi životi. Nitko od učenika više nikad neće živjeti onako kao je živio prije, već će, zahvaćeni istinom uskrsnuća, postati njegovi glasnici i po cijenu smrti. Uspjeli su u tome, jer nisu tražili razumske dokaze koji bi ih prikovali za ovozemaljsko. Otvoreni Duhu vjerom su se vinuli u onostrano, gdje je istina o uskrsnuću, iznad svih dokaza i racionalnih objašnjenja, te su snagom takve vjere uspjeli proširiti radosnu vijest među narode.

Danas, nakon gotovo dvije tisuće godina od Božje pobjede nad smrću, vjernike ne muči toliko traženje dokaza, već uzimanje ove istine zdravo za gotovo. Srozavajući je na povijesnu činjenicu, ne ostavljamo mjesta vjerskom ushitu, ne dopuštamo joj da zahvati naše živote i učini i nas glasnicima radosne vijesti. Uskrsnuće se dogodilo u povijesti, ali nije obična povijesna činjenica, jer se prije svega jedino vjerom može prihvatiti. To je istina našeg spasenja, istina Božje ljubavi za čitavo čovječanstvo, temeljna istina kršćanstva. Zato kršćanin ne može živjeti mimo te istine, nego, poput apostola, živjeti od nje i za nju, te dozvoliti da njena snaga promjeni naše živote i učini nas svojim vjerodostojnim glasnicima.

Stoga dopustimo da nas ovogodišnja proslava Uskrsa izdigne iznad običaja i tradicije, da ne ostanemo ravnodušni i isti kao prije, nego da u svjetlu uskrsne istine napravimo zaokret u svom životu, te svjedočimo Uskrslog bez straha, kao što su to apostoli činili.

Mini intervju:

Emilija Pušić, muzikolog iz Rume

Znanstvenica ne želi zapostaviti tamburu

Nastavnica tambure u Osnovnoj glazbenoj školi *Stevan Hristić* u Apatinu, istureno odjeljenje na hrvatskom jeziku pri OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti, dvadesetšestogodišnja **Emilija Pušić** iz Rume je master teoretičar umjetnosti – muzikolog. Tijekom studija u Novom Sadu volontirala je u organizaciji NOMUS festivala, a potom je ljeta provodila u njemačkom gradu Bayreuth, gdje je bila dio organizacijskog tima *Festival Junger Künstler Bayreuth*.

Po zanimanju ste muzikolog. Koji je Vaš djelokrug rada?

Muzikologija, kao nauka o glazbi, širok je pojam. Obuhvaća različite vidove glazbene djelatnosti, od znanstvenih istraživanja određenih glazbenih razdoblja, skladatelja ili djela do kritike, novinarstva ili rada u muzejima i knjižnicama. Na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu muzikologija obuhvaća detaljno izučavanje povijesti glazbe, kako tradicionalne srpske tako i europske i svjetske. Upravo zbog toga što muzikologija obuhvaća široki spektar izučavanja i razumijevanja glazbene kulture, odlučila sam se baviti ovakvom vrstom znanosti.

Umjesto istraživačkog rada posvetili ste se obuci djece u sviranju tambure. Zbog čega?

Iako se još uvijek bavim i istraživačkim radom, nisam željela zapostaviti tamburu. U jednom razdoblju studiranja shvatila sam koliko je glazbeno obrazovanje bitno za razvoj emocionalne inteligencije i određenu kvalitetu života. Radno mjesto u Sonti vidjela sam kao priliku uz pomoć koje ću biti uključena u glazbeno obrazovanje mlađih generacija i na taj način pridonijeti očuvanju tradicionalne vojvođanske kulturne baštine.

Što Vas motivira za ovakav rad?

Motiviraju me moji učenici, njihova radoznalost i zainteresiranost za glazbu i glazbalo; njihova volja i posvećenost sviranju, unatoč činjenici da sviraju svega nekoliko mjeseci. Nije mi teško ustati rano i putovati dva sata kad znam da će me u školi dočekati nasmijana djeca, željna novih znanja, željna da mi pokažu što su navježbala kod kuće.

Na 14. Festivalu vojvođanske tambure Vaša djeca su imala uspješne nastupe. Koliki je to motiv za Vas, a koliki za njih?

Festival vojvođanske tambure posmatram kao dobru podlogu uz koju smo moji učenici i ja imali priliku sagledati sve što smo uradili tijekom ove školske godine i uvidjeti na koji način možemo napredovati. Ovogodišnji festival me je motivirao za nastavak pedagoškog usavršavanja, kako bih svojim učenicima osigurala još kvalitetniju i zanimljiviju nastavu.

I. A.

KUŽIŠ?!

Patricija Merковиć, studentica Visoke strukovne škole za obrazovanje odgojiteljica

VOLIM folklor i nošnju

Patricija Merковиć ima 20 godina i studentica je Visoke strukovne škole za obrazovanje odgojiteljica u Subotici. Osnovnu i srednju školu završila je na hrvatskome jeziku. Živi s roditeljima i starijim bratom **Patrikom** u Maloj Bosni.

Osnovnoškolsku naobrazbu Patricija je završila u školi *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni s izvrsnim uspjehom te diplomom *vukovca*. Uspješna je bila na natjecanjima iz hrvatskoga jezika, a najbolji rezultat postigla je u sedmom razredu osvojivši drugo mjesto na republičkom natjecanju. Osvojila je i treće mjesto na općinskom natjecanju iz tjelesnog odgoja. Patricija kaže da će joj u lijepom sjećanju ostati i brojna putovanja u Hrvatsku – Trogir, Selce, Novi Vinodolski.

Nakon završene srednje škole Patricija je upisala gimnaziju *Svetozar Marković*, opći smjer također na hrvatskome jeziku.

»Nisam znala što upisati nakon osnovne škole. Rano mi je bilo da se u osmom razredu usmjerim na neko zanimanje pa sam se odlučila za gimnaziju jer sam na taj način mogla nastaviti školovanje na materinskom jeziku i nakon te škole sam mogla nastaviti bilo što«, kaže Patricija.

Kao i u osnovnoj, i u srednjoj školi su im bila omogućena putovanja u Hrvatsku, a Patricija izdvaja odlaske na *Interliber* i razmjene učenika u Zagrebu.

Patricija je trenutačno studentica Visoke strukovne škole za obrazovanje odgojiteljica u Subotici, a želja joj je da nakon završetka školovanja radi u struci, kao odgojiteljica.

Išla je na folklor osam godina u Hrvatskoj udruzi kulture *Lajčo Budanović*, a i sada, iako ga više ne pohađa, jako voli plesati bunjevačke plesove. Osim folkloru, voli i bunjevačke nošnje, a ima i svoju svilu. U toj svili Patricija se natjecala 2015. godine u Tomislavgradu (BiH) za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji. Patricija nam priča da joj je na tom izboru bilo prelijepo, te da je upoznala puno djevojaka sa svih strana svijeta s kojima je ostala u kontaktu.

J. D. B.

Preporuke iz prve ruke: Eva Braun – *Pop Music* (1995.)

Gitarski POP iz SRCA Vojvodine

pim harmonijama, nježnim pratećim vokalima, aranžmansi začinjen klavirom, gudačima i klarinetom *Pop Music* je protuteža i (svjesni) pokušaj bijega iz turobne svakodnevice sredine devedesetih (materijal je, primjerice, sniman u uvjetima čestih restrikcija struje koje su u to vrijeme bile normalne).

Ploča je dala nekoliko hitova kao što su: *Sasvim običan dan*, *Zmajevi*, *Sada ne znam gde sam ne znam šta* i uvodna *25. avgust*. Za prva tri navedena snimljeni su i solidni video spotovi, koje (kao i ostale numere s albuma) možete pronaći na *youtubeu*. Nešto dulja, 6-minutna *Brian Wilson* je jasni hommage najosebujnijem članu *Beach Boysa*, dok je završna *Aljaska* obrada **Lou Reedove** *Stephanie Says*. Krije se tu još pregršt kvalitetom ujednačenih trominutnih pop pjesama – *Čas u prirodi*, *Bečej noću* (simpatično poigravanje s temom koja uglavnom referira na velegradsko, a ne na bačke varošice) *Veliki san*, *Groove*, *Cabaret Noir*, *Povedi me da hodam...*

Iako je *Pop Music* odlično primljen (imali su pozitivnu recenziju čak i u svjetski uglednom magazinu *Rolling Stone*), iza zastora se događao ozbiljan problem: već za vrijeme snimanja albuma došlo je do narušavanja dobrih odnosa u bendu. Što možda i ne čudi, jer je u *Evi Braun*, u tada još uvijek originalnoj postavi, djelovalo čak tri jake autorske osobnosti – **Goran Vasović**, **Milan Glavaški** i **Petar Dolinka**. Konflikti su se intenzivirali te dolazi do razilaženja.

Bilo kako bilo, *Pop Music* je danas klasik domaćeg gitarskog popa. Godine 2007. dobio je, posve zaslužno, i svoje remasterizirano i dopunjeno izdanje (s demo snimkama i raritetima). Tim povodom kritičar **Momčilo Rajin** je zapisao sljedeće: »Da je Srbija tijekom devedesetih bila normalna zemlja onda bi *Eva Braun* bila ako već ne najpopularnija onda vrlo vjerojatno najutjecajnija grupa. Na žalost po *Evi Braun* i sve nas to nije bilo tako. Ponovno objavljivanje albuma *Pop Music* je nova šansa. Za Srbiju, naravno. Što se tiče *Eve Braun* – oni ne moraju brinuti. Rekli su svoje, spasili dušu i... mogu biti ponosni.« U potpunosti se slažem sa svime.

Davor Bašić Palković

Iako to nije općepoznata stvar, kada je u pitanju popularna glazba, Vojvodina se ima čime podičiti. U ovoj godini preporuci bavit ćemo se bendom *Eva Braun* iz Bečeja koji su gradili iz kojega dolaze uspjeti postaviti na pop-glazbenu mapu države, pa čak i regije. Bend je formiran sredinom 80-ih, ali su ga službeno osnovali tek 1991., nadjenuvši mu tada kontroverzno ime, ime Hitlerove supruge. Zvuk benda (ne računajući kasnije ekskurzije u malo jače rifove) može se okarakterizirati kao gitarski pop u svojem dosta klasičnom, ali po mnogima, najuspjelijem formatu. Njihovi glazbeni utjecaji idu od nezaobilaznih *Beatlesa*, preko kalifornijskih *Beach Boysa* i *Byrdsa* do domaćih *VIS Idola*, te vjerojatno i britanskih indie bendova iz devedesetih.

Danas, 2017. (iako su prilično neaktivni) u svojem opusu imaju puno toga, što ih s pravom drži jednim od najuspješnijih vojvođanskih, pa i srpskih bendova devedestih godina 20. stoljeća. Prije svega to je pet studijskih albuma (od debitanskih *Prisluškivanja* iz 1992. godine do *Playbacka* iz 2010.), nekoliko *live* snimaka, jedan EP za američko tržište snimljen na engleskom jeziku; okušali su se i u primijenjenoj glazbi (emisija *Fore i fazoni*, omnibus film *Priče izgubljene duše*, predstava *Kaligula*), a na koncu ne treba zanemariti hvalospjeve koje su dobivali od kritičara, kolega i drugih utjecajnih osoba iz svijeta glazbe te kulture uopće.

Preporuka je pala na drugi, po mnogima njihov najbolji album – *Pop Music* iz 1995. objavljen za tada opozicioni B92. Sačinjen od čak 15 pjesama, album je posveta, kako i sam naslov sugerira, pop glazbi kao takvoj ali i kao nekoj vrsti životnoga stava što ga odlikuje spoj slobodarskog i buntovničkog. Osunčan lije-

Idemo li večeras u kazalište (55)

O veselim ženama WINDSORSKIM

Priprema: Milovan Miković

U povodu predstave *Vesele žene windsorske* Hrvatske drame subotičkoga kazališta (premijera 4. ožujka 1953.) njezin redatelj prof. dr. **Vojmil Rabadan** će među ostalim – zapisati: »Mnoga znamenita kazališna djela nastala su pod pritiskom okolnosti teatarskog rada ili po točnoj narudžbi nekog impresaria ili mecena. Takav je slučaj bio i sa **Shakespeareom** komedijom *Vesele žene windsorske*. Na drugom mjestu istaknuli smo kako je Shakespeare stvorio u historijskoj drami *Henrik IV.* izvanredno plastičan i zanimljiv tip sir Johna Falstafa, trbušastog viteza, koji je svojim karakternim crtama i dogodovštinama vrlo vjerojatno zasjenio ostali sadržaj i likove toga glomaznoga prikazivanja i postao, kako bismo danas rekli, »šlager«¹ predstave. I sama kraljica **Elizabeta** čini se da je od čitave predstave upamtila u prvom redu Falstafa, koji joj se toliko svidio da je pjesniku naručila komediju u kojoj će se debeljko opet pojaviti, i to kao nasamareni ljubavnik. A kako se praznizvedba komedije imala održati prigodom proslave *Reda podvezice* (23. travnja 1597.) kada se taj visoki orden dijelio izabranicima, to je uzvišena naručiteljica postavila i strogi uvjet: djelo mora veličati *Red podvezice*! ...

Falstaf i Vesele žene windsorske

Mnogi također tvrde, upravo je ova kratkoća roka skrivila, što komedija nije dosegla razinu ostalih pjesnikovih veselih igara... No, kako pravi stvaratelj ne može ni u kakvim okolnostima potpuno zatajiti, Shakespeare je ipak u toj komediji nanizao čitavo šareno društvo novih likova iz malograđanskog staleža, koji kipe isto takvom životnom uvjerljivošću i snagom kao najistaknutije njegove kreacije. Zato su *Vesele žene windsorske*... ne samo zabavna, nego i literarno-scenski veoma vrijedna komedija. Treba je samo popratiti iscrpnim komentarom, ako je izdamo u knjizi, a dramaturški oprežno revidirati, kad je iznosimo na scenu.

Najbitniji dramaturški novum ove predstave sastoji se u prologu, složenom iz nekih scena i citata iz *Henrika IV.* koji nas ukratko upozna s Falstafovim ranijim životom i pravim karakterom. Na njegovo uvođenje naveli su nas sljedeći razlozi: Shakespeareova publika imala je u svježem sjećanju pravog i potpunog Falstafa iz *Henrika IV.*, pa je točno znala o kome se radi još prije nego je započelo prikazivanje *Veselih Windsorki*, tim više što ga je u biti predstavljao isti glumac, u istoj maski i s istim karakternim crtama onog prvotnog, daleko potpunijeg prikaza »masnog«² junaka. Današnji gledatelj, vidjevši sir Johna samo u *Windsorkama* upoznaje ga donekle jednostrano, pa je prilično sklon vjerovati da se radi o dobričini, velikom djetetu, kako čak i neki komentatori hoće, a redatelji gotovo redovito postavljaju njegov lik. Međutim, ako se sjetimo da je taj hvališa, izješa, varalica itd. bio ranije aktivan pripadnik razbojničkih bandi,

da je mobilizirao samo sirotinju (a bogate oslobađao – naravno uz otkup!) cinički svjestan, da su i oni dobra hrana za topove, doći ćemo do zaključka da se ta ličnost, jedna od najgenijalnijih tvorevina Shakespeareovih, ne smije ni u komediji olako interpretirati i zato nam je taj polog nedostajao...

Smijeh – zbog smijeha

Netko će možda primijetiti da pojedine likove sa scene, nije još sreo na ulici. Sasvim točno, jer djelo kao što su *Windsorke* u jednu ruku prikazuju ljude, koji su u uvjetima sasvim drugačijih običaja, govora, nošnje i društvenog uređenja doista drugačije i izgledali od nas. S druge strane tadašnja umjetnost, naročito kazališna u komediji prikazuje život potencirajući izvjesne crte do stilizacije, koja podsjeća na karikaturu, danas samostalnu umjetničku granu, a ranije važan element scenskog izraza. Oživljavajući takva djela moramo konačno podsjetiti, kako su nekad ljudi voljeli naivnu šalu, kojoj su se široko i od srca smijali, smijehom zbog smijeha, dok se mi danas većinom smijemo s okusom gorčine na usnama.

Sve to izraziti realizacijom jedne predstave nije ni lak ni malen pothvat, pogotovo kad je vrijeme pripremanja premijere tako ograničeno kao što je bilo naše, a inače talentirani i marljivi ansambl prvi put pred takvim zadatkom. Nadamo se ipak, da smo barem natuknuli ono što smo htjeli reći i da nismo ugušili svu neobuzdanu životnu radost koja izbija iz svake stranice teksta, šibajući – ne preoštro – sve, što je lažno, nakaradno i nisko, a slaveći i dovodeći do pobjede čistu ljubav, mladost i srdačne odnose među ljudima, koji zdravom šalom mogu ispraviti i predusresti mnogu tragediju, ako su dobronamjerni. To je u stvari jedina duhovita veza ove komedije s proslavom *Reda podvezice*, naravno, ukoliko je Shakespeare mislio da njom ilustrira lozinku reda, »honi soit qui mal y pense«³ – stid bilo onoga koji na zlo misli.

Zahtjevno djelo – mnoštvo sudionika

Subotička predstava *Veselih žena windsorskih* urađena je prema prijevodu **Josipa Torbarine**, a režirao ju je, izradio scenu i dao kostime prof. dr. Vojmil Rabadan, uz scenografsku suradnju: **Andre De Negrija**. Glazbu je napisao **Milan Asić**, a koreografiju ostvario **Radomir Milošević**. Uloge su tumačili: **Miloš Jojkić, Mihajlo Jančikin, Geza Kopunović, Rudolf Opolski, Žarko Velicki, Nikola Jovanović, Joso Bajić, Petar Vrtipražski, Antun Kujavec, Branislava Paraskijević, Slava Bulgakov, Kaća Bačlija, Ljubomir Teodorović, Aleksandar Vojtov, Klara Pejić, Marko Tasić, Petar Novaković, Antun Stipić i Stevo Vuković**. U predstavi su, također, sudjelovali članovi Opernog zbora, baleta i kazališnog orkestra [Naša pozornica, 6, 1952./53.].

Dida Martinova VRŠALICA

Prikazana fotografija dio je obiteljskoga naslijeđa **Marije Matković** iz Đurđina, a na njoj je predstavljena slika kako je nekada izgledala vršidba. Na fotografiji se vidi vršalica, kakan, brojni radnici koji su radili na vršalici te gazde, vlasnici vršalice od kojih je jedan Marijin *dida*. Fotografija je nastala na Verušiću, selu u okolici Subotice, za vrijeme Drugog svjetskog rata.

Udovoljiti obvezu

»Moj dida, mamin otac **Martin Sudarević** i majka **Kata** živjeli su na Verušiću. Imao je još dva brata i sva trojica su imali salaše u red, jedan pored drugog. Bila su to tri zasebna salaša, svaki na svojoj njivi. Dida Martin je imao vršalicu i kakan s bratom Ivanom. Njih dvojica se vide na fotografiji. Stric Ivan je na kakanu s desne strane bio majstor, a *dida* Martin stoji dolje, naslonjen na kakan, a tamo mu je i bicikl, koji u to vrijeme nije imao svatko. Ostali koji se vide na fotografiji su radnici. Vidite i sami koliko su mršavi, jadni i gladni bili«, priča Matković.

Vršalica je u to vrijeme značila bogatstvo. Tko je imao vršalicu, imao je svoje zemlje i mogućnosti da plati radnike koji su opsluživali vršalicu. Moglo bi se reći da je Martin Sudarević bio imućan, jer je imao dovoljno da udovolji obvezu i još mu je ostalo i da dà, odnosno plati radnicima.

»Udovoljiti obvezu znači da je netko uspio dati državi koliko je ona tražila. Zabadava. Sve što dobiješ napismeno što moraš dati. Ako nisi u stanju dati, onda ideš u zatvor ili ti sve pokupe što nađu i pretuku te. E, koliko je ljudi umrlo u podrumima tako... Na primjer, bio si dužan nekoliko *metri* žita, kukuruza, suncokreta, e sad ti nešto imaš nešto nemaš. Ako nemaš sve, oni dođu, sve ti pokupe što imaš, još i tavane ometu i ne zanima ih hoćeš li ti biti gladan ili nećeš te godine. Ljudi su kopali rupe u svinjcima i tamo klali, topili mast noću da ih nitko ne vidi i zakopavali je duboko u njive. Bilo je puno jama u to vrijeme u njivama. Ljudi bi duboko

iskopali rupu, sipali u nju žito i stavili oko slame da se ne primijeti. Al nisu tamo skladištili 100 *metri* žita, već 5-6, tek toliko da mogu preživjeti i da bi imali sjeme za sljedeću sjetvu. Ali, moralo se jako paziti, jer je u svakom šoru bilo onih što njuškaju i gledaju te što radiš«, objašnjava Matković.

Da bi nam predočila koliki je u to vrijeme privilegij bio imati vršalicu i dovoljno žita da se njime plate i radnici, Matković nam je navodila puno imena koji su završili u zatvoru ili ispod zemlje jer nisu mogli udovoljiti obvezu, a među njima je bilo i članova njezine obitelji: »Dida Martin je bio imućan i mogao je uvijek udovoljiti obvezu, dok moj drugi dida nije. Zbog toga je bio u zatvoru, kao i njegov najstariji sin i kćerka.«

Kruh od ušura

Na fotografiji se vide brojni radnici. Zemlje u vlastitom vlasništvu nije bilo puno, pa se kruh priskrbljivao teškim nadničanjem kod veleposjednika. Među radnicima je bilo muškaraca, žena i starije djece, a težina posla koju bi radnik obavljao određivala bi visinu njegove zarade. Muški poslovi su bili teži, fizički zahtjevniji pa su zato bili i bolje plaćeni. Međutim, bilo je i jakih žena te su radile neke muške poslove. Zarada se primala u novcu ili u žitu. Ušur je dio žita koji su radnici zarađivali. Radilo se oko vršalice od jutra do sutra. Zbog malo vršalice vršidba je znala trajati po šest-sedam tjedana.

»Radnici su radili na njivi od ranog proljeća i kupljenja *čukanjica*. Radili su i ris, i kosili i vozili sve što je trebalo. Kad je došla vršidba, onda su vrlili. Kad su bili veliki poslovi kod gazde, radili su da bi mogli u vršidbi raditi na vršalici i dobiti žito. Oni su radom čuvali svoje mjesto na vršalici i to su jako poštovali. Privilegij je bio raditi na vršalici, jer se kao plaća dobijao ušur – dio ovršenog žita kojim su onda prehranjivali svoju obitelj. Kad nisu imali žita, ljudi su pravili i kukuruzni kruh. Bilo je puno siromašnih ljudi. Uglavnom su muški opsluživali vršalicu, kao što se vidi na fotografiji, al' bilo je i ženskih polova u vršidbi – *dobošarka*, *plivarika*... Žene su također radile i kao sluškinje, jer je uvijek bilo puno djece, žene su svake godine rađale, bilo je puno male djece, a sve se radilo ručno, tako da je trebala pomoć i u kući«, priča Matković uz objašnjenje da je nakon vršidbe bila *dužijanca*, ali jako skromna, ne tako bogata i svečana kao što se danas obilježava.

J. Dulić Bako

USKRSNA potraga u konzulovom domu

Kao i prošle godine, dom **Velimira Pleše**, generalnog konzula Hrvatske u Subotici, postao je najveselijim mjestom u ponedjeljak, 10. travnja. Razlog je bio sasvim jednostavan i logičan jer je toga dana konzul ugostio djecu iz četiri vrtića koji djeluju na hrvatskome jeziku – *Marija Petković Sunčica* i *Marija Petković Biser* iz Subotice te tavankutskog vrtića *Petar Pan* i *Bambi* iz Male Bosne. Poželjevši mališanima dobrodošlicu konzul je otkrio tajnu da u njegovom domu živi zeko koji je i ove

godine tijekom noći po dvorištu sakrio oko 200 čokoladnih jaja za njih, te ih trebaju pronaći. Ova zadaća ubrzo je obavljena. Na zadani znak započela je praaaaava potraga za skrivenim »blagom«. Svaki centimetar dvorišta bio je pregledan i ulov je bio odličan za svakog, jer su oni s punim vrećicama bratski podijelili pronađene čokoladice s onima manje uspješnima, kako bi svi bili zadovoljni. Ovaj nesvakidašnji događaj mališani su obogatili i pjesmama, recitacijama i plesom koji su izveli za svog domaćina, a na koncu su se svi počastili prigodnim domjenkom.

Uskrs je veliki i značajni blagdan za nas kršćane i svi mu se radujemo. Lijepo je što smo ovu radost mogli podijeliti u zajedništvu u domu našeg dragog konzula Pleše kojemu zahvaljujemo na gostoprimstvu i što se tijekom godine dobro brine o našem »zeki«.

SUNČANA AKCIJA
-10%

SUBOTICA 024/ 551 045

PLODOVI oratorija u župi sv. Roka

Druga postaja

Isus prima na se križ

**Klanjamo ti se Kriste i blagoslivljamo te
-Jer si po svojem svetom križu otkupio
svijet.**

Nakon osude uslijedila je kazna. Primio si na sebe križ koji Te je vodio u smrt. Isuse, Ti si s križem primio naše svađe, ogovaranja, laži, neposlušnost i lijenost. Ti grijesi su još više otežali Tvoj ionako težak križ.

Isuse, oprosti nam i daj nam snage i volje da na putu s Tobom kroz naš život postanemo bolja djeca. Amen.

Ove korizme svi smo se trudili što češće ići na križni put. Neki su ovu pobožnost obavljali kod kuće, a mnogi su bili i na Kalvariji. Križni put može biti inspiracija svima. Tako su djeca i animatori oratorija u župi Sv. Roka u Subotici odlučila sama napisati, ilustrirati te objaviti križni put, a novac koji su prikupili prodajom ove autorske knjižice namijenili su potrebitima svoje župe. Ponosni na svoj uradak djeca su »vlastiti« križni put i predmolila u crkvi u Keru pokazujući kako su doživjela Isusa na

putu svoje mladosti. Ima li ljepšeg načina slaviti Uskrs od ovoga? Osim što su svaku postaju križnoga puta detaljno obradili, preispitali se te donijeli neke odluke... djeca su u konačnici ovog lijepog projekta donijela i plodove obradovavši svoju braću i sestre u potrebi kako bi svima u župi Uskrs doista bio Uskrs.

Djelotvorna ljubav liječi!

**Radost neka se širi jer Isus je uskrsnuo!
SVIMA SRETAN USKRS!**

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

*Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima,
aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose -
njegovo veličanstvo, MED*

BAGREM MED - CVETNI MED - MED SA MATIČNIM MLEČOM
MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM - PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

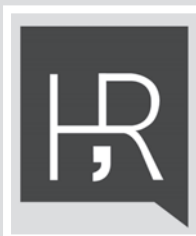
Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteri po jutru. Tel.: 064 305 14 88	Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaoionicom, klimatiziran, TV, Wi-Fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunice. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.	Povoljno prodajem protočni bojler sa 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.	Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.	Prodaje se veći i manji (skoro nekoristišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.	Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nusprostorijama, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.
Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.	Prodajem lijepu komfornu kuću s etažnim grijanjem na čvrsto gorivo na placu od 2 motike i 5 motika bagremove šume u produžetku placa. Treba pogledati. Može i zamjena za dvosoban stan uz dogovor. Tel.: 064 1759512.	PRODAJEM sitno rađene neuramljene vilerove goble: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.	Hitno trebam majstore za regips kod renoviranja moje dvije kuće na Jadranskom moru u Hrvatskoj – Zadar, s hrvatskom ili mađarskom putovnicom. Tel.: 063 7668808 Nikola – nikola.vujic933@yahoo.com	Prodajem crjepanu kaljavu peć, braon boje 136/82 cm i šivači stroj bagat <i>singeric</i> . Tel.: 024 4527499, mob.: 064 1839591.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva člaka ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.	Žena sa iskustvom prima čišćenje kuća-stanova može i kuhanje i čuvanje starih osoba. Tel.: 062 1941729.	Tražim kupca za vikendicu u Vrboškoj, otok Hvar, prizemnica pod pločom, 52 m ² , suvlasništvo parcele 500 m ² prilaznog puta 105 m ² . Papiri uredni. Cijena: 65.000 eura. Tel./viber: 063 7139337, e-mail: meridijan12@gmail.com.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.	Na Radanovcu prodajem peterosobnu kuću na placu od 2 motike, etažno grijanje, gradski vodovod, telefon, autobusno stajalište udaljeno 500 m. Plus 5 motika bagremove šume. Može zamjena za poljoprivredno zemljište u Hrvatskoj ili okoliči Subotice. Tel.: 064 1759512.	Ozbiljna žena 50-tih godina primila bih na dvorbu stariju osobu za plaću. Može i u Hrvatskoj. Tel.: 064 0730793.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.	Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.	Ozbiljna žena, Hrvatica 50 godina želi upoznati muškarca do 65 godina. Može i iz Hrvatske. Samo ozbiljni. Tel.: 064 0730793.
Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310	Odijelo za prvu pričest, haljine za maturske svečanoosti i vjenčanica od čipke iz uvoza na prodaju. Tel.: 060 1554743.	Prodajem razna bunjevačka ruva od paje, sukna, sefiri, rojtoš, peržijan, plišane i druge marame, muške cizme, čakšire i šubar, kaput s peržijanom i slično. Naprodaj pregače ponjave, astal i stolice, tepisi i slično. Kalajsane kačice za mast i mesnate svinje. Tel.: 024 528682.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.	Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.	
Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.	Prodaje se dvosobna kuća u nizu kod Šibenika 65m ² , cijena 50.000. Kontakt telefon 064-11-31-287.	
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.		

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 18.4.2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

CROART
Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

5G

internat

već od

649

din

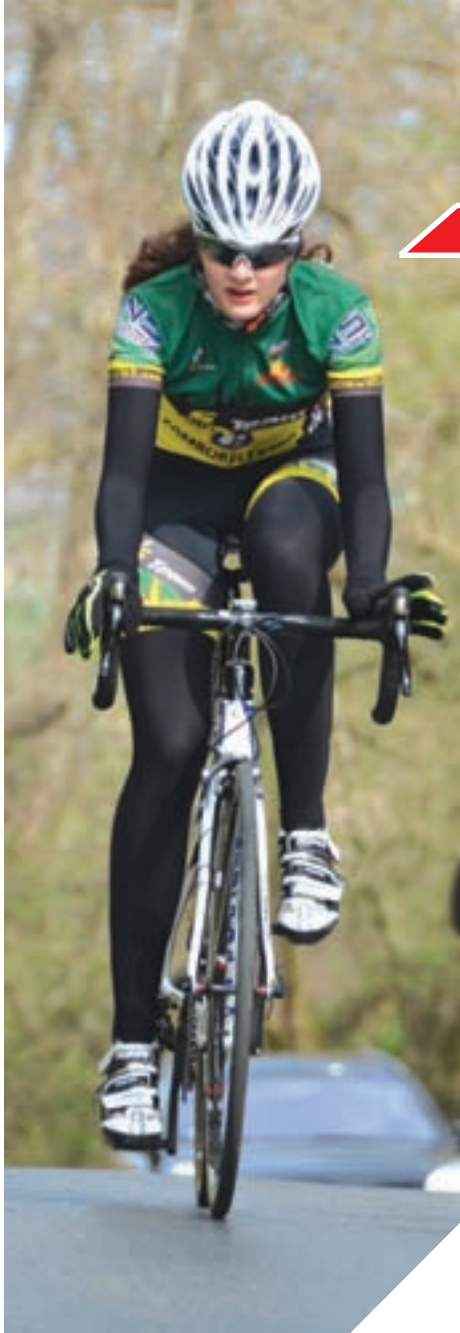

TIPPNET
SUBOTICA
KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Sara Počuča, biciklistkinja

VELIKIM TRUDOM do brzog napretka

Proteklog vikenda su u Šidu održane biciklističke međunarodne utrke za drum i kronometar, a biciklistkinja *S Teama* iz Sombora **Sara Počuča** osvojila je 2. mjesto u drumskom nastupu, dok u kronometru nije imala sreće jer utрку nije uspjela završiti zbog pucanja gume.

Sara Počuča je u svijet biciklizma ušla u ožujku prošle godine, ali je odličnom metodologijom trenera za veoma kratko razdoblje došla na nivo da se bori za sudjelovanje na olimpijskim igrama.

»Sara je pokazala veliki talent, ali je za njen brz napredak zaslužan veliki trud koji ulaže. Kao dijete rođeno u prosincu, Sarin natjecateljski put je otežan jer se konstantno bori sa starijim natjecateljima ali je to ujedno i poticaj za nju«, rekao je trener **Marko Sudarić**. »Da je samo dvadesetak dana mlađa, Sara bi se borila za medalju u mlađim kategorijama, a ovako se borimo za ulazak u reprezentaciju sa starijim. Za ovu godinu nam je cilj da Sara krajem srpnja nastupi na EYOF-u, gdje Srbija ima prava samo na jednu sudionicu«, dodao je Sudarić.

Kao učenici osmog razreda, pred Sarom je mala matura i upis u srednju školu. Pitali smo je koliko su joj naporni treninzi i uspijeva li održati uspjeh u školi.

»Što se tiče treniranja, to ne bi bio trening da mi je lako. Ima stvari koje više i manje volim, ali sve moram kako bih bila uspješna. Otkad intenzivno treniram, imam sve manje slobodnog vremena. U školi sve uspijevam postići i odličan sam đak, a za sada sam zadovoljna i kako napreduju pripreme za malu maturu.«

Ova mlada nada *S Teama* dodala je još:

»Otkako se bavim ovim sportom sve više sam okrenuta društvu s istim ili sličnim interesiranjima. Drugari iz škole i odjeljenja me najčešće ne razumiju, jer druženja u gradu zamjenjujem treninzima.«

Sara je ovu sezonu otvorila svojim prvim nastupom za reprezentaciju Srbije u kadetskoj kategoriji, utrkom GP Bonyháda u Mađarskoj, a sljedećeg vikenda pred njom je otvaranje sezone u zemlji, nastupom na drumskoj utrci oko Ušća u Beogradu.

G. K.

Ronilaštvo

Somborci NAJVJEŠTIJI

Društvo podvodnih aktivnosti Sombor i Grad Sombor bili su domaćini Otvorenog prvenstva Vojvodine i Otvorenog prvenstva Srbije u ronilačkim vještinama. Riječ je o najtežem ronilačkom natjecanju gdje natjecatelji moraju pokazati brzinu i vještinu i da u što kraćem roku prijeđu zadanu stazu i svladaju prepreke uz što manje negativnih bodova. Natjecanje se odvija u paru i otvorenog je tipa.

Ove godine muški natjecateljski par iz DPA Sombor, **Goran Zelić** i **Milan Jović**, ostvarili su uvjerljivo prvo mjesto kada su svladali stazu za 7 minuta i 39 sekundi, što je ujedno i najbolje vrijeme ikada zabilježeno na ovoj stazi. U ženskoj konkurenciji pobjedu je odnio par **Sanja**

Galac i **Milica Stolić**, članice DPA Sombor, koje su svladale stazu za 10 minuta i 8 sekundi. Drugo mjesto na natjecanju zauzeli su **Marin Čakić** i **Nenad Pavković** iz KPA *Spartak* iz Subotice, dok su treći bili natjecatelji DPA Sombor **Aleksandar**

Stolić i **Saša Saulić**. U ekipnom plasmanu uvjerljivo prvo mjesto pripalo je klubu DPA Sombor, drugi su bili Subotičani iz KPA *Spartak*, a treće mjesto pripalo je RK *Šip* iz Veternika.

G. K.

Luka Sili, nogometaš *Bačke 1901*

PODREDIO poziciju timu

Unatoč pomlađivanju, nogometaši Bačke 1901 su vrlo dobri u proljetnom dijelu natjecanja Srpske lige, skupina Vojvodina

Nakon promjena u igračkom kadru između jesenskog i proljetnog dijela natjecanja u Srpskoj nogometnoj ligi, skupina *Vojvodina*, Nogometni klub *Bačka 1901* iz Subotice bio je nepoznanica za sve. Učinjen je riskantan potez, iskusniji nogometaši više nisu bili članovi crveno-bijelog tima, a šansa je ukazana mahom tek punoljetnim igračima.

Zimske pripreme su nagovijestile da takav potez, ipak, neće dovesti do kraha rezultata. Nogometaši *Bačke* odigrali su niz kontrolnih susreta, a učinak je bio vrlo dobar. Naravno, prijateljske i natjecateljske utakmice su »nebo i zemlja«, a početak borbe za bodove donio je malo glavobolje najvatrenijim ljubiteljima subotičkih crveno-bijelih boja. Na premijeri pred domaćim gledateljima poraženi su s 0:1 od *Radničkog* iz Šida, momčadi iz donjeg dijela tablice.

Prva natjecateljska utakmica

»Tijekom priprema smo nagovijestili da smo fizički spremni i da možemo igrati bez mnogo problema i sa starijim i iskusnijim ekipama. S momčadima iz našeg ranga smo se dobro nosili u prijateljskim susretima, a također i s ekipama iz višeg ranga natjecanja, što nas je svakako ohrabrilo. No, stigla je ubrzo i prva natjecateljska utakmica i prvi poraz koji nije godio. Većini je to bila i prva seniorska utakmica, tako da se osjetilo prisustvo tremе među nama. Uz tremu, bila je tu i velika želja za učinkovitim nastupom, i čini mi se da smo u toj želji svi malo, izgorijeli! Htjeli smo opravdati povjerenje koje nam je stručni štab ukazao, nismo uspjeli u tome, a mora se priznati da nam je nedostajalo i malo sportske sreće u toj utakmici«, prisjeća se **Luka Sili**, jedan od najtalentiranijih mladih nogometaša Subotice, koji je mlađe kategorije proveo u *Bačkoj* i *Spartaku*, a sada seniorski staž gradi u *Bačkoj*.

Unatoč porazu u prvom nastupu, *Bačka* je ubrzo počela bilježiti bolje rezultate. Bilo je tu pobjeda, neodlučenih ishoda, trijumfa u Kupu na teritoriju Područnog nogometnog saveza Subotice. *Bačka* je počela ličiti na ekipu koja može mnogo.

»Čini mi se da je preokret nakon te prve utakmice donijela naša mladost. Nismo se mnogo opterećivali porazom na startu. Borbenost nam nije splasnula, također ni želja za pobjedom. Volimo igrati nogomet, dobro se poznajemo, s većinom igrača

se znam iz mlađih kategorija *Spartaka* i *Bačke*. To je jedan od preduvjeta za neki učinak, naravno uz dobar rad, te uz potporu rukovodećih struktura tima.«

Niz dobrih rezultata

Uslijedio je potom remi bez zgoditaka protiv *Sloge* u Temerinu, a potom i pobjeda pred domaćim gledateljima protiv *Cementa* iz Beočina. Uslijedio je novi trijumf, ovoga puta na gostovanju vrlo dobroj momčadi *Vršca*, a proteklog vikenda *Bačka* je remizirala protiv rivala iz vrha tablice, ekipe *Dunava* iz Starih Banovaca. Ne smije se zaboraviti ni pobjeda u polufinalu Kupa PFS-a, u kojem je crveno-bijeli tim svladao rivala iz *Bačke Topole*, momčad *TSC*-a. Kako kaže naš sugovornik, niz dobrih rezultata nije sve što on i njegovi suigrači mogu pokazati.

»Kako smo to već i rekli, *Bačka* je mlada ekipa pred kojom je budućnost. Za sada nam je cilj da ostanemo u gornjem dijelu tablice, da stičemo neophodno iskustvo za naredno razdoblje, te da pokažemo da ovo što mi radimo itekako ima smisla.«

Ono što je u *Bačkoj* dobro jeste njegovanje timskog duha, a u skladu s tim nije neobično da se osobno zadovoljstvo stavi iza koristi momčadi. Upravo to vidimo i na primjeru našeg sugovornika. Naime, Luka Sili je do sada uvijek bio opasan po golove rivala, uvijek se nalazio u navali, a u *Bačkoj* igra na poziciji braniča.

»Stjecajem okolnosti i nakon reorganizacije, odnosno zbog pomlađivanja ekipe, u *Bačkoj* je došlo do deficita obrambenih nogometaša. Odluka stručnog štaba je bila da me prebaci na poziciju braniča. Smatrali su da svojim karakteristikama mogu odgovoriti i zahtjevima te pozicije. Za mene, kao mladog igrača, sada je najvažnije da igram, da imam priliku da se pokažem na utakmicama i da napredujem. Zato mi i nije bilo teško promijeniti mjesto u timu. Trudim se da odigram što bolje mogu, bez obzira na to što sam po prirodi napadač i što sam u svim selekcijama mlađih kategorija igrao u navali. Naravno, i sada imam veliku želju da igram bliže голу rivala, a nadam se da će mi se u nekom narednom razdoblju i pružiti prilika da ponovno igram na svojoj prirodnoj poziciji«, zaključio je naš sugovornik.

D. Vuković

POGLED S TRIBINA

Drama

Soudanijev izjednačujući pogodak pet minuta prije kraja derbi susreta vodećeg dvojca 1. HNL, *Rijeka* i *Dinamo* (1:1) postavio je dramatičnu utrku za naslov prvaka. Jer da je *Rijeka* slavila pobjedu imala bi, čini se, nedostižnih 7 bodova prednosti i prvenstvo bi, najvjerojatnije, bilo riješeno. Ovako će svi ljubitelji nogometa, a posebice navijači *Dinamo*, i dalje uživati u dramatičnoj neizvjesnosti preostalih prvenstvenih kola u kojima se očekuje kiks vodeće momčadi. Ljepota nogometa je upravo u njegovoj sličnosti s teatrom (nije slučajno *Old Trafford* – dom *Manchester Uniteda* Teatar snova), a svaka nova utakmica je poput nove kazališne predstave. Upravo susret između dvije već nekoliko godina unatrag najbolje hrvatske momčadi sličio je klasičnoj drami koja na svom koncu doživljava posve neočekivani crescendo. Golčina *Dinamova* topnika, specijaliziranog za golove u velikim susretima, bacila je u trans fanove bijelih i dovela u ekstazu navijače modrih. Ali upravo zato je nogomet sport nad sportovima, igra nad igrama...

Dramatična je i borba *Hajduka* i *Osijeka* za treće mjesto u kojoj se iz kola u kolo smjenjuju, a trenutačno su bodovno izjednačeni uz znatno bolju gol razliku Splitana.

Čini se kako će i ovaj dvojac, sve do posljednjeg kola, voditi neizvjesnu borbu za tzv. počasno mjesto uz najbolje.

No, čini se kako drame više nema na začelju tablice, jer je *Cibalia* već siguran i putnik za drugi razred hrvatskog klupskog nogometa. Split se, najvjerojatnije, spasio izravnog ispadanja, ali ga očekuje svojevrsna drama uvijek neizvjesnog baraža s drugoplasiranom momčadi 2. HNL.

Zato je nogomet uvijek zanimljiv, jer nema šablone i nema re-priza. Svaka predstava je svojevrsna drama za sebe.

Na radost svih nas njegovih ljubitelja.

M. D.

Nogomet

Tri poraza zaredom

MONOŠTOR – Na gostovanju u Bukovcu u drugom proljetnom kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred, nogometaši *Dunava* su poraženi od ekipe *Omladinca* rezultatom 3-1 (0-1). U prvom poluvremenu ove vrlo borbene utakmice gosti su bili agilniji i stvorili više prigoda, od kojih je jednu realizirao **Đukanović** u 12. minuti. U nastavku su domaćini zaigrali puno poletnije i s tri zgoditka potpuno preokrenuli rezultat. U 14. kolu Monoštorci su, iako su bili blagi favoriti, na svojem travnjaku poraženi od ekipe *Korduna* iz Kljajićeve rezultatom 1:2 (1:2). Strijelac za *Dunav* bio je **Balaž** u 42. minuti. Za razliku od prethodnih utakmica odigranih na Doli, nedjeljna je bila vrlo nekvalitetna. Igralo se prilično rastrzano, ali i vrlo nervozno. Nažalost, najveće uzbuđenje kod gledatelja izazvao je sukob nogometaša obiju momčadi u 70. minuti. Rezultat ovog fizičkog obračuna bio je jedan crveni karton za gostujuću ekipu, a od Monoštoraca su isključeni najratoborniji: **Curnić**, **Dubajić** i **Mrvićin**. U posljednjih 20 minuta igralo se nervozno, na rubu novog incidenta, a promjene rezultata više nije bilo. U 15. kolu oslabljenu momčad *Dunava*, bez sedmorice standardnih prvotimaca, rezultatom 2:1 (2:0) poražena je u Riđici od fenjeraša

Graničara. Domaćini su bolje otvorili utakmicu, već u 6. minuti iz opravdano dosuđenog jedanaesterca i u 21. minuti izravno iz kornera zatresli su mrežu Monoštoraca. Tek u drugom poluvremenu gosti su se konsolidirali i bili puno bolji takmac. Međutim, od nekoliko stvorenih stopostotnih prigoda mrežu Riđičana zatresao je jedino Balaž u 63. minuti. Iako su **Zeljковић** Monoštorci spočitavaju toleriranje vrlo grube igre domaćina, za nedjeljni poraz najveću krivnju nalaze u neefikasnosti svojih napadača. U narednom kolu *Dunav* je slobodan, a potom mu slijedi grčevita borba za opstanak.

I. A.

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor: JKP »VODOVOD I KANALIZACIJA« SUBOTICA, Trg Lazara Nešića 9/a podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Objekt za dokloriranje u Ulici 51. divizije u Subotici« zaveden pod brojem IV-08/I-501-112/2017, a koji se planira na katastarskoj parceli 19050/5 KO Novi grad, (46.121557°; 19.675865°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor: TELEKOM SRBIJA AD BEOGRAD podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Bazne stanice mobilne telefonije SU37, SUU37, SUO37-PALIĆ 2 zaveden pod brojem IV-08/I-501-147/2017, a koji se planira na katastarskoj parceli 1612/5 KO Palić, ulica: Vikend naselje bb (46.086720; 19.767363).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se obaviti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

U NEKOLIKO SLIKA Uskršnja izložba u Subotici

Iz Ivković šora

Prošlo...

piše: Branko Ivković

Fala dragom Bogu već kad je prošlo i ovo vokšovanje, mislio sam već da će ovaj svit poludit od tolike graje na svim i svačim, već i dica u škuli i to onoj do četiri su znali za vokšovanje. Da si se di okrenio a ono samo kojikaki divani, da prostiš olajavanja jednog, faljenje drugog, ti smiš a ti ne smiš izaći na divan. Ne znam šta to nama triba, čeljadi moja? Ta jel nije lipče, na priliku, otić digod tom nediljom s familijom u goste, na Palić se prošetat jel makar u komšiluk neg se gurat po kojikaki mistima s tušta čeljadi, sekirat se i stat u redu, di je ko, božem prosti, i covo dok je čeko i štrepio kugod da će oma sutra taj izbrat se, uvatit za buđelar i baš njemu, tim što je vokšovo, dat nike velike novce... Sad se već malkoc glave oladile, doduše bilo je i fajn bisni što su se i bunili i šetali kroz varoš s kojikaki plovakima, al to je malo. Izašlo je samo polak svita i šta sad mi tute očemo....Gotovo, triba živit dalje. Ja sam jedva dočekao da možem lipo švrugat po avliji i s mirom namirivat josag, opravljat moj svinjak. Zadržalo me borme fajn ovo komedijanje.. Iđe nama Uskrs, čeljadi moja, mi se ode u Ivković šoru baš fajn spremamo, samo nike nam kokoške nose rđavo. Oteglo se ovo ladno vrime pa kasnije pronele a pedig se jedno pet i raskvocale, a moja gospoja sad čuva jaja za šaranje i posvetilište ko oči u glavi. Ne da ni kajganu čestitu opravit. Neg, divane mi dica da je zdravo bila lipo priredba od ove naši dice što će na jesen krenit u prvi razred na rvackom jeziku; zdravo su dica lipo pivala i bili njim na priredbi i gosti, pa mali svirci. Unuka mi bila zdravo radosna i po dana mi pripovidala kako joj se sviđalo, samo vidićemo mi to kad na jesen krene škula pa tribala učit..Ako bude na didu, biće borme drž pa ne daj. Mene kad je pokojna mama odvela prvi dan u škulu, mi bili zajedno s učiteljicom malo a onda ona s roditeljima sila da njim da raspored kako da nas šalju u škulu, a ja lipo pobigo i stigo prija mame kući. Al onda se to rešavalo bome redovno: prutić pa natrag u škulu. Jeto, ja se rasripovido a nemam kada čeljadi ni redovno u komšiluk otić, toliko je posla. Šta je to, očin? Jel sam omatorio, pa usporio jel se poso niki povećo? Moraću opet lipo s ovom dvojcom moji pajdaša pa da mi dođu pomoć, sad će Uskrs a avlija mi sva u neredu. Veli mi ova moja da je to sve krivo ovo vokšovanje i da sam više sidio prid televizorom neg radio na salašu. Ha, šta kast, moram priznat da je tako. Al uđe niki andrak u čovika i sam na se je bisan, kugod da će imat kake hasne od tog al sad će još ovo jel sad će ono. Otiću u našu crkvu sad za Uskrs i borame ću se zavitovat Gospodinu da neću gledat opšte više televizor, već lipo ko kadgod, zatvorit josag i pilež i pod dunju. Jel ne virujete? Ta baš bi to uradio. Al znam da će mi se svit smijat i kast da sam skroz zaostanut. Ajd, zbogom do drugput.

Bać Ivin štodir

I na BAĆ IVU bisni

piše: Ivan Andrašić

Bać Ive se vi dana sve omrazilo. Telefon mu se popo na vr glave. Već štodiro i da ga otrne, al ne može, zovu ga i brog posla, a javu se i cure. Televiziju davno pristo gledat, više ne čita ni novine. Jedino volji zapalit sokočalo, tamo mož vidit puno toga što u novina i na televizije ne mož. I valjanoga i nevaljanoga. Evo, već više o nedilju dana gleda kako se po svi veći varoši okuplja sve više mladi što jim ni dobro, pa dušu u fičonke, gruvu u laboške i na koi-kakima tablama pišu šta jim leži na srcu, al ko forme kroz šalu. I šeću se sokakevima, a koliko vidi, svaki dan ji sve više. A započeli ni što idu na velike škole. Već unaprid znadu da u ve države neće moć i radit to za čega uču. Već unaprid ta mista pozauzimali ni što imadu diplome, a škulu u koje piše da ji zaslužili, nikada nisu ni vidli. Radu i njeva dica, nikima već i unučad. Dali jim posla rano, šta bi se samo patili na veliki škula, ka ne moru. Oma mu došli u glavu kum Tuna i njegovi. Eno, ko njega već radi i stariji o njegovoga mlađega, a još se i ne brije. A vi što se šeću, ako se u ve države ništa ne prominji, ščim svršu naukovanje latiće pasoš, pa put pod noge i u kakugod državu u koje će na cine bit no što su izučili. »E, samo da je malo više zdrav-lja, a manje godina i ja bi š njima!«, veli niko jutro njegove dok su pili kafu i na sokočalu gledali šta ima novoga. To jim oduvijek bijo najlipši komat dana, a vada će tako ostat i zauvik. I dan danas, ko i ka su se uzeli, svako jutro je probudi meris kafe što je on pripravi. Uvik zno potreftit vrime ka će ona otvorit oči. »Samo se bojim da u te gužve ne vidim digoda naše cure. Baš mi stra za nji, znadem da obadve mislu nako kako misliš i ti. Samo čekam ka će se umišat i žandari, pa će bit ko što kadgoda bilo i nama.«, veli njegova, pokupi bukarice i otide pripravljat fruštuk. Bać Iva ošo naranit živad. Samo što došo natrag u kujnu, zvecnila vtaca i Taksa sto lajat ko nesvit. Unišo kum Tuna i oma zastal. »E, kume moj, ja ko tebe službeno. Imali mi sinoć kofe-renciju, pa se cila dva sata raspravljali o noga što si prvać natrukovo i u novina i na sokočalu. Bome, ni odozgor dosta bisni na te. Samo da znadeš, ni mene ni bilo pravo ka su mi to rastolmačili. Onda sam istom vidijo da si mi dobro potkačijo.«, veli kum Tuna i izdune po-lučak što mu donela bać Ivina. Bać Iva se samo dugačko zagledo u njega. Kum Tuna zinijo da još ništa kaže, al se samo jako zakašljlo, ko da mu rakija ošla u drugi sokak. Jal o kašlja, jal o noga što tijo reć, u licu svaj pocrvenijo. Sam naljo još jedan polučak, izdunijo ga, pa mu se i kašalj umirijo, za dram ko što i počo. »A znadeš kaka su vrimenta, moraš malo pazit šta i kako trukuješ. I ne sanjaš ko to sve čita i šta ti brog toga može. Ne moraš i ti bit ko vi džabalebaroši što se okuplju po sokakeva i krštenomu svitu ne dadu mira.«, veli kum Tuna i kako za dram unišo, tako se i digo i ošo. Bać Iva se samo zagledo pridase, a njegova došla i zagrlila ga iza leđi. Tako su dugo ostali.

MISLI

Victor Hugo: Ako želite biti sretni u svijetu, onda budite korisni.
Goethe: Svaka smjela ideja u početku izgleda kao ludost.
Karl Marx: Svijet pripada hrabrima.

KVIZ

Ivan Nepomuk Ambrozović

Tko je bio Ivan Nepomuk Ambrozović?
 Gdje je i kada rođen?
 Gdje je poučavao?
 Njegova zasluga vezana za Nenadić je...
 Na kojem je jeziku pisao svoja djela?
 Kada i gdje je preminuo?

Bio je pjesnik, odvjetnik, inženjer, pedagog, somborski senator. Rođen je u Somboru 1789. godine. Bio je i učitelj i upravnik rimokatoličke osnovne škole, te realne državne škole. Na njegovo zauzimanje 1861. otvorena je škola za bunjevačku djecu u Nenadiću, ali je nastava bila na mađarskom jeziku. Pisao je na hrvatskom jeziku, a iza sebe je ostavio nekoliko djela važnih za povijest somborskih Hrvata. U Somboru, 1869. godine.

VICEVI

Igra Ivica poker s prijateljima, pa će u jednom trenutku:
 Ženo, kuhaj kavu. Dobio sam te nazad!

Kandidat za načelnika u nekom selu drži govor, pa kaže:
 Do vašeg sela ćemo napraviti asfaltirani put! Napraviti ćemo i vodovod! Izgradit ćemo i školu!
 Netko iz mase: Ali u selu nema djece!
 I djecu ćemo vam napraviti!

FOTO KUTAK

A vina nema...

**PETAK
14.4.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Imam problem
09:30 Heartland, serija (R)
10:15 Neobični vlakovi:
Škotska, dokumentarna
serija
11:09 Riječ i život: Veliki
petak nije svršetak
12:00 Dnevnik 1
12:26 Voli me zauvijek
13:12 Bajkovita Hrvatska:
13:21 Poziv, dokumentarni
film
13:52 Bonton: Traženje
povišice
13:58 Kod doktora, talk-show
14:41 Normalan život
15:28 Znanstveni krugovi
15:58 Hanna, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:06 Bonton: Rukovanje
18:11 Manjinski mozaik:
Lipovljanske pisanice
18:30 Moj HRT
19:00 Dnevnik 2
19:44 Tema dana
20:02 U potrazi za Torinskim
platnom,
dokumentarni film
21:05 Rim: Križni put iz
Colosseuma, prijenos
22:50 Eurojackpot
23:00 Dnevnik 3
23:35 August Rush, američki
film (R)
01:24 In einem wilden Land,
njemački film
03:24 Skica za portret (R)
03:49 Heartland, serija (R)
04:32 Voli me zauvijek

05:52 Regionalni dnevnik
06:33 Pipi duga čarapa, (R)
07:00 Juhuhu
09:01 Mali prerijski psi
09:11 Ubojice između
polova, dok.serija (R)
09:40 Školski sat: Zadruga
i biljke
10:09 EBU dokumentarni
film: Lotte - kako
biti dobar, njemački
dokumentarni film (R)
10:24 Navrh jezika: Vazam i
vuzem (R)
10:42 Gem, set, meč - serija
11:07 Na adrenalinskom

rubu:, kratki
dokumentarni film (R)
11:26 Paul O'Grady i ljubav
prema psima,
dokumentarna serija
11:53 Ubojstvo, napisala je
12:44 Pokaži mi svoj vrt
13:28 Ikone 20. stoljeća:
Diana, kratki dok. film
13:41 Slučajno prijateljstvo,
kanadski film
15:09 Mijenjam dom, (R)
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 David Suchet na tragu
svetog Petra: Jeruzalem,
dokumentarni film
17:43 Sloboda iza rešetaka,
dokumentarni film
18:15 Hodočasnik u Rim,
dokumentarni film
19:10 Lijepo je biti
benediktinka,
dokumentarni film
20:00 Isus iz Nazareta, serija
21:43 Velika očekivanja,
američko-britanski film (R)
23:49 Opus gospodina
Hollanda, američki film
02:08 David Suchet na tragu
svetog Petra: Jeruzalem,
dokumentarni film
03:05 Slučajno prijateljstvo,
kanadski film (R)
04:29 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
15.4.2017.**

05:34 Klasika mundi:
C.Ph.E.Bach - Uskrsnuće i
uzašašće Isusovo, oratorij
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:08 Srebrni grad, američki
film - ciklus klasičnog
vesterna
10:35 Uvijek otvoreni
11:08 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
15:40 Gradionica vrtova:
Jelena, dok.serija
16:10 Zdrav život
17:00 Vijesti u 17
17:20 Fotografija u Hrvatskoj
17:40 Lijepom našom:
Čačinci
19:00 Dnevnik 2
19:45 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Uskrsna čestitka
kardinala Bozanića u
ime HBK
20:15 A strana, zabavno-
glazbena emisija

22:00 Dnevnik 3
22:35 Kontakt, američki film
01:05 Srebrni grad, američki
film
02:35 Sveta Barbara, TV film
04:25 Ratovanje u moderno
doba, dok serija
05:20 Veterani mira
06:05 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Pipi duga čarapa
07:00 Juhuhu
08:56 Mali prerijski psi
09:02 Ubojice između polova
09:30 4Teens, serija za mlad
10:25 U Hestonovu svijetu
11:30 Vrtljara: Produktivni
vrt (2. dio)
12:05 Tajna povijest
britanskog vrta: 20.
stoljeće, dok.serija
13:15 Magazin Lige prvaka
14:10 Bijeli oćnjak, film
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Indeks
16:53 Čudovišta iz ormara,
američki film
18:24 Četiri tenora, snimka
koncerta
20:00 Isus iz Nazareta, serija
21:45 Ponos i predrasude,
francusko-britansko-
američki film
23:50 Roxanne, američki film
01:35 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
16.4.2017.**

07:10 Baraba, američki film -
Zlatna kinoteka
09:30 Kamenička vuzmica
10:00 Vatikan: Uskrsna misa
11:40 Biblija
11:55 Vatikan: Urbi et orbi -
Uskrs, prijenos
12:30 Dnevnik 1
13:00 Smiješno lice, film
14:40 Rijeka: More
15:15 Mir i dobro
15:48 Ovo je opera: Antonin
Dvorak - Rusalka
17:00 Vijesti u 17
17:15 Graditelj Rima - papa s
Jadrana, dok. film
18:05 #volimnedjelju
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 Mladenkin otac,
američki film
21:55 Dnevnik 3
22:22 Put, američko-

španjolski film
00:32 Baraba, američki film -
Zlatna kinoteka
02:47 Reprizni program
04:47 Ovo je opera: Antonin
Dvorak - Rusalka
05:37 Kamenička vuzmica
06:05 Rijeka: More

06:03 Regionalni dnevnik
06:30 Pipi duga čarapa
06:55 Juhuhu
09:15 Pas anđeo, američki
film
10:45 Ciglu po ciglu - Bryk
preuređuje
11:05 Vrtljara
11:35 Nećemo reći mladenki,
zabavno-
dokumentarna serija
12:35 Dobar, bolji, najbolji...
kroz ušicu igle
13:35 Lidijina kuhinja:
Piletina s limunom
- omiljeno obiteljsko jelo,
dokumentarna serija
14:00 Scooby-Doo 2:
Čudovišta su puštena,
američki film
15:35 Čudovišta sa
sveučilišta, američki film
17:20 Hrvatska starokatolička
crkva u znaku tradicije i
suvremenosti, dok.film
18:10 Soba s pogledom na
zvonik, dok. film
18:35 Uskrsnja regata,
reportaža
18:50 Srce Kamenitih vrata,
snimka koncerta
20:00 Isus iz Nazareta, serija
23:25 Magija na otoku Belle,
američki film
01:10 Pas anđeo, film
02:40 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
17.4.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:27 Heartland, serija (R)
10:22 Zemlje - ljudi -
pustolovine: Kraljevski
vrtovi: Drottningholm,
dokumentarna serija
11:10 Put Gospe 2, dok.film
12:00 Dnevnik 1
12:20 Voli me zauvijek
13:16 Sjaji Marija Zvijezda
14:01 Bonton: Rukovanje
14:08 Kod doktora, talk-show
14:50 Na Uskrs nek je veselo

16:00 Hanna, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u 17
17:20 I to je Hrvatska
17:30 Druga obitelj
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Mladenkin otac 2,
američki film
21:50 Riznica, dok. film
22:50 Dnevnik 3
23:15 Mali noćni razgovori
00:00 Ray Donovan, serija
00:50 Zakon i red: UK, serija
01:35 Boja strasti, serija
03:05 Heartland, serija (R)
03:55 Reprizni program
05:50 Voli me zauvijek

06:03 Riječ i život
06:35 U vrtu pod zvijezdama
07:00 Juhuhu
08:56 Mali prerijski psi
09:02 Ubojice između polova
09:30 Školski sat: Kršćanstvo
10:00 Sedam vrhova: Denali
veličanstveni
10:30 Gem, set, meč - serija
11:05 Indeks
11:35 Hrvatska starokatolička
crkva u znaku tradicije i
suvremenosti,
dokumentarni film
12:25 Pokaži mi svoj vrt
13:20 Raise Your Voice
američki film
15:10 Mijenjam dom, (R)
16:00 Regionalni dnevni
16:25 Punom parom
naprijed, dok. serija
17:20 Laž ili zatvor, dok. film
18:12 Sedam dana stvaranja
19:14 Poljički pastir u pastvi
Gradišća, dok. film
20:00 Stadion
21:00 TV Bingo
21:45 Pisma Juliji, američki film
23:30 Laž ili zatvor,
dokumentarni film
00:20 Završni udarac, serija
01:05 Raise Your Voice,
američki film
02:50 Noćni glazbeni program

**UTORAK
18.4.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Imam problem
09:30 Heartland, serija
10:28 Zemlje - ljudi -
pustolovine: Kraljevski

vrtovi: Hampton Court
 11:17 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek
 13:12 Informativka: Stečaj
 potrošača
 13:21 Hrvatsko podmorje: Sv
 Andrija, dok serija
 14:00 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:45 Tema dana
 20:00 Mjesto koje zovem dom
 20:55 Global
 21:45 Otvoreno
 22:37 Dnevnik 3
 23:10 Zemlje - ljudi -
 pustolovine: Kraljevski
 vrtovi: Hampton Court
 23:55 Ray Donovan, serija
 00:45 Zakon i red: UK, serija
 01:30 Boja strasti, serija
 03:00 Heartland, serija (R)
 03:50 Kod doktora, talk-show
 04:35 Skica za portret
 04:50 Otvoreno
 05:35 Tema dana
 05:47 Voli me zauvijek

06:08 Regionalni dnevnik
 06:35 U vrtu pod zvijezdama
 07:00 Juhuhu
 08:56 Mali prerijski psi
 09:02 Ubojice između polova
 09:30 Školski sat: Podsused
 i izviđači
 10:00 Ciak junior: Probni
 period
 10:15 Notica: Flauta
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 (Re)kreativac

11:35 Ubojstvo, napisala je
 12:25 Pokaži mi svoj vrt
 13:15 Očeve note, film
 14:45 Mijenjam dom, (R)
 15:30 Biciklizam: Tour of
 Croatia - etapa Osijek -
 Koprivnica, prijenos
 17:15 Regionalni dnevnik
 17:55 Stadion
 18:55 Ljubav u zaleđu, serija
 20:00 Žene, povjerljivo!
 20:55 Samo prijatelji,
 američki film
 22:40 Doktorica Foster, serija
 23:40 humoristična serija
 00:10 Biciklizam: Tour of
 Croatia - etapa Osijek -
 Koprivnica, snimka
 00:40 Završni udarac, serija
 01:25 Očeve note, film (R)
 02:50 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 19.4.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 09:30 Heartland, serija (R)
 10:28 Zemlje - ljudi -
 pustolovine: Kraljevski
 vrtovi: HetLoo,
 dokumentarna serija
 11:17 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek
 13:12 Informativka: Obrt i
 domaća radinost
 13:21 Hrvatsko podmorje:
 Pag
 14:00 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo

18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:45 Tema dana
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Potrošački kod
 20:40 Pola ure kulture
 21:15 Iza zavjese
 22:00 Otvoreno
 22:52 Dnevnik 3
 23:25 Zemlje - ljudi -
 pustolovine:
 Kraljevski vrtovi: HetLoo,
 dokumentarna serija
 00:10 Scott i Bailey, serija
 00:55 Zakon i red: UK, serija
 01:40 Boja strasti, serija
 02:25 Boja strasti, serij
 03:10 Heartland, serija (R)
 04:00 Kod doktora, talk-show
 04:45 Otvoreno
 05:30 Tema dana
 05:42 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
 06:35 U vrtu pod zvijezdama
 07:00 Juhuhu
 08:56 Mali prerijski psi
 09:02 Ubojice između polova
 09:30 Školski sat: Plastika i
 papir
 10:15 Navrh jezika: Tramvaj
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 Luka i prijatelji
 11:30 Ubojstvo, napisala je
 12:15 Pokaži mi svoj vrt
 13:05 Prevtljivi duhovi,
 njemački film
 14:45 Mijenjam dom, (R)
 15:30 Biciklizam: Tour of
 Croatia - etapa Trogir -
 Sv. Jure, prijenos
 17:45 Regionalni dnevnik
 18:30 Sve će biti dobro, serija
 19:10 Ljubav u zaleđu, serija
 20:00 Nogomet, LP - emisija

20:35 Nogomet, LP - prijenos
 utakmice
 23:50 Biciklizam: Tour of
 Croatia - etapa Trogir -
 Sv. Jure, snimka
 00:20 Završni udarac, serija
 01:05 Prevtljivi duhovi,
 njemački film (R)
 02:40 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 20.4.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 09:27 Heartland, serija (R)
 10:22 Zemlje - ljudi -
 pustolovine: El Hierro
 - otok na kraju svijeta
 11:12 Jurjevo u Jurjevcu,
 emisija pučke i
 predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Voli me zauvijek
 13:15 Hrvatsko podmorje:
 Lošinj
 13:51 Kod doktora, talk-show
 14:35 Jezik za svakoga
 14:45 Društvena mreža
 15:35 Prometej
 16:00 Hanna, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:45 Tema dana
 20:00 Šifra, kviz
 20:55 Hrvatska moj izbor:
 Vanja i Pedro,
 dokumentarna serija
 21:20 City Folk 2016.: Zagreb
 21:50 Otvoreno
 22:42 Dnevnik 3
 23:15 Romano Bolković - 1

na 1, talk show
 00:00 Scott i Bailey, serija
 00:45 Zakon i red: UK, serija
 01:30 Boja strasti, serija
 02:15 Boja strasti, serija
 03:00 Heartland, serija (R)
 03:50 Kod doktora, talk-show
 04:35 Skica
 04:45 Otvoreno
 05:30 Tema dana
 05:42 Voli me zauvijek

05:53 Regionalni dnevnik
 06:35 U vrtu pod zvijezdama
 07:00 Juhuhu
 08:56 Mali prerijski psi
 09:02 Ubojice između polova
 09:30 Školski sat: Knjiga -
 Nemreš bit pametan
 10:00 Čarobna ploča -
 Putujemo Europom:
 Sjeverna Europa
 10:30 Gem, set, meč - serija
 11:05 Pozitivno
 11:35 Ubojstvo, napisala je
 12:25 Pokaži mi svoj vrt
 13:15 Slatka predaja, film
 14:45 Mijenjam dom, (R)
 15:30 Biciklizam: Tour of
 Croatia - etapa Imotski -
 Zadar, prijenos
 17:15 Regionalni dnevnik
 18:00 Sve će biti dobro, serija
 18:45 Ljubav u zaleđu, serija
 19:30 Glazbeni spotovi
 20:00 Planet Zemlja II,
 dokumentarna serija
 21:00 Nogomet, EL - prijenos
 23:55 Biciklizam: Tour of
 Croatia - etapa Imotski -
 Zadar, snimka
 00:25 Završni udarac, serija
 01:10 Slatka predaja, film
 02:35 Noćni glazbeni
 program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*
 emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od
 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizi-
 je Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne
 teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kul-
 ture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.
 Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u
 terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi
 Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića
 emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekven-
 ciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18
 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

Televizijska emisija *Glas domo-
 vine* ima stalnu rubriku o Hr-
 vatima u Srbiji, a emitira se na
 HRT1 utorkom od 11.17 sati.
 Radijski program *Glasa Hrvat-
 ske* emitira se 24 sata dnevno i
 preko interneta se može pratiti
 u cijelome svijetu. Konkretno
 informacije o Hrvatima iz Srbi-
 je, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati
 i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u
 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod
 naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju
 prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.
 Pomoću nove multimedijске usluge HRTi u stvarnome se vre-
 menu u cijelome svijetu može gledati i cjelokupni Četvrti pro-
 gram HTV-a. Taj se televizijski program sve više profilira kao
 program namijenjen međunarodnoj javnosti i Hrvatima
 izvan Hrvatske.

Nova rubrika Priroda i društvo će svojim prijedlozima upakirati jedan dan vikenda ili cijeli vikend u dobro društvo, obitelj ili prijatelje, interesantne aktivnosti, uz dobru klopku i staviti to u odličan kutak prirode. Dovoljno je pratiti provjereno i uživati.

PRIRODA na tacni

**Idealno mjesto za
provesti vrijeme u
prirodi s društvom**

RIBLJI PAPRIKAŠ

Potrebno:

riba: po osobi 0,5kg žive vage
luk: 2 srednje glavice na kg ribe
paprika slatka: 1 puna žlica na 1 kg ribe
paprika ljuta: po ukusu
sol: količina potrebna da se usoli
svako parče ribe i dodatak po potrebi
ljute papričice koje se kuhaju u paprikašu
(po vlastitim potrebama)

Postupak:

Očistiti crni luk i narezati ga što sitnije. Dodati ribu narezanu na komade (šaran, parče štuke i parče soma, ako je moguće) i preliti hladnom vodom. Ribu prethodno usoliti, preliti sokom od rajčice i ostaviti da odstoji 15 minuta, prije stavljanja u kotlić. Založiti jaku vatru i kuhati luk, ribu i vodu dok voda ne proključa, zatim dodati papriku i kuhati na jačoj vatri da ključa 30 minuta. U međuvremenu kotlić okrenuti lijevo-desno kako se riba ne bi zaljepila za dno.

Riblji paprikaš se služi uz široke domaće rezance i bijelo vino. Dobar tek!

Napomena: U Somboru i okolini riblji paprikaš neki popularno nazivaju i *papras*, a dobar je ako je dovoljno slan i ljut, a najbolji je ako se priprema u prirodi. Nije na odmet znati da paprikaš najljepše ključa na mekom drvetu, koje pravi jak plamen, a ne žar.

Kada iz Sombora krenete prema Apatinu, na pola puta nalazi se skretanje za Kupusinu, a kada prođete kroz naselje Kupusina, prijeđete most i naselje Štuka i nastavite k naselju Vagoni, s desne strane ćete naići na izletišta koje popularno nazivaju *Pčela*, a koje se zove Udruženje ribolovaca *Smuđ*. Pola vijeka postojanja bilo je dovoljno da se priroda fino ugnijezdi na obali Kupusinskog dunavca, okruži se SRP *Gornje Podunavlje* i od ovog mjesta načini idealan izbor za provesti vrijeme u prirodi s društvom.

Velika ponuda malog mjesta

UR *Smuđ* u svom kompleksu sadrži prostor za kuhanje jela u kotliću i jela na roštilju, a ovi prostori su napravljeni i u dijelu sa nadstrešnicom, tako da kiša nije dovoljno dobar razlog da otkazete planirani izlet i kuhanje u prirodi. Također, postoje čamci za ribiče, tereni za odbojku, mali nogomet, ponton za kupanje, kao i izobilje zelenila i šumaraka za šetanje i uživanje.

Ukoliko se odlučite pripremati hranu, imate slobodu ponijeti što god Vam je od namirnica potrebno, a od osoblja dobijate potrebna drva, novine, kotlić i sav ostali pribor za jelo, i to potpuno besplatno.

»Kod nas su sva potrebna i raspoloživa sredstva besplatna, a gosti su jedino u obvezi da koriste pića koja su u ponudi naše čarde, po povoljnim cijenama. Ukoliko ne dolazite u velikom društvu, nije potrebna nikakva najava, a ako se ipak broj zainteresiranih poveća, dovoljno je da nam najavite društvo koji dan ranije na telefon 062/879-86-99. Uvijek nađemo mjesto za svakoga«, kaže jedan od vlasnika, **Dragan Stričević**.

Prihvatajte izazov

UR *Smuđ* je otvoren 365 dana u godini i svako doba ima svoju čar na ovom mestu. Njegova tri vlasnika Dragan Stričević, **Andrej Kezdorf** i **István Guzsvány** izaći će vam u susret bilo da je riječ o obilježavanju nekog vama značajnog događaja ili je u pitanju običan dan koji želite provesti s obitelji ili prijateljima u prirodi. Jedino što je ovdje važno je priroda i uživanje u njoj.

G. Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Христос васкрсе!

Kellemes húsvéti ünnepket!

Sretan Uskrs!

Bunford Tivadar

*председник Скупштине града
a képviselő-testület elnöke
predsjednik Skupštine grada*

Богдан Лабан

*градоначелник
polgármester
gradonačelnik*

